

Dnr 2023/4333

Skogsstyrelsens årsredovisning 2023

© Skogsstyrelsen 2023

Dnr 2023/4333

Processansvarig
Frank Lantz

Processförvaltare
Lars-Erik Tärnåsen

Styrgrupp
Maria Fåhraeus
Jimmy Lundblad
Anna-Karin Mähler
Ibrahim Patel
Cecilia Spansk
Karin Östberg

Foto
Omslag: Mostphotos
Sid 10: Camilla Zilo

Innehåll

Skogen viktig för hållbar utveckling i en föränderlig värld	8
1 Året i korthet	10
Några väsentliga händelser under 2023	10
Rättsutvecklingen har fortsatt stor påverkan på Skogsstyrelsens verksamhet	10
Vägledande dom om ersättningsrätt	10
Myndighetssamarbete vid utbrott av afrikansk svinpest	10
Ny strategi för natur- och kulturmiljövårdande skötsel	10
Fortsatt utökning av arbetet med återvätning	10
Regeringsuppdrag en allt större del av verksamheten	11
Nyckeltal från verksamheten 2023	11
2 Skogspolitiken och vårt uppdrag	13
Agenda 2030	14
Nationella skogsprogrammet	14
3 Tillståndet i skogen	15
Minskade skogsskador	15
Samhällsbehovet	15
Tillståndet i skogen	15
Mer vitala och produktiva skogar	16
Samhällsbehovet	16
Tillståndet i skogen	16
Mer varierat skogsbruk	18
Samhällsbehovet	18
Tillståndet i skogen	18
Förbättrad miljöhänsyn	19
Samhällsbehov	19
Tillståndet i skogen	19
Skydd och ökad skötsel av naturvärden	20
Samhällsbehovet	20
Tillståndet i skogen	20
Attraktivare skogar för upplevelser	21
Samhällsbehovet	21
Tillståndet i skogen	21
Skogsbrukets klimatnytta och klimatanpassning	22
Samhällsbehovet	22
Tillståndet i skogen	22

Skogens ekosystemtjänster _____	22
Samhällsbehovet _____	22
Tillståndet i skogen _____	23
Skogsstyrelsens åtgärder för att förbättra status för skogens ekosystemtjänster _____	24
4 Ledning och styrning _____	26
Vision och verksamhetsidé _____	26
Verksamhetsstrategi och önskade effekter i skogen _____	26
Verktyg för ledning och styrning på kort och lång sikt _____	27
Miljöledningsarbete _____	27
Jämställdhetsintegrering _____	28
Informationssäkerhet _____	28
Riskhantering samt intern styrning och kontroll _____	29
Lokalsamverkan _____	29
Kompetensförsörjning _____	30
Återrapporteringskrav och regeringsuppdrag 2023 _____	32
5 Mål och resultat _____	37
Redovisning resultat effekter i skogen – långsiktiga mål _____	37
Effekter i skogen _____	37
Minskade skogsskador _____	38
Mer vitala och produktiva skogar _____	40
Mer varierat skogsbruk _____	41
Förbättrad miljöhänsyn _____	42
Skydd och ökad skötsel av naturvärden _____	43
Attraktivare skogar för upplevelser _____	45
Så lyckas vi _____	46
God förvaltningskultur _____	46
Ledarskap och medarbetarskap _____	47
Kundorientering _____	47
Samverkan _____	47
Digitalisering _____	48
6 Rådgivning _____	49
Rådgivning och kunskapsförmedling till skogsbrukare _____	49
Former för rådgivning _____	49
Rådgivning och kunskapsförmedling utifrån effektmål _____	50
Rådgivning för minskade skogsskador _____	50
Rådgivning för mer vitala och produktiva skogar _____	51
Rådgivning för mer varierat skogsbruk _____	51
Rådgivning för förbättrad miljöhänsyn _____	51
Rådgivning för skydd och skötsel av naturvärden _____	51

	Rådgivning för attraktivare skogar för upplevelser _____	51
	Mina sidor och andra e-tjänster _____	52
	E-tjänsternas användning och räckvidd _____	52
7	Kommunikation _____	53
	Kommunikationsarbetet under året _____	53
	Kommunikationen bidrar till effektmålen _____	53
	Jämställdhet i kommunikationen _____	54
8	Områdesskydd _____	55
	Biotopskyddsområde och naturvårdsavtal – bildande av formellt skydd ____	55
	Intrångsersättningar i enlighet med 19 § i skogsvårdslagen _____	57
	Översyn av den nationella strategin för formellt skydd av skog _____	57
	Ytterligare regeringsuppdrag som berör områdesskydd _____	57
	Biotopskyddsområden och naturvårdsavtal – naturvårdande skötsel _____	58
	Måluppfyllelse Levande skogar – formellt skydd _____	59
	Åtgärdsprogram vitryggig hackspett _____	59
	Övrig förvaltning av biotopskyddsområden och naturvårdsavtal _____	59
9	Ekonomiska stöd _____	61
	Stöd inom den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 _____	62
	Nationella stöd _____	62
	Stöd till natur- och kulturmiljövårdsåtgärder (Nokås) samt ädellövskogsbruk _____	62
	Återvätningsavtal _____	65
	Landsbygdsprogrammet 2014–2022 _____	65
	Skogens miljövärden – LBP 2014–2022 _____	65
	Stöd för kompetensutveckling, kurser och information, inom hållbart skogsbruk, LBP 2014–2022 _____	66
	Stöd för kompetensutveckling, rådgivning, LBP 2014–2022 _____	67
	Stöd för samarbete inom miljö LBP 2014–2022 _____	67
	Handläggningstider _____	68
10	Ärendehandläggning och tillsyn _____	70
	Handläggning och tillsyn påverkas av pågående rättsutveckling _____	70
	Ärendehandläggning _____	71
	Handläggning av avverkningsärenden _____	71
	Handläggning av ansökningar om avverkning i fjällnära skog _____	71
	Handläggningstider och kostnader för handläggning _____	72
	E-tjänster för skogliga ärenden _____	73
	Tillsyn _____	73
	Samlad tillsynsplan _____	73

11 Statistik och datainsamling	77
Officiell statistik	77
Register	77
Enkäter	78
Inventeringar	78
Övrig statistik, datainsamling och förvaltning	79
Viltskador från hjorddjur	79
Utvecklingsarbete av nya former av datainsamling	79
Förvaltning av nyckelbiotopsregistret	79
12 Geodataförsörjning	81
Geodata som stöd i verksamheten	81
Externa tjänster	81
Samverkan	82
Utveckling	83
Regeringsuppdrag	83
Övrig utveckling	84
13 Policyutveckling	86
Fasta uppgifter	86
Miljömålen	86
Friluftsmålen	87
Regional utveckling	87
Remisser	87
Dialog och samverkan	87
Åtterrapporeringar och regeringsuppdrag	88
FN-konventionen om biologisk mångfald	88
Skogliga regeringsuppdrag	88
Övriga regeringsuppdrag	92
Övriga utredningar	92
Bristanalys skydd av skog	92
Läckageeffekter	92
Nulägesanalys av skogsbilvägar	92
Rundvirkesmarknadens funktion (pågående)	92
Värdering av biologisk mångfald. Värderingsstudie, litteraturgenomgång (pågående)	93
Omvärldsanalys	93
Internationell verksamhet	93
Stöd till Regeringskansliet	93
Skogsdirektörmöte	93
Internationell samverkan	94
Övrigt	94

Sektorsdialoger	94
14 Uppdragsverksamhet	96
Effekter i skogen	96
Verksamhetsvolym och ekonomiskt resultat	96
Skogliga tjänster	96
Utveckling och kompetensförsörjning	97
Revisionen enligt PEFC:s entreprenörsstandard	97
Arbetsmarknadsverksamhet	97
15 Finansiell redovisning och övrig information	99
Ekonomiskt resultat i sammanfattning	99
Kommentarer till utfall	100
Förvaltningsanslag 1:1	100
Anslag 1:2	100
Avgiftsfinansierad verksamhet	100
Resultaträkning	101
Balansräkning	101
Fastighetsförvaltning	101
Övrig information av väsentlig betydelse	102
Utveckling inom fjällnära	102
Artskydd	102
Skogsstyrelsens medarbetare	103
Sjukfrånvaro	103
Verksamhetens omfattning	104
Sammanställningar	108
Resultaträkning	108
Balansräkning	109
Anslagsredovisning	111
Redovisning mot anslag	111
Redovisning mot inkomsttitel	111
Redovisning av beställningsmyndigande	112
Tilläggsupplysningar och noter	113
Styrelsen	116
Skogsstyrelsens årsredovisning 2023	132

Skogen viktig för hållbar utveckling i en föränderlig värld

Skogsstyrelsens viktiga roll för att skogen ska bidra till en hållbar samhällsutveckling blir tydlig i ljuset av de många och stora förändringar som pågår och sker i allt snabbare takt.

Skogen fortsätter att ta plats i samhällsdebatten. Nationellt pågår en intensiv debatt om bland annat artskydd, skogens roll i klimatarbetet och hyggesfritt skogsbruk. En debatt som på olika sätt ger uttryck för en strävan att skogen ska skötas på ett hållbart sätt. En hållbar utveckling i skogen behöver inbegripa också hur vårt nyttjande av skogen påverkar utvecklingen både i Sverige och globalt.

Att skogen är viktig på många olika sätt och för många människor, är alla regelverk med anknytning till skogen som processas inom EU ett tydligt uttryck för. EU-lagstiftningen påverkar den svenska skogen i ökande omfattning. Under året trädde avskogningsförordningen i kraft och det blev även klart att Skogsstyrelsen blir behörig myndighet i Sverige. Det innebär att vi ansvarar för implementering och tillsyn av förordningen, som syftar till att förhindra handel med varor som bidrar till avskogning och skogsförstörelse runt om i världen. Vi har i samverkan med andra myndigheter och organisationer börjat förbereda arbetet med att få till en bra svensk tillämpning för alla berörda sektorer och aktörer. Kraven i förordningen börjar gälla den 1 januari 2025.

Under året har Skogsstyrelsen avrapporterat ett stort antal regeringsuppdrag. Åtskilliga av uppdragen har tagits fram tillsammans med andra myndigheter och i dialog med sektorn. Bland annat finns nu för första gången ett förslag på ett nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen. Att komplettera miljö kvalitetsmålen med ett förslag på ett mål för hållbar tillväxt i de svenska skogarna, kan stärka skogens möjligheter att bidra till FN:s globala mål för hållbar utveckling och även bidra till en växande bioekonomi, ett ökat kolupptag och nya drivkrafter för skogsägare att utveckla sitt skogsbruk. För att nå målet inom ramen för en hållbar utveckling krävs åtgärder i skogen men också politiska beslut.

Flera av de regeringsuppdrag som Skogsstyrelsen arbetat med under 2023 initierades i den skogsproposition som riksdagen behandlade våren 2021. Regeringen har meddelat att en ny skogsutredning kommer att tillsättas under 2024. Ytterligare förändringar i skogen är således att vänta.

Den pågående rättsutvecklingen kring artskyddsfrågor har inneburit att behovet av att utföra granskning och fatta beslut kring avverkningsanmälningar har ökat kraftigt. Skogsstyrelsen behöver göra långtgående prioriteringar som en följd av den ökade arbetsbelastningen i artskyddsärenden. Vi har i en skrivelse till regeringen beskrivit den nuvarande situationen och att den kommer att leda till att andra delar av myndighetens tillsyn och övriga uppdrag görs begränsat eller inte alls.

I den årliga uppföljningen av Levande skogar konstaterar Skogsstyrelsen att fler och kraftfullare åtgärder krävs för att bevara och utveckla skogens miljövärden. De åtgärder som genomförs ger positiva effekter i miljön, men de är tyvärr inte tillräckliga för att vända den negativa trenden med förluster av viktiga livsmiljöer i skogen.

Skyddsvärda skogar ska inte avverkas. Samtidigt ska skogsägarens frivillighet värnas, men det finns mindre pengar till ersättning. De politiska signalerna om hänsynen till skogar med höga naturvärden är motsägelsefulla. Skogsstyrelsen har därför begärt ett formellt förtydligande om höga naturvärden av regeringen, detta för att säkra förutsägbarhet och rättssäkerhet för skogsägarna.

Situationen i skogen är mer komplex än någonsin och Skogsstyrelsen har därför en viktig roll att förklara och förtydliga olika regelverk både för skogsägare och andra. Här är en väl utvecklad samverkan med olika aktörer avgörande för att nå ut. Även om aktörer ofta har olika uppfattningar i sak, finns ett stort värde i en gemensam bild av vad ett nytt regelverk innebär och hur Skogsstyrelsen tar sig an uppgiften.

Att skogen används och vårdas på ett ansvarsfullt sätt är en av de allra viktigaste frågorna när det gäller att skapa en hållbar utveckling, såväl idag som för framtida generationer. Jag är glad och stolt över hur Skogsstyrelsens medarbetare med sina insatser bidragit till detta under 2023.

Jönköping 2024-02-14

Herman Sundqvist
Generaldirektör, Skogsstyrelsen

1 Året i korthet

I detta kapitel redovisas en kort överblick över väsentliga händelser, leveranser och nyckeltal som varit av särskild betydelse för Skogsstyrelsens verksamhet under 2023.

Några väsentliga händelser under 2023

Rättsutvecklingen har fortsatt stor påverkan på Skogsstyrelsens verksamhet

Skogsstyrelsens arbete påverkades även under 2023 av att skogsfrågorna behöver hanteras i såväl skogsvårdslagstiftningen som miljöbalken. Det har medfört en nödvändig prioritering av de resurser som hanterar avverkningsärenden och som har bäring på artskyddet i skogen. Det har lett till att bland annat delar av tillsynen, rådgivningen och skogsskadearbetet har fått en lägre prioritet. Myndighetens ambition om ökande insatser inom naturvårdande skötsel har också fått skjutas fram. Konsekvenserna av rättsutvecklingen har beskrivits närmare i skrivelse som inlämnats till regeringen i december.

Vägledande dom om ersättningsrätt

I april meddelade Högsta domstolen en vägledande dom gällande ersättningsrätt för skogsägare som inte får avverka skog på grund av artskyddsförordningens krav på hänsyn till fridlysta arter. Högsta domstolen skriver i sin dom att en markägare normalt inte har rätt till ersättning från staten för begränsningar i markanvändningen som följer direkt av artskyddsförordningen. Till följd av domen slutade Skogsstyrelsen under hösten 2023 att belasta anslag med kostnader för potentiella framtida ersättningar redan när nekande beslut fattas.

Myndighetssamarbete vid utbrott av afrikansk svinpest

I september konstaterades för första gången utbrott av afrikansk svinpest i Sverige. Utbrottet medförde restriktioner som bland annat berörde skogsbruket i ett stort område i framför allt Västmanland. Bekämpningsarbetet leddes och samordnades av Jordbruksverket i nära samverkan med skogsnäringen och flera myndigheter, däribland Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen bildade till en början en nationell skogsskadegrupp som inledde och samordnade myndighetens arbete. Därefter bildades en arbetsgrupp med representanter från berörda distrikt, skadesamordnare och kommunikatörer som bistod Jordbruksverket med kunskapspridning till skogsägare och skogsbruk. I slutet av november kunde det område som omfattas av restriktioner minskas.

Ny strategi för natur- och kulturmiljövårdande skötsel

Inom ramen för Miljömålsrådets programområde *Insatser för grön infrastruktur* har en nationell strategi för natur- och kulturvårdande skötsel av skogar avsatta för naturvårdsändamål tagits fram. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har drivit projektet i samverkan med berörda myndigheter och aktörer i skogssektorn. Strategin består dels av övergripande målsättningar och prioriteringar, dels av prioriterade insatser per naturtypsgrupp. Kopplat till strategin finns även en kunskapsammanställning. Utifrån ovanstående bedömer Skogsstyrelsen att strategin får stor betydelse för skötseln av frivilligt och formellt avsatta skogar.

Fortsatt utökning av arbetet med återvätning

Skogsstyrelsen har under 2023 fortsatt att utveckla utbildning, metoder och stöd för utökade insatser inom återvätning. Myndigheten har även upphandlat entreprenörer för att utföra

dikespluggning runt om i landet. Utredning och planering av återvätning är komplext och därmed tidskrävande. Markägarnas intresse för att teckna avtal och genomföra pluggningar växer, men det går relativt långsamt.

Regeringsuppdrag en allt större del av verksamheten

Under 2023 har antalet regeringsuppdrag Skogsstyrelsen involverats i varit betydligt större än tidigare år. En stor andel av uppdragen har utgått ifrån skogspropositionen (2021/22:58) och har i flera fall genomförts tillsammans med andra myndigheter. Exempel på områden där uppdrag genomförts under året är *Förenklingspaketet för skogsbruket*, *Staten som föregångare i hållbart skogsbruk* samt *Nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen*.

Nyckeltal från verksamheten 2023

Tabell 1:1 Väsentliga prestationer

Väsentliga prestationer	2023	2022
Areal som skyddats via områdesskydd, för mer information se kapitel 8 "Områdesskydd"	1 020 hektar	1 241 hektar
Antal levererade statistikprodukter officiell statistik, för mer information, se kapitel 11, "Statistik och datainsamling"	14 st	14 st
Antal deltagare som nåtts av rådgivningsinsatser, för mer information se kapitel 6, "Rådgivning"	12 670 st	11 081 st
Summa utbetalda ersättningar för stöden Ädellövsskogsbruk och Nokås, för mer information se kapitel 9, "Ekonomiska stöd"	32 919 tkr	25 467 tkr
Antal förbud och förelägganden om miljöhänsyn och hänsyn till rennäringsen (30-31 §§ SvL samt MB), för mer information se kapitel 10, "Ärendehandläggning och tillsyn"	976 st	894 st
Antal genomförda hänsynsuppföljningar efter avverkning, för mer information se kapitel 11, "Statistik och datainsamling"	616 st	505 st
Belopp tecknade avtal naturvårdande skötsel, för mer information se kapitel 8 "Områdesskydd" ¹	21 769 tkr	22 714 tkr
Antal slutförda regeringsuppdrag, för mer information se kapitel 4, "Ledning och styrning"	13 st	6 st
Areal tecknade återvätningsavtal, för mer information se kapitel 9, "Ekonomiska stöd"	244 hektar	234 hektar

¹ Sedan 2022 redovisas nyckeltalet inklusive tecknade avtal för genomförande av skötsel med anledning av granbarkborre

Tabell 1:2 Verksamhetens volym

Verksamhetens intäkter	tkr
Intäkter av anslag	990 115
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	85 063
Intäkter av bidrag	109 033
Finansiella intäkter	2 548
Summa Verksamhetens intäkter	1 186 759

Verksamhetens kostnader	tkr
Kostnader för personal	554 714
Kostnader för lokaler	44 928
Övriga driftskostnader	565 972
Finansiella kostnader	3 600
Avskrivningar och nedskrivningar	27 529
Summa Verksamhetens kostnader	1 196 742

Antal årsarbetskrafter	792
- kvinnor	332
- män	460

Läs mer om Skogsstyrelsens ekonomiska resultat i kapitel 15, ”Finansiell redovisning och övrig information”.

2 Skogspolitiken och vårt uppdrag

Skogsstyrelsen är förvaltningsmyndighet under regeringen och har i uppgift att verka för att landets skogar sköts på ett sådant sätt att de skogspolitiska mål som beslutats av riksdagen kan uppnås. De skogspolitiska styrmedlen inkluderar bland annat kunskapsförmedling/rådgivning, tillsyn, inventeringar, ekonomiskt stöd och uppdragsverksamhet.

Skogsstyrelsens verksamhet regleras i grunden av myndighetsförordningen (2007:515), förordning (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen samt regleringsbrev för 2023². Den gällande skogspolitiken, *En ny skogspolitik*³, beslutades 1993 och prövades och fastställdes 2008 genom propositionen *En skogspolitik i takt med tiden*⁴ samt bekräftades under våren 2022 av Riksdagen vid beslutet om betänkandet *Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund*⁵.

De skogspolitiska målen utgörs sedan 1993 av ett produktionsmål och ett miljömål. Målen är jämställda.

Produktionsmålet: Skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar.

Miljömålet: Skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.

Skogen påverkas i allt högre grad av andra politikområden, till exempel energipolitiken, arbetsmarknadspolitiken, miljöpolitiken och klimatpolitiken. Dessutom får rättsutvecklingen och EU-processer inom ramen för ”den gröna given”⁶ allt större inflytande.

Det skogliga sektorsansvaret från 1993 medför att åtgärder som krävs för att bevara skogslandskapets natur- och kulturmiljövärden är ett gemensamt ansvar för skogsbruket och myndigheterna.

I *En skogspolitik i takt med tiden* slås också fast att de två målen och det delade ansvaret mellan samhället och skogsägarna förutsätter en tydligt definierad och långsiktig äganderätt.

Sammanfattningsvis beskrivs skogspolitiken ofta som ”*frihet under ansvar*”. För att politikens mål ska kunna uppnås krävs stora frivilliga insatser från skogsbruket utöver de krav som ställs i lagstiftningen. Skogsstyrelsen för dialog med skogssektorn i vid bemärkelse och skogsnärings i synnerhet om vilka åtgärder som behöver vidtas för att målen ska kunna nås, och för att få veta vilket stöd som behövs från staten.

² Landsbygds- och infrastrukturdepartementet LI2023/02336 samt ändringsbeslutet LI2023/02336

³ Proposition 1992/93:226

⁴ Proposition 2007/08:108

⁵ Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU18

⁶ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sv

Myndigheten ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Skogsstyrelsen ansvarar även för att samordna uppföljning, utvärdering och rapportering av miljö kvalitetsmålet *Levande skogar*. Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå miljö kvalitetsmålen. Inom samtliga de områden som lyfts fram finns kopplingar till skog och skogsbruk. Det finns även kopplingar till skog, skogsbruk och Skogsstyrelsens verksamhet inom mer än hälften av de 16 miljö kvalitetsmålen.

Skogsstyrelsen ska också samordna genomförande, utveckling, uppföljning och rapportering av målet för friluftslivspolitiken som avser tillgång till natur för friluftsliv på skogsmark.

Agenda 2030

Agenda 2030⁷ och de 17 globala målen för hållbar utveckling är en utgångspunkt för hela myndighetens uppdrag. Våra målsättningar kopplat till hållbarhet är de långsiktiga mål som vi anger i vår verksamhetsstrategi. Utöver vårt skogspolitiska uppdrag finns en rad andra samhällsmål som vi ska beakta och integrera när vi genomför vårt uppdrag.

Nationella skogsprogrammet

Visionen för Sveriges nationella skogsprogram är: ”Skogen, det gröna guldets, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi”. Inom ramen för programmet beslutade regeringen 2018 om en strategi^{8,9} och en handlingsplan¹⁰ som ska bidra till att visionen uppnås. Handlingsplanen¹¹ uppdaterades 2022.

Skogsstyrelsen har i uppdrag att bistå Regeringskansliet i genomförandet av det nationella skogsprogrammet.

⁷ Sveriges genomförande av Agenda 2030, prop. 2019/20:188

⁸ SOU 2006:81

⁹ Näringsdepartementet diarienummer: N2018/03142/SK

¹⁰ Näringsdepartementet diarienummer: N2018/04161/SK

¹¹ Uppdaterad handlingsplan och lägesrapport för Sveriges nationella skogsprogram: N2020/00084

3 Tillståndet i skogen

Skogen växer långsamt men samhällets efterfrågan på skogens nyttor växer snabbt. Skogsstyrelsen följer upp tillståndet i den svenska skogen. Vi redovisar också utvecklingen av skogens ekosystemtjänster.

Skogsstyrelsens verksamhetsstrategi anger sex skogliga effekter, se även kapitel 4.

- Minskade skogsskador
- Mer vitala och produktiva skogar
- Mer varierat skogsbruk
- Förbättrad miljöhänsyn
- Skydd och ökad skötsel av naturvärden
- Attraktivare skogar för upplevelser

Regeringen anger i budgetpropositionen¹² att Skogsstyrelsen ska redovisa följande indikatorer som beskriver utvecklingen inom skogssektorn:

- Tillväxt, avverkning och skogsbruksåtgärder. Redovisas i avsnittet Mer vitala och produktiva skogar, tabell 3:2
- Skog och vilt i balans. Redovisas i avsnittet Klövvilt under Minskade skogsskador, tabell 3:1
- Skydd mot skadeinsekter med mera. Redovisas i avsnittet Barkborrar under Minskade skogsskador, tabell 3:1
- Miljöhänsyn i skogsbruket. Redovisas i avsnittet Förbättrad miljöhänsyn, tabell 3:4
- Skydd och bevarande av skogsmark. Redovisas i avsnittet Skydd och ökad skötsel av naturvärden, tabell 3:5
- Skogsbrukets klimatnytta. Redovisas i avsnittet Skogsbrukets klimatnytta och klimatanpassning.

Minskade skogsskador

Samhällsbehovet

Att begränsa skogsskadorna är viktigt för tillväxt, biologisk mångfald, utvecklingen av ändamålsenliga träslag, variationsrikedom och skogsråvarans kvalitet.

Tillståndet i skogen

Klövvilt

Resultatet¹³ av älgbetesinventeringen (Äbin) 2023 visar att andelen viltbetesskadad ungtall är elva procent nationellt, vilket är fortsatt långt över samhällets mål på maximalt fem procent. Se tabell 3:1. Den främsta orsaken är för högt betestryck i förhållande till tillgängligt foder. Fodermängden i form av ungskogsareal ligger relativt konstant. Om man tar hänsyn till övriga hjorddjur tyder mycket på att betestrycket över tid är relativt oförändrat; älgstammen har minskat medan antalet övriga hjorddjur har ökat i motsvarande grad¹⁴.

¹² Prop. 2022/23:1 Utgiftsområde 23. Sidan 12.

¹³ [Abin Rapport \(skogsstyrelsen.se\)](https://www.skogsstyrelsen.se) ÄBIN (Älgbetesinventering) kapitel 2 (årsskador)

¹⁴ Naturvårdsverket 2023. Skog och klövvilt – redovisning av regeringsuppdrag, Bilaga 3

Granbarkborre

Granbarkborre orsakar fortfarande stora skador. Under 2023 har 2,4 miljoner m³sk (skogskubikmeter) dödats av granbarkborre, vilket är 2,7 miljoner mindre än förra året. Se tabell 3:1. Samtidigt har de senaste årens omfattande skador lett till stora områden med döda granar, så kallade skelettskogar, som utgör en säkerhetsrisk och försvårar åtgärder för etablering av ny skog. 72 procent av de barkborredödade träden under 2023 års säsong står kvar.¹⁵ Totalt har nu drygt 34 miljoner m³sk dödats av granbarkborre efter att utbrottet startade år 2018. Det är en stor utmaning för skogsbruket att hitta angripna träd, avverka och transportera ut dem från skogen innan den nya generationen granbarkborre har hunnit lämna träden.

Tabell 3:1 Indikatorer för minskade skogsskador

Indikator	2023	2022	2021
Volym granbarkborreskadade träd - Götaland, milj. m ³ sk	1,3	1,3	3,8
Volym granbarkborreskadade träd - Svealand, milj. m ³ sk	0,9	3,8	4,3
Andelen tallstammar med årsskada i ungskog - Hela landet, %	11	11	12
Andel granstammar med årsskada i ungskog - Hela landet, %	0,9	0,9	1,1
Andel tallstammar utan viltskador - Hela landet, %	64	62	59

Viltskador anges som medelvärde för de tre senaste inventeringarna varför de skiljer sig från uppgifterna i Skogsstyrelsens årsredovisning 2022 då enskilda år användes.

Rotröta och andra skadegörare

De största ekonomiska skadorna, utöver granbarkborre, är rötskador orsakade av rottickan, törskatesvamp samt klövvilt. Rötskadorna på stamved och rötter på gran medför minskat virkesvärde med cirka 1 miljard kronor per år. Rotrötan rapporteras i ökande grad även från mellersta och norra Sverige. Kombinationen av skador på plantor och ungskog av tall av bland annat törskatesvamp och klövvilt bedöms vara betydande, och uppgår till 28 procent av tallstammarna i ungskog, i de fyra nordligaste länen¹⁶. Datasimuleringar av skadorna talar för förlorad virkesproduktion i storleksordningen 7 miljoner m³sk årligen¹⁷.

Mer vitala och produktiva skogar

Samhällsbehovet

En hållbar ökad tillväxt behövs för att möta det ökade trycket på skogsresursen. Detta till följd av ett förändrat klimat som Sverige vill möta med en omställning till en biobaserad ekonomi.

Tillståndet i skogen

Skogens tillväxt

Skogens bruttotillväxt har efter 2012 uppvisat en minskande trend, men under de senaste åren har tillväxten istället ökat¹⁸. Bruttotillväxten, femårsmedelvärdet under åren 2018–2022, uppgick till drygt 115 miljoner m³sk på den produktiva skogsmarken utanför formellt skyddade områden, samtidigt som den naturliga avgången var 17 miljoner m³sk.

¹⁵ Skogsstyrelsen 2023. Pressmeddelande ”Skadorna av granbarkborre minskar – men skelettskogarna står kvar” 2023-12-11

¹⁶ Wulff, Walheim och Roberge, 2022. Inventering av skador på ungskog 2022 i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtlands län. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU.

¹⁷ Professor Urban Nilsson, SLU (muntl.)

¹⁸ Skogsdata 2023, Tabell 1.12, Riksskogstaxeringen 2023.

Avverkningarna har ökat till 95 miljoner m³sk under 2022, vilket medfört att uppbyggnaden av virkesförrådet ökar långsamt, med cirka 0,1 procent, och att utrymmet för ökad avverkning är litet och starkt beroende av utvecklingen för naturlig avgång. Den minskade förrådsuppbyggnaden minskar möjligheterna att öka kolinlagringen i stående skog. Därigenom begränsas valmöjligheterna vid åtgärder för klimatanpassning i skogsbruket. Det är därför viktigt att verka för en aktiv skogsskötsel för att öka tillväxten och arbeta med åtgärder som minskar risken för skador¹⁹. Långsiktigt finns genom detta en potential att öka tillväxten.

Skogens föryngring

En viktig del för att etablera vitala skogar är föryngring med trädslag som är anpassade för ståndorten. Att det har skett föryngring med gran på torra och magera marker har varit ett problem under lång tid, och utgör en stor risk för inte minst klimatrelaterade skador på gran. Andelen tallungskog på mager mark har enligt Äbin²⁰ ökat från 74 procent 2016 till 82 procent 2023, vilket är en positiv utveckling. Sedan 2022 anses gran som olämpligt trädslag på torra, svaga och mycket svaga marker. Andelen naturlig föryngring har minskat från cirka 20 procent per år 2010 till cirka sju procent år 2022 samtidigt som planteringen har ökat med 13 procentenheter. Andelen sådd var som mest kring fem procent men har under samma tid sjunkit till tre procent och andelen utan åtgärd har legat stadigt kring två procent de senaste sex åren²¹.

Föryngringsmaterialet vid skogsodling (plantering och sådd) är till största delen förädlat och kommer huvudsakligen från fröodlingar. För tall och björk har andelen förädlat frö de senaste två åren legat över 95 procent och för gran har andelen förädlat frö ökat till 86 procent vilket är den högsta nivån som registrerats²². 2022 års resultat av återväxternas kvalitet visar att andelen godkända föryngringar har minskat med fyra procentenheter jämfört med förra årets resultat, tabell 3:2a, vilket är en kraftig minskning ner till en nivå som är den lägsta på tio år. En trolig anledning till minskningen är sommartorkan 2018 som hade stor påverkan på nyplanterade och unga plantor.

Tabell 3:2a Indikatorer för mer vitala och produktiva skogar

Indikator	2023	2022	2021
Andel föryngringar som bedömts godkända enligt skogsvårdslagens krav - Hela landet, %	-*	80	84
Andel ungskog på mager mark som är föryngrad med tall - hela landet	82	81	78

**)2023 års utfall av andel föryngringar som bedömts godkända enligt skogsvårdslagens krav är inte färdig ännu*

Skogens skötsel

Arealen röjd ungskog fluktuerar en del mellan olika år. År 2019 (femårsmedelvärde säsongerna 2017/18–2021/22) röjdes cirka 264 000 hektar. Se tabell 3:2b. Det motsvarar cirka en och en halv gång den årliga slutavverkade arealen 2010–2015, vilket kan anses vara en rimlig nivå (cirka en och en halv röjning utförs under en omloppstid). Arealen med akut röjningsbehov på produktiv skogsmark²³ sjönk från cirka 1,4 miljoner hektar (2013–2017) till

¹⁹ Skogsstyrelsen 2023. Förslag till ett nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen. Regeringsuppdrag. Rapport 2023/21

²⁰ Andel ungskog på mager mark föryngrad med tall enligt Äbin.

²¹ Sveriges officiella statistik 2024-01-15. Föryngringar

²² Förädlingsgrad. Sveriges officiella statistik, skärmdump 2024-01-15

²³ SLU Riksskogstaxeringen.

cirka 1,2 miljoner hektar (2017–2021). Arealen akut röjningsbehov kan förväntas fortsätta sjunka om arealen röjd ungskog upprätthålls på nuvarande nivå.

Såväl arealen gallrad skog som utgallrad volym har visat en nedåtgående trend under perioden 2008 till 2022²⁴. Det är svårt att säkert fastställa orsaken till att gallringsandelen sjunkit. Det kan bland annat bero på förändringar i åldersklassfördelning, men även på relationen mellan gallringskostnad och virkespriser vilket styr markägarens rotnetto.

Gödning av skogsmark sjönk kraftigt under 2022 till 9 900 hektar till följd av kraftigt höjda priser på mineralgödsel på grund av kriget i Ukraina. Detta kan jämföras med i genomsnitt ungefär 40 000 hektar för åren 2019–2021. Utvecklingen de kommande åren beror till stor del på kostnadsutvecklingen.

Tabell 3:2b Indikatorer för mer vitala och produktiva skogar- skogens skötsel

Indikator	2019	2018	2017
Röjning, 1000 ha, femårsmedeltal (Riksskogstaxeringen)	264	272	271
Slutavverkning, 1000 ha, femårsmedeltal (Riksskogstaxeringen)	251	231	209

Från och med 2023 redovisar vi utvecklingen för röjning och slutavverkning utifrån riksskogstaxeringens officiella statistik

Mer varierat skogsbruk

Samhällsbehovet

Variationsrika skogar behövs för att möta ett förändrat klimat, förebygga skador samt för att bevara och utveckla biologisk mångfald. Med variation i brukandet tillvaratas skogens olika värden.

Tillståndet i skogen

Grön infrastruktur

Variationen i skogslandskapet kan och behöver öka vad gäller exempelvis trädslagsblandning, åldersfördelning och inte minst förekomst av gamla skogar och substrat som död ved och gamla träd som många arter är beroende av. Att bibehålla och förstärka en funktionell grön infrastruktur, det vill säga sammanhängande livsmiljöer för olika arter, är viktigt för att bevara och utveckla biologisk mångfald²⁵.

Hyggesfritt och variationsrikt skogsbruk

Idag brukas cirka tre procent av skogen med hyggesfritt skogsbruk. Se tabell 3:3a. Skillnaden mellan åren är liten och nivån har varit ungefär densamma de år vi mätt arealen. Lövskogar är mindre vanliga i den brukade skogen. Se tabell 3:3b. Skogsstyrelsen ser ett ökat intresse inom skogssektorn för variation i skogen, såväl andra trädslag som alternativa sköselformer, inte minst som ett sätt att möta klimatförändringen.

Rönn, asp, sälg och ek samt andra löv- och ädellövträd

Andelen provytor med stammar av rönn, asp, sälg och ek (RASE) vilka har en höjd som gör att de kan utvecklas till fullstora träd mäts i samband med älgbetesinventeringen (Äbin). Utvecklingen står stilla, se tabell 3:3a. Endast på åtta procent av de inventerade ytorna finns det sådana stammar av RASE.

²⁴ Skogsdata 2023, Tabell 4.3, Riksskogstaxeringen 2023

²⁵ Skogsstyrelsen. 2022. Levande skogar – fördjupad utvärdering 2023. Rapport 2022/12. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Skogsbruk i renskötelsesområdet

Hög virkesproduktion som leder till skogar där trädskiktet har en hög slutenhet står i konflikt med en hög produktion av marklavbete. Täta ungskogar på lavbärande mark är ett hinder både för lavens tillväxt och renarnas framkomlighet samtidigt som det ger en förutsättning för god virkesproduktion. En traditionell renskötelse, där tillgången till lavbete är en grundpelare, samt skogslandskapets sammansättning är förutsättningar för bevarande och utveckling av samisk kultur. Sammantaget minskar lavbetet²⁶. Den samlade påverkan, av infrastruktur, vindkraftparker, gruvor, med mera på skogslandskapet gör att intressekonflikten med samisk kultur ökar vid markanvändning, där skogsbruk är en del.

Tabell 3:3a Indikatorer för mer varierat skogsbruk

Indikatorer varierat skogsbruk	2023	2022	2021
Areal hyggesfritt skogsbruk, 1000 ha	-*	719,8	728,5
Andel av inventerade ytor där RASE (rönn, asp, sälg och ek) hade gynnsam status - Hela landet, %	8	8	8

*Resultat för areal hyggesfritt skogsbruk för 2023 är inte framtaget ännu, kommer i årsstatistik i början av 2024.

Tabell 3:3b Indikatorer för mer varierat skogsbruk – lövskog

Indikatorer mer varierat skogsbruk – lövskogar	2020	2019	2018
Andel blandskog (mer än 35 % och mindre än 65 % lövträd) på produktiv skogsmark utanför formella skydd - Hela landet, %	7,1	7,1	7,1
Andel lövskog (lövträd 65 % eller mer samt mindre än 45 % ädla lövträd) på produktiv skogsmark utanför formella skydd för - Hela landet, %	6,5	6,5	6,4
Andel ädellövskog (lövträd 65 % eller mer samt 45 % eller mer ädla lövträd) på produktiv skogsmark utanför formella skydd - Hela landet, %	1,1	0,9	0,9

Tabellen anger femårsmedeltal där årtalet avser det mittersta året.

Förbättrad miljöhänsyn

Samhällsbehov

En god miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder bidrar till bevarande och utveckling av skogens ekosystemtjänster. Miljöhänsynen behöver fortsätta att förbättras för att bevara och utveckla dessa värden. Skogsstyrelsen prioriterar hänsyn till kulturmiljöer, stigar och leder, vatten och hänsynskrävande biotoper. Klimatförändringar och behovet av klimatanpassning gör miljöhänsyn extra viktig.

Tillståndet i skogen

Mängden död ved som lämnas vid avverkning visar en minskande trend medan lämnade hänsynsträd är i stort sett oförändrad. Se tabell 3:4. Den hänsyn som genomförs vid skogliga åtgärder och planering ger positiva effekter, men de är inte tillräckliga.²⁷ Ekosystemtjänster knutna till landskapet snarare än det enskilda beståndets virkesproduktion påverkas negativt. Negativa effekter på miljövärden förstärks också av klimatförändringen. Den fortsatta förlusten av kultur- och naturvärden som inte går att återskapa är ett problem. Vid 2023 års

²⁶ Sandström 2023. Draging av analys av lavbete 2020 vid möte med Centrala samrådsgruppen skogsbruk-rennäring februari 2023. Jämförelse av utvecklingen sedan 1986. Ytterligare lavbete har försvunnit och i stort sett inget har vuxit till. Per Sandström, SLU

²⁷ Naturvårdsverket 2023. Fördjupad utvärdering av Sveriges miljömål 2023. Rapport 7088. Sid. 10. ISBN 978-91-620-7088-5, ISSN 0282-7298.

uppföljning visade det sig att elva procent av kulturlämningarna hade skada eller grov skada till följd av avverkning. Det är samma nivå som 2022. Utöver skadorna bedöms också om lämningen har påverkats överhuvudtaget. Andelen påverkade lämningar, inklusive skador, ligger på 27 procent, vilket är en liten ökning jämfört med 2022. På 29 procent av sträckan strandlinje inom avverkningstrakter har kantzonen avverkats.²⁸ Skogsstyrelsen ser en ökad efterfrågan från skogsbruket gällande vägledning kopplat till fridlysta arter och bedömning av höga naturvärden.

Tabell 3:4 Indikatorer på förbättrad miljöhänsyn

Indikatorer på förbättrad miljöhänsyn	2023	2022	2021
Lämnad volym död ved uppmätt 5-7 år efter föryngringsavverkning - Hela landet, m ³ sk/ha	-*	4,9	5,3
Antal lämnade hänsynsträd uppmätt 5-7 år efter föryngringsavverkning - Hela landet, träd/ha	-*	4	4,1 ¹
Andel skadade och grovt skadade kulturlämningar vid föryngringsavverkning - Hela landet, %	11	11	13

¹ Antal lämnade hänsynsträd uppmätt 5-7 år efter föryngringsavverkning – Hela landet, träd/ha – siffror för 2021 är ändrat i jämförelse med redovisat utfall i Skogsstyrelsens årsredovisning 2022.

*) De två första indikatorernas resultat i tabell 3:4 finns inte framtaget ännu, kommer i årsstatistik i början av 2024.

Skydd och ökad skötsel av naturvärden

Samhällsbehovet

Formellt skydd och frivilliga avsättningar samt naturvårdande skötsel är viktiga förutsättningar för en hållbar utveckling i den svenska skogen. De är också viktiga för upplevelsevärden och kulturmiljövärden. Det finns ett fortsatt behov av att skydda områden med höga naturvärden, kompletterat med naturvårdande skötsel och restaurering.

Tillståndet i skogen

Skyddad skog

Under det gångna året har arealerna av formellt skyddad och frivilligt avsatt skogsmark fortsatt att öka. Se tabell 3:5. Samtidigt finns ett fortsatt behov av att undanta skogsmiljöer med höga naturvärden från brukande. Naturskogsrester och andra skogar med lång kontinuitet fortsätter att avverkas vilket leder²⁹ till en förlust av naturvärden som inte kan återskapas inom överskådlig tid.

Naturvårdande skötsel

För att de skyddade och avsatta områdena ska kunna bibehålla och utveckla sina naturvärden krävs ofta aktiva skötselåtgärder. Antalet avtal om skötsel i skyddade områden som tecknats 2023 är något lägre än året innan, men omfattningen i medel är likartad. Det finns fortfarande ett uppdämt behov av skötsel för att bibehålla och utveckla de värden som formellt skyddats.

²⁸ Sveriges officiella statistik. Andel strandlinje i procent som saknar lämnad hänsyn vid föryngringsavverkning, tresäsongsmedelvärde med felmarginal efter Ägartyp, Variabel och Avverkningssäsong, Hänsyn strandlinje Skärmdump 2024-01-25

²⁹ Skogsstyrelsen. 2022. Levande skogar – fördjupad utvärdering 2023. Rapport 2022/12. Skogsstyrelsen, Jönköping.

EU-regelverk

EU:s processer kring exempelvis biologisk mångfald, klimat och taxonomi har haft och kommer att få stor påverkan på skydd och ökad skötsel av naturvärden. Det gäller både vilka åtgärder som behövs och omfattningen av dem.

Tabell 3:5 Indikatorer för skydd och ökad skötsel av naturvärden

Indikatorer	2023	2022	2021
Ackumulerad areal biotopskyddsområden på produktiv skogsmark beslutade av Skogsstyrelsen - Hela landet, ha	33 664	32 875	32 138
Ackumulerad areal naturvårdsavtal på produktiv skogsmark ingångna av Skogsstyrelsen - Hela landet, ha	35 246	35 039	34 589
Ackumulerad areal frivilliga avsättningar på produktiv skogsmark - Hela landet, ha	-*	1 372 500	1 307 000
Antal uppdragsavtal för skötselåtgärder inom biotopskyddsområden och naturvårdsavtal	327	357	267
Tecknat belopp för uppdragsavtal för skötselåtgärder inom biotopskyddsområden och naturvårdsavtal, tkr	21 448	21 706	16 039

Skogsstyrelsens arbete med områdesskydd under 2023 beskrivs närmare i kapitel 8. Resultatet för Ackumulerad areal frivilliga avsättningar på produktiv skogsmark finns inte framtaget ännu .

Skogsstyrelsens arbete med områdesskydd under 2023 beskrivs närmare i kapitel 8.

* Uppgift för 2023 saknas, publiceras i Statistiskt meddelande våren 2024

Attraktivare skogar för upplevelser

Samhällsbehovet

Skogens upplevelsevärden är betydelsefulla för livskvalitet, hälsa och turism. Attraktiva skogslandskap är en viktig resurs för företagande och boende. Dock har målen för dessa sociala värden varit vaga och fördelade på olika politikområden och myndigheter, vilket försvårar implementeringen av kostnadseffektiva åtgärder och styrmedel. Mot denna bakgrund har Skogsstyrelsen under 2023 bedrivit ett utvecklingsarbete för att förtydliga mål och roller för arbetet med skogens sociala värden. Se kapitel 5, ”Mål och resultat”.

Tillståndet i skogen

Skogen är en av de viktigaste miljöerna för friluftsliv³⁰. Den tätortsnära skogen är särskilt välbesökt eftersom den finns nära där människor bor och rör sig³¹. Variation i skogslandskapet, gamla och stora träd, kulturmiljöer samt närhet till vatten är några viktiga aspekter som bidrar till att göra skogar attraktiva för upplevelser.²¹ Föryngringsavverkningar, körskador³² och bristande hänsyn till vattendrag³³ kan lokalt ha stor negativ påverkan på skogens upplevelsevärden, men det saknas underlag om hur omfattande påverkan är³⁴. Klimatförändringar och extremväder, skogsskador³⁵ och utbrott av svinpest medför ökade risker och att områden kan stängas av för besökare.

³⁰ Kulturutskottets uppföljning av delar av den svenska friluftspolitiken 2021. Rapport från riksdagen 2021/22:RFR9. [Uppföljning av delar av den svenska friluftslivspolitiken \(Rapport från riksdagen 2021/22:RFR9\) | Sveriges riksdag](#) (2023-11-16)

³¹ Skogsstyrelsen (2023) Skogens rekreationsvärden – En förstudie med förslag på indikatorer. Rapport 2023/8.

³² Hannerz m.fl. (2016). Skogsskötsel för friluftsliv och rekreation. Skogsskötselserien nr 15. Skogsstyrelsen.

³³ Skogsstyrelsen (2022) Levande skogar – fördjupad utvärdering 2023. Rapport 2022/12.

³⁴ Hannerz m.fl. (2016). Skogsskötsel för friluftsliv och rekreation. Skogsskötselserien nr 15. Skogsstyrelsen.

³⁵ Skogsstyrelsen (2023) Skogsskador i Sverige 2022. Rapport 2022/04.

Skogsbrukets klimatnytta och klimatanpassning

Samhällsbehovet

Skogen bidrar både som resurs för träråvara och substitution, och som resurs i kolinlagringen. I ett föränderligt klimat finns det ett behov av att anpassa skogsbruket för att förebygga, mildra eller minska konsekvenserna av ett förändrat klimat. På så vis kan skogen fortsätta att leverera de nyttor samhället behöver.

Tillståndet i skogen

Klimatförändringen märks allt tydligare i Sverige³⁶ inklusive i skogsbruket, bland annat i form av ökade klimatrelaterade skador. Skogen har en fortsatt hög skadenivå av granbarkborre och rotröta³⁷ och stormar³⁸. Vidare finns problem med multiskadad ungskog i norr³⁹ och torkstressade plantor i sydöstra Sverige⁴⁰. Risken för ras och skred ökar⁴¹.

Under 2022 motsvarade Sveriges utsläpp av växthusgaser 45,25 miljoner ton koldioxidekvivalenter⁴², exklusive upptag och utsläpp från markanvändning (LULUCF). 2022 låg nettoupptaget i skog och skogsmark på 38,76 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Det är samma nivå som året innan och lägre än genomsnittet för de senaste 30 åren (cirka 43 miljoner ton). Orsakerna till minskningen i nettoupptag är minskad tillväxt, högre skadenivåer samt hög avverkning. Med en minskande differens mellan tillväxt och avgång/uttag krymper utrymmet för kolinlagring, se avsnittet Mer produktiva skogar. Behovet av klimatanpassning i skogsbruket har ökat för att kunna bibehålla tillväxten och hålla nere skadenivåerna.

Skogens ekosystemtjänster

Samhällsbehovet

Skogens ekosystemtjänster är ett sätt att samlat beskriva vilka nyttor samhället får ut av skogens processer och biologiska mångfald. Genom att följa skogens ekosystemtjänster får vi en överblick av hållbarhet i nyttjandet av skogens värden⁴³. En hållbar användning av skogen förutsätter också att dess olika ekonomiska, sociala och naturliga värden ses som en helhet tillsammans med de människor som skapat och använder värdena i skogslandskapet.^{44,45}

³⁶ Schimanke S., Joelsson M., Andersson S., Thomas Carlund, Lennart Wern, Sverker Hellström, E Kjellström, 2022, Observerad klimatförändring i Sverige 1860–2021, SMHI rapport 2022, Klimatologi nr 69, 89 sidor. SMHI har sammanställt den nya normalperioden för 1991–2020, och visar att medeltemperaturen stigit med 1,1 grad och årsnederbörden i medel stigit med 8 %, jämfört med 1961–1990.

³⁷ Skogsstyrelsen, 2023, Skogsskador i Sverige 2022, rapport 2023/04, 62 sidor

<https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/om-oss/rapporter/rapporter-2023/rapport-2023-04-skogsskaderapport-2022.pdf>

³⁸ Skogsstyrelsen, nyhet (hämtad 2023-11-21)

<https://www.skogsstyrelsen.se/pressmeddelanden/ReadArticle?id=3360604>

³⁹ Skogsstyrelsen (hämtad 2021-11-21) <https://skogsstyrelsen.se/om-oss/var-verksamhet/projekt/multiskadad-ungskog/>

⁴⁰ Skogsstyrelsen, 2023, Skogsskador i Sverige 2022, rapport 2023/04, 62 sidor

<https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/om-oss/rapporter/rapporter-2023/rapport-2023-04-skogsskaderapport-2022.pdf>

⁴¹ Skogsstyrelsen 2021. Skogsbruksåtgärder och skador på samhällsfunktioner – Analys av situationen idag och i ett framtida klimat samt åtgärdsförslag. Skogsstyrelsen rapport 2021/09.

⁴² Växthusgaser utsläpp och upptag. Hämtat från Naturvårdsverket 2024-01-09

⁴³ Felton et al (2024). Climate change adaptation and mitigation strategies for production forests: Trade-offs, synergies, and uncertainties in biodiversity and ecosystem services delivery in Northern Europe, AMBIO volume 53, pages 1-16. Open access from August 17 2023.

⁴⁴ Sveriges internationella överenskommelser. Nr 5. Europeisk landskapskonvention. SÖ 2011:5.

⁴⁵ Ur vårt inriktningsdokument Skogsstyrelsens syn på hållbar utveckling: Landskapsperspektiv och grön infrastruktur

Landskapsperspektiv kan användas för att synliggöra synergier och konflikter mellan de olika värden som genereras av skogen och andra landskap⁴⁶.

Tillståndet i skogen

Vi ser även i år att många värden som är beroende av ett landskapsperspektiv i planeringen av åtgärder inte klarar sig så bra. Statusbedömningen⁴⁷ har inte förändrats jämfört med 2022. Skogens roll för kolinlagring är stor men har minskat något till följd av lägre tillväxt, hög avverkningsnivå och avgångar till följd av skador. Ekosystemtjänsten Klimatreglering kommer därför att följas upp under 2024.

- Värden knutna till produktion av virkesvolym ligger bättre till men nu börjar effekterna av ett förändrat klimat att märkas och kunna mätas. Kolinlagringen i skogen visar för tillfället en minskande trend som om den fortsätter leder till minskat handlingsutrymme för klimatanpassning.
- Vi bedömer att det fortfarande återstår arbete för att vända trenden såväl när det gäller förhållandet mellan betesdjur och foder som stabilitet och resiliens.
- Skogliga värden som beror av planering av åtgärder på landskapsnivå är svåra att bevara och utveckla med dagens styrmedel⁴⁸.

Tabell 3:6 Skogens ekosystemtjänster 2023

Kategori	Ekosystemtjänster	Statusbedömning 2023	Statusbedömning 2018
Försörjande ekosystemtjänster	Timmer och massaved	God	God
	Biobränsle	God	God
	Vilt	God	God
	Betesdjur och foder	Otillräcklig	Måttlig
	Skogsbär	God	God
	Svampar	Måttlig	Måttlig
	Dricksvatten	Måttlig	Måttlig
	Fisk från skogssjöar och vattendrag	Otillräcklig	Otillräcklig
	Genetiska resurser	Måttlig	Måttlig
	Övriga försörjande tjänster	God	God

⁴⁶ Smith, G Henrik 2019 Ett ekologiskt landskapsperspektiv för att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster i det svenska jordbrukslandskapet. I Ihse, Margareta (red.) Landskap – ett vidsträckt begrepp. En antologi om landskap. KSLA:s Tidskrift 5 (158), s. 75–85.

⁴⁷ Vi betraktar en god skoglig ekosystemtjänststatus som "det tillstånd för skogliga ekosystemtjänster där de produceras och används utifrån sina inneboende förutsättningar på en nivå som är hållbar och så att möjligheten till användning för nuvarande och framtida generationer tryggas". Otillräcklig skoglig ekosystemtjänststatus definieras som det tillstånd där "omedelbar uppmärksamhet, utvidgat skydd och/eller försiktig förvaltning krävs". Slutligen definieras måttlig skoglig ekosystemtjänststatus som det tillstånd som varken kan klassas som god eller otillräcklig status.

⁴⁸ Skogsstyrelsen. 2022. Levande skogar – fördjupad utvärdering 2023. Rapport 2022/12. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Reglerande ekosystemtjänster	Klimatreglering	God	God
	Förebyggande av stormskador och andra väderrelaterade skador	Otillräcklig	Otillräcklig
	Förebyggande av erosion och jordras	Otillräcklig	Otillräcklig
	Vattenreglering	Otillräcklig	Otillräcklig
	Naturlig kontroll av skadedjur och sjukdomar	Måttlig	Måttlig
	Säkerställande av grund- och ytvattens kvalitet och mängd	Måttlig	Måttlig
	Luftrening	God	God
Stödjande ekosystemtjänster	Biogeokemiska kretslopp	Otillräcklig	Otillräcklig
	Markens bördighet	God	God
	Pollinering av växter	God	God
	Fotosyntes	God	God
	Habitat och livsmiljöer	Otillräcklig	Otillräcklig
	Stabilitet och resiliens	Otillräcklig	Måttlig
	Fröspridning	Måttlig	Måttlig
Kulturella ekosystemtjänster	Vardagsrekreation och träningsaktiviteter	Måttlig	Måttlig
	Skog och natur för upplevelseturism	Måttlig	Måttlig
	Mental och fysisk hälsa	Måttlig	Måttlig
	Miljö och estetik	Måttlig	Måttlig
	Kunskap och information	Måttlig	Måttlig

Skogsstyrelsens åtgärder för att förbättra status för skogens ekosystemtjänster

Skogsstyrelsen utvecklar sitt arbetssätt på följande punkter:

- Rådgivning kring klimatanpassning av skogsbruk, både själva och i samarbete med andra myndigheter och aktörer.

- Hur vi bidrar till att skogen används och sköts ur ett landskapsperspektiv i nära dialog med andra aktörer.
- Arbetsätt för skogsbruk–renskötsel. Utvecklingen sker i dialog med näringen och med erfarenheter från arbetet i *Staten som föregångare i renskötselområdet*.
- Bildande och skötsel av skyddade områden, en utvecklad tillsyn och utvecklad kompetensförsörjning när det gäller artkunskap och naturvärdesbedömning.

4 Ledning och styrning

En effektiv ledning och styrning kräver att man nyttjar flera verktyg för att leda organisationen mot uppsatta mål och samtidigt har en god kontroll av intern regelefterlevnad. Skogsstyrelsen styr både långsiktigt med vision och verksamhetsstrategi samt årligen med månatliga och tertialvisa uppföljningar.

Skogsstyrelsen leds av en generaldirektör och har en styrelse. Till styrelsen finns en internrevision knuten. Myndigheten är organiserad i tre regioner och två avdelningar. Regionerna är indelade i distrikt och avdelningarna i enheter. I myndighetens ledningsgrupp finns generaldirektören och företrädare för avdelningar, regioner samt processerna för juridik, kommunikation, HR och ekonomi. Myndigheten hade vid årsskiftet 2023–2024 74 kontor över hela landet.

Vision och verksamhetsidé

Skogsstyrelsens styrelse beslutar om myndighetens vision och verksamhetsidé.

Vår vision är *Skog till nytta för alla*.

Verksamhetsidén lyder:

Vi arbetar för att skogens alla värden ska bidra till de globala målen för hållbar utveckling.

Vi driver på för en omställning till ett biobaserat samhälle genom ökad skogsproduktion med levande skogar.

Vi är en öppen och utvecklingsinriktad kunskapsmyndighet som arbetar i bred samverkan.

Verksamhetsstrategi och önskade effekter i skogen

Strategin beskriver hur Skogsstyrelsen ska fullfölja uppdraget och hur vi arbetar för att nå myndighetens vision och verksamhetsidé. Utifrån myndighetens uppdrag, de skogspolitiska målen, vår verksamhetsidé och Agenda 2030 beskriver verksamhetsstrategin sex långsiktiga mål i form av effekter i skogen. Dessa är:

- Minskade skogsskador
- Mer vitala och produktiva skogar
- Mer varierat skogsbruk
- Förbättrad miljöhänsyn
- Skydd och ökad skötsel av naturvärden
- Attraktivare skogar för upplevelser

Se vidare kapitel 5, ”Mål och resultat”.

Skogsstyrelsens styrelse beslutade i oktober 2023 om en ny verksamhetsstrategi med ett femårsperspektiv. Denna verksamhetsstrategi gäller främst från 2024.

Verktyg för ledning och styrning på kort och lång sikt

Planering och uppföljning av Skogsstyrelsens verksamhet sker genom en målstyrningsmodell. Målstyrningen utgår från verksamhetsstrategin och riktas mot de prioriterade effekter som listats ovan och beskrivs närmare i kapitel 5, ”Mål och resultat”.

Miljöledningsarbete

Miljöledningsarbetet är integrerat i Skogsstyrelsens ledningsprocesser. Skogsstyrelsens verksamhet ger upphov till olika utsläpp, direkt (negativ) miljöpåverkan. I vårt miljöledningsarbete kopplat till den direkta miljöpåverkan fokuserar vi främst på tjänsteresor och energiförbrukning i våra lokaler.

Skogsstyrelsen arbetar systematiskt vidare med ett antal aktiviteter för att minska koldioxidutsläppen. Upphandling av nya bilar sker enligt gällande miljökrav. Dieselbilarna drivs nu till mer än 50 procent av HVO-bränsle. Den totala andelen HVO är nästan 29 procent av totalt förbrukad bensin och diesel. Förbrukning av diesel och bensin har minskat cirka 10 procent per år de senaste två åren. Andelen el- och laddhybrider har ökat och utgör nu nästan 30 procent av bilflottan och andelen fortsätter att öka.

Hur fort förändringen kan ske beror till viss del på vilka budgetramar som finns till investeringar åren framöver.

Utsläppen från flygresor ökade väsentligt 2023, främst på grund av deltagande i nya SIDA-projekt i Afrika och Asien. Hade inte dessa projekt landat på Skogsstyrelsen hade utsläppen minskat något 2023 jämfört 2022.

Digitala möten är betydelsefulla för att minska resande och utsläpp. Under 2023 startade vi ett arbete med att utveckla och stärka vår digitala möteskultur för att ytterligare minska antalet fysiska möten.

En minskad kontorsyta per medarbetare medför att mindre energi behövs för uppvärmning. Ytan per medarbetare har minskat med cirka 30 procent sedan 2020 och vi siktar på att fortsätta minska kontorsytan över tid. Arbetet är långsiktigt och vi behöver analysera utvecklingen under flera år.

Förordningen om miljöledning i statliga myndigheter⁴⁹ är styrande för miljöledningen. Skogsstyrelsen rapporterar i februari varje år till Naturvårdsverket hur vi har integrerat miljöledningsarbetet i vår planering och uppföljning. Resultaten av myndighetens arbete med betydande direkt miljöpåverkan – utsläpp av koldioxid och elförbrukning – redovisas också i denna rapport⁵⁰. I redovisningen till Naturvårdsverket framgår också att vi ställer miljökrav i samband med upphandling och hur vi använder IT för att effektivisera vårt arbete.

Skogsstyrelsen är certifierad enligt miljöledningsstandarden ISO 14001:2015 och vi granskas årligen av extern miljörevisor. 2023 års revision avslutades utan några konstaterade avvikelser, men några förslag lämnades angående bland annat vidareutveckling av metoder för att följa Skogsstyrelsens direkta miljöpåverkan. Skogsstyrelsen har också en intern miljörevision som gör en årlig revision utifrån ISO 14001. Även denna revision genomfördes med godkänt resultat.

Skogsstyrelsen har varje månad redovisat energibesparingsåtgärder till Energimyndigheten för kontoren i Göteborg, Jönköping, Mora och Sundsvall. Skogsstyrelsen redovisade

⁴⁹ SFS 2009:907

⁵⁰ Redovisning av miljöledningsarbetet 2023 (Skogsstyrelsen)

energiförbrukning månadsvis från september 2022 till och med mars 2023. Jämförelsemånad var september 2018.

Några av de energibesparingsåtgärder som Skogsstyrelsen vidtagit (inte bara på de fyra kontoren) är:

- Höjt maxtemperaturen inomhus för att spara på energi för kyla (Jönköping).
- Sänkt ventilationsflödet för att minska energiförbrukning (Jönköping).
- Bytt till mer energieffektiva och mindre kontor på ett antal platser i landet.

Jämställdhetsintegrering

Skogsstyrelsen ska bidra till de jämställdhetspolitiska målen med hjälp av jämställdhetsintegrering. Under 2022–2023 har vi genomfört en satsning för att bygga upp myndighetens förmåga till jämställdhetsintegrering. Ägarskapet i jämställdhetsfrågorna har stärkts i hela organisationen och ny kunskap om jämställdhet i skogssektorn har tagits fram, se vidare kapitel 11, ”Statistik och datainsamling” och Skogsstyrelsens webbplats⁵¹.

Jämställdhetsarbetet drivs i ordinarie förvaltning där ett jämställdhetsteam samordnar och stöttar verksamhetens arbete. Planering och uppföljning av jämställdhetsarbetet är integrerat i ledningsprocesserna och ett utvecklingsarbete har under året bedrivits med ett urval av våra processförvaltningar för att på ett bättre sätt kunna ta fram underlag och göra utvärderingar av vår verksamhet ur ett jämställdhetsperspektiv.

Skogsstyrelsen samordnar, tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Skogssektorns jämställdhetsråd som ger förutsättningar för en bred samverkan för jämställdhet i hela sektorn. I rådet ingår representanter för såväl utbildningsanordnare som skogsföretag och skogsägarföreningar.

Informationssäkerhet

Skogsstyrelsens arbete med informationssäkerhet utgår från de krav som ställs i föreskrifter från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samt ISO 27001:2022 och ISO 27002:2022. Handlingsplanen för 2023 omfattade aktiviteter inom informationssäkerhet, it-säkerhet och dataskydd då dessa områden starkt hänger ihop. Bland annat har Skogsstyrelsen etablerat en grupp för hantering av säkerhetsfrågor. Arbetet med att ha tillgång till säkra kommunikationslösningar har fortsatt under året och vi är nu sammankopplade med ett antal myndigheter via *Swedish Government Secure Intranet* (SGSI). De tidigare påbörjade utbildningsprogrammen för informations- och it-säkerhet samt dataskydd har fortsatt och fler utbildningsprogram har köpts in. Skogsstyrelsen har skaffat en ny lösning för spamfilter samt påbörjat en upphandling av en SIEM-tjänst (Security Information and Event Management⁵²). Nya rutiner för tilldelning av administratörsrättigheter har också införts. Vi har gått igenom registerförteckningar och uppdaterat dem i enlighet med Dataskyddsförordningen (EU) 2016/679. Vi har också påbörjat en uppdatering av vår handbok *Ledningssystem för informationssäkerhet (LIS)* inklusive översyn av övriga styrande dokument och policier på området.

Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap har ersatts med Förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. Skogsstyrelsen har under slutet av 2023 påbörjat en analys om vad förändringarna i den nya

⁵¹ [Jämställdhet i skogen - Skogsstyrelsen](#)

⁵² Säkerhetsinformation och händelsehantering, som förkortas SIEM, är en lösning som hjälper organisationer att upptäcka, analysera och reagera på säkerhetshot innan de skadar verksamheten.

förordningen kommer att innebära för myndigheten avseende vad som ska rapporteras och när rapportering ska ske.

Riskhantering samt intern styrning och kontroll

Som en del i den årliga verksamhetsplaneringen genomförs en riskanalys baserad på en intern rutin⁵³ för riskhantering. Skogsstyrelsen använder sig av metodiken för riskanalys i arbetet med projekt, systemförvaltning och utveckling av våra verksamhetsprocesser.

Uppföljning av åtgärder och omvärdering av risker sker vid tertialuppföljningarna samt vid resultatredovisningen på såväl nationell som region- och avdelningsnivå. Flertalet av de risker som var högst värderade inför 2023 var risker kopplade till den ökande komplexiteten i tillsynsverksamheten till följd av den pågående rättsutvecklingen samt risker rörande arbetsmiljö och informationssäkerhet.

Exempel på åtgärder som vidtogs under 2023:

- Förslag till grundläggande principer för prioritering av nyinkomna tillsynsärenden samt nya arbetssätt för utökad samverkan mellan distrikt och enheter.
- Arbete med och kommunikation om prioriteringar i verksamheten och ambitionsnivåer.
- Identifiering av kritiska nyckelkompetenser.
- Utbildningsinsatser för att öka medvetenhet och kunskap om risker riktade till alla medarbetare.

Andra riskområden som vi särskilt hanterat under året berör till exempel förmågan att agera vid omfattande skogliga kriser samt förmågan att hantera risker för oegentligheter.

I samband med beslut om årsredovisningen gör Skogsstyrelsens styrelse en bedömning av den interna styrningen och kontrollen utifrån en intern rapport. I rapporten ingår redovisning av bland annat genomförda uppföljningar och granskningar i verksamheten, revisionsrapporter från externa och interna revisioner samt samlade intryck och bedömningar från utförd riskhantering. Slutsatsen av 2023 års rapport är att verksamheten bedöms ha bedrivits med tillfredsställande intern styrning och kontroll.

Lokalsamverkan

I samverkan med Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor och Naturvårdsverket har Skogsstyrelsen påbörjat en försöksverksamhet under året, för att under en testperiod ge myndigheternas medarbetare tillgång till en arbetsplats där den egna myndigheten normalt inte har eget kontor.

Samarbetet ger en möjlighet att utforska om detta är ett möjligt sätt att behålla men också rekrytera de framtida kompetenser myndigheterna ser som nödvändiga för att fullgöra sitt uppdrag. Ytterligare ett mål med överenskommelsen är att möjliggöra samarbeten, ett informellt lärande och en kompetensöverföring mellan myndigheterna och medarbetarna genom en ny form av samverkan. Samverkan leder också till en ökande besparingspotential för staten som helhet. Sådan samverkan har även funnits tidigare men inte i den omfattning som nu planeras och testas.

⁵³ Rutin- Riskhantering, dnr. 2022/4074

Kompetensförsörjning

Skogen inverkar på samhället inom allt fler områden, vilket ställer stora krav på myndigheten att klara av nya utmaningar, säkra kompetensgap samt förstärka befintlig nödvändig kompetens. Kompetensförsörjning är en allt viktigare del av myndighetens verksamhetsplanering.

Under 2023 har en plan initierats för kontinuerlig uppföljning av kompetensförsörjning. Preliminära analyser visar att myndigheten besitter hög sakkompetens. Men det finns stora utmaningar med att bibehålla och utveckla kompetens inom flera områden, bland annat inom klimatområdet, återvätning, kulturmiljöer, naturvård, skogsproduktion, rennäring samt artskyddsarbetet. Samtidigt har spetskompetensen har fortsatt utvecklas. Komplexa regeringsuppdrag och utredningar kopplade till EU har bidragit till att öka kompetensen inom flera sakområden, till exempel inom naturvård och alternativa skogsbruksmetoder. Skogsstyrelsens bedömning är att myndigheten inte har nått dit vi vill med kompetensförsörjning under 2023. Den främsta orsaken är en restriktiv ersättningsrekrytering i alla verksamheter. En ytterligare orsak har varit neddragningar i antal utbildningsaktiviteter. På lång sikt bedöms kompetensförsörjningsarbetet förbättras då nya arbetssätt och strukturer för kompetensförsörjning håller på att utvecklas och implementeras.

Åtgärder för att stärka vår kompetensförsörjning

För att skapa bättre förutsättningar att hantera Skogsstyrelsens kompetensförsörjning har vi 2023 börjat utveckla en process för kompetensförsörjning. Processen ska stödja ett systematiskt arbetssätt med målet att förse myndigheten med rätt kompetens som möter verksamhetens behov, på både kort och lång sikt. Nya arbetssätt håller på att utvecklas för att utreda kompetensbehov, kompetenskartläggning, samt att förtydliga vilka kompetenskrav som ställs för olika arbetsuppgifter. Skogsstyrelsen har även påbörjat ett arbete med att samordna och prioritera kompetensutvecklingsaktiviteter. Bland annat har utbildningsansvariga utsetts inom varje kärn- och stödprocess. Syftet är att bättre utreda kompetensbehoven och samordna interna kompetensutvecklingsaktiviteter för att tydligare styra aktiviteterna mot rätt målgrupp. Under 2023 har Skogsstyrelsen påbörjat en utredning om inom vilka verksamhetsområden vi kan genomföra fler webbaserade utbildningsaktiviteter. En riktlinje har tagits fram om att sträva efter digitala utbildningsformer för att öka tillgängligheten och behålla en hög kompetensnivå. För myndigheten innebär det en utmaning då många kompetensutvecklingsaktiviteter av kvalitetsskäl behöver genomföras i skogen.

För att öka möjligheten att rekrytera rätt kompetens erbjuder myndigheten ofta placering på flera av de orter där Skogsstyrelsen har kontor. Med nya digitaliserade arbetssätt kan myndigheten i större utsträckning arbeta och samverka oberoende av kontorets geografiska placering.

Mot bakgrund av bland annat det aktuella rättsläget har Skogsstyrelsen utvecklat nya arbetssätt med ökat samarbete över geografiska områden liksom mellan distrikt och enheter. På så sätt kan myndigheten nyttja kompetenser på ett mer effektivt sätt, bland annat för att handlägga alltmer komplexa ärenden. De utvecklade arbetssätten gynnar den enskilda individens kompetensutveckling samt minskar myndighetens sårbarhet.

Skogsstyrelsen har under 2023 besökt flera universitet och högskolor, mässor och arbetsmarknadsdagar för att möta studenter och informera om jobbmöjligheter på Skogsstyrelsen. För andra året i rad erbjöds även sommarjobb i fält för studenter. Totalt sökte 102 studenter från olika lärosäten sommarjobb varav 13, åtta kvinnor och fem män, anställdes under sommaren.

För att nå unga elever medverkar Skogsstyrelsen i Framtidsvalet. Framtidsvalet vänder sig till elever i grundskola och högstadium inför deras gymnasie- och högskoleval. Informationen finns både digitalt och i katalogform och skickas ut till samtliga elever och studie- och yrkesvägledare. Skogsstyrelsen har även varit med och föreläst för studie- och yrkesvägledare vid ett flertal tillfällen för att öka kunskapen om Skogsstyrelsens verksamhet.

Återrapporteringskrav och regeringsuppdrag 2023

Skogsstyrelsens återrapporteringskrav och regeringsuppdrag för 2023 redovisas på olika platser i denna årsredovisning. Detta avsnitt ska ses som läsanvisning till var dessa texter finns. Myndigheten hade tre återrapporteringskrav under 2023.

Återrapporteringskraven och regeringsuppdragen indelas på följande sätt:

- Återrapporteringskrav och uppdrag i regleringsbrevet för 2023. Se tabell 4:1.
- Övriga uppdrag som Skogsstyrelsen avrapporterat, arbetat med eller påbörjat under 2023. Se tabell 4:2.

Tabell 4:1. Återrapporteringskrav och uppdrag i Skogsstyrelsens regleringsbrev för 2023

Återrapporteringskrav	Redovisas i kapitel
<p>Generella återrapporteringskrav</p> <p>Skogsstyrelsen ska redovisa indikatorer som beskriver utvecklingen inom skogssektorn.</p>	<p>Kapitel 3 beskriver tillståndet i skogen med indikatorer, Kapitel 5 beskriver Skogsstyrelsens påverkan på valda indikatorer</p>
<p>Skogsdirektörsmöte</p> <p>Skogsstyrelsen ska redovisa hur myndigheten har arbetat med att bidra till genomförandet av ett skogsdirektörsmöte under det svenska EU-ordförandeskapet. I redovisningen ska ingå en kort beskrivning av hur Skogsstyrelsen har samverkat med relevanta regionala och lokala aktörer i genomförandet av en skogsexkursion under mötet.</p>	<p>Kapitel 13 "Policyutveckling"</p>
<p>FN-konvention för biologisk mångfald</p> <p>Skogsstyrelsen ska redovisa hur myndigheten bidragit till att ta fram underlag i förhandlingsarbetet om ett nytt strategiskt ramverk för FN:s konvention för biologisk mångfald.</p>	<p>Kapitel 13 "Policyutveckling"</p>
Uppdrag i 2023 års regleringsbrev	
<p>1. Nationellt skogsprogram</p> <p>Skogsstyrelsen ska bidra till genomförandet av det nationella skogsprogrammet. Skogsstyrelsen ska redogöra för hur myndighetens verksamhet har bidragit till att uppfylla de fastlagda målen för nationella skogsprogrammet, vilka resurser som avsatts till detta och en bedömning av vilka resultat som uppnåtts. Skogsstyrelsen ska i arbetet stödja de regionala aktörerna och genomföra en årskonferens för skogsprogrammet. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (blivande Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) senast den 15 februari 2024.</p>	<p>Kapitel 13 "Policyutveckling"</p>

Uppdrag i 2023 års regleringsbrev	
<p>2. Förebygga, övervaka och bekämpa skogsskador</p> <p>Skogsstyrelsen ska förebygga och övervaka skogsskador. Skogsstyrelsen ska också bekämpa granbarkborre i skyddade områden som myndigheten ansvarar för. Skogsstyrelsen ska samordna berörda myndigheters arbete med att bekämpa granbarkborre samt samverka med berörda intressenter. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (blivande Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) senast den 1 oktober 2023.</p>	Kapitel 3, 5 och 13
<p>3. Härjedalsförhandlingarna</p> <p>Skogsstyrelsen ska fortsätta förvalta de avtal som upprättats som ett resultat av Härjedalsförhandlingarna gällande renbete på vinterbetesmarker och åretruntmarker. Skogsstyrelsen ska fortsätta bistå berörda myndigheter i arbetet. Skogsstyrelsen ska redovisa sina insatser till Länsstyrelsen i Jämtlands län senast den 15 september 2023.</p>	Kapitel 13 "Policyutveckling"
<p>4. Prognoser</p> <p>Skogsstyrelsen ska redovisa prognoser för 2023–2026 vid nedanstående prognostillfällen. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Prognoserna lämnas i informationssystemet Hermes senast den</p> <ul style="list-style-type: none"> – 6 februari, – 25 april, – 28 juli, – 23 oktober. <p>Vidare ska myndigheten, vid ovan nämnda datum, till Regeringskansliet (blivande Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) särskilt redovisa prognosen för anslag 1:2 Insatser för skogsbruket uppdelat på anslagspost 1 Bidrag till skogsbruket och anslagspost 2 Kostnader för intrångsersättning och vissa civilrättsliga avtal på naturvårdsområdet.</p>	Kapitel 15 "Finansiell redovisning och övrig information"
<p>5. Prognos för beställningsbemyndiganden</p> <p>Skogsstyrelsen ska redovisa en prognos för de förslag om beställningsbemyndiganden som lämnats i budgetunderlaget och för de åtaganden som ingåtts med stöd av äldre beställningsbemyndiganden. Prognosen ska lämnas senast den 28 juli 2023 till Regeringskansliet (blivande Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) och utformas enligt närmare anvisningar från Regeringskansliet.</p>	Kapitel 15 "Finansiell redovisning och övrig information"

Tabell 4.2: Övriga pågående och avslutade uppdrag 2023

Uppdrag	Lämnat	Redovisas senast	Redovisas i
Stärka myndighetens och samhällets krisberedskap enligt krisberedskapsförordningen	Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap	Risk- och sårbarhetsanalysen ska uppdateras minst vartannat år	Kapitel 4, "Ledning och styrning"
Verka för klimatanpassning enligt förordningen om myndigheters klimatanpassningsarbete	Förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete	Årligen i årsredovisningen	Kapitel 3, "Tillståndet i skogen"
Uppdrag att bistå Miljömålsrådet	Den 7 juni 2018 M2018/01715	Årligen i årsredovisningen	Kapitel 13, "Policyutveckling"
Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark	Den 12 juli 2018, N2018/04159 Den 2 maj 2019, N2019/01826	Årligen senast den 31 juli	Kapitel 11, "Statistik och datainsamling"
Uppdrag att uppdatera, utveckla och tillhandahålla digitala kunskapsunderlag med skogliga grunddata	Den 28 mars 2019 N2019/01449	Årligen i årsredovisningen	Kapitel 12, "Geodataförsörjning"
Uppdrag att genomföra åtgärder under 2020–2022 inom ramen för det nationella skogsprogrammet	Den 19 december 2019 N2019/03247	Senast den 28 februari 2021–2023	Ingen verksamhet har bedrivits under året.
Uppdrag att fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2021–2023	Den 10 december 2020 Fi2020/04960	Senast den 1 april 2023 och 15 februari 2024	Kapitel 13, "Policyutveckling"
Uppdrag att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2021–2023	Den 10 december 2020 A2020/02583	Senast den 1 april 2023 och 15 februari 2024	Kapitel 13, "Policyutveckling"
Förenklingspaket för skogsbruket	Den 22 december 2020 N2020/03159	Senast den 15 februari 2023	Kapitel 13, "Policyutveckling"

Uppdrag	Lämnat	Redovisas senast	Redovisas i
Fortsatt satsning på naturnära jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden	Den 22 december 2020 N2020/03159	Senast den 15 februari 2023	Kapitel 14, "Uppdragsverksamhet"
Ta fram underlag om näringslivets klimatomställning inför den kommande klimatpolitiska handlingsplanen	Den 24 mars 2021 N2021/01037 till Tillväxtanalys	Skogsstyrelsen ska vid behov redovisa kompletterande analyser till Regeringskansliet 30 december 2023	Kapitel 13, "Policyutveckling"
Genomföra åtgärder för att återväta utdikade våtmarker	Den 21 maj 2021 N2021/01632	Delredovisas senast den 1 februari 2023 och slutredovisas senast den 1 februari 2024	Kapitel 9, "Ekonomiska stöd"
Digitalisering för utveckling av skoglig planering	Den 22 december 2021 N2021/03147 m.fl.	Senast den 1 december 2024	Kapitel 12, "Geodataförsörjning" och Kapitel 13 "Policyutveckling"
Genomförande av EU:s gemensamma jordbrukspolitik 2023–2027	Den 22 december 2021 N2021/03147 m.fl.	Inget krav på redovisning	Kapitel 13, "Policyutveckling"
Uppdrag att ta fram förebyggande strategier och arbetssätt, riktlinjer och vägledningar för artskydd i skogen	Den 13 april 2022 M2022/00809	Senast den 30 september 2023	Kapitel 10, "Ärendehandläggning och tillsyn"
Nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen	Den 2 juni 2022 N2022/01344	Senast den 15 december 2023	Kapitel 13, "Policyutveckling"
Staten som föregångare i hållbart skogsbruk	Den 2 juni 2022 N2022/01344	Senast den 30 november 2023	Kapitel 13, "Policyutveckling"
Fler regelförenklingar för skogsbruket	Den 2 juni 2022 N2022/01344	Senast den 1 november 2023	Kapitel 13, "Policyutveckling"
Skog och klövvilt	Den 2 juni 2022 N2022/01344	Senast den 30 september 2023	Kapitel 13, Policyutveckling
Mer flexibelt, ändamålsenligt, attraktivt biotopskydd samt skydds- och ersättningsformer	Den 2 juni 2022 N2022/01344	Senast den 15 juni 2023	Kapitel 8, "Områdesskydd"

Uppdrag	Lämnat	Redovisas senast	Redovisas i
anpassade för fjällnära skog			
Uppdrag att se över den nationella strategin för formellt skydd av skog	Den 9 juni 2022 M2022/01241	Årligen i årsredovisningen och också ska redovisa en utvärdering av arbetssättet senast den 31 mars 2025.	Kapitel 8, "Områdesskydd"
Uppdrag att utveckla digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden	Den 9 juni 2022 N2022/01391	Delredovisas senast den 30 juni 2023 och slutredovisas senast den 30 juni 2027	Kapitel 12, "Geodataförsörjning"
Uppdrag att utreda tillgängliggörande av vissa uppgifter om fjällnära skog	Den 9 juni 2022 N2022/01392	Senast den 31 mars 2023	Kapitel 13, "Policyutveckling"
Hyggesfritt respektive naturnära skogsbruk	Den 22 juni 2022 N2022/01472	Senast den 15 december 2023	Kapitel 13, "Policyutveckling"
Uppdrag att vidta energibesparingsåtgärder inom den statliga förvaltningen	Den 8 september 2022 Fi2022/02571	Månatligen enligt anvisningar från Statens energimyndighet t.o.m. april 2023	Kapitel 4, "Ledning och styrning"
Upprätta ett miljöledningssystem som integrerar miljöhänsyn i myndighetens verksamhet	Förordning (2009:907)	Årligen i samband med årsredovisningen	Kapitel 4, "Ledning och styrning"

5 Mål och resultat

Skogsstyrelsens verksamhetsstrategi har legat till grund för planering och uppföljning 2023. Den har ett femårigt perspektiv och sträcker sig till och med 2025. I verksamhetsstrategin finns sex identifierade effekter i skogen som myndigheten valt att arbeta mot.

För respektive effekt finns långsiktiga mål som beskriver den förflyttning som Skogsstyrelsen ska fokusera på under denna period. Det övergripande tillståndet i skogen följs genom långsiktiga indikatorer som redovisas i sin helhet i kapitel 3, ”Tillståndet i skogen och ekosystemtjänster”.

Redovisning resultat effekter i skogen – långsiktiga mål

I det här kapitlet redovisar Skogsstyrelsen resultatet av myndighetens arbete mot de långsiktiga målen för de sex effekterna i skogen i verksamhetsstrategin. Resultaten redovisas i ett avsnitt per effekt. Respektive avsnitt inleds med en sammanfattande resultatbedömning. Den utgår ifrån en sammanvägning av bedömda resultat och effekter från myndighetens arbete och följs genom verksamhetsnära indikatorer, där så är möjligt. Även interna utvärderingar används som underlag för helhetsbedömningen av resultatet.

Bedömningarna görs utifrån följande tre nivåer:

- **God:** Området och myndighetens arbete mot långsiktiga mål uppnår ett gott resultat där myndigheten ser en klar förbättring, eller generellt håller en hög nivå. Myndigheten ser endast ett fåtal behov av förbättringar, men strävar efter att bibehålla ett gott resultat.
- **Tillfredsställande:** Området och myndighetens arbete mot långsiktiga mål bedöms ha uppnått ett bra resultat, men fler behov av utveckling finns.
- **Inte tillfredsställande:** Området och myndighetens arbete mot långsiktiga mål bedöms inte ha uppnått tillfredsställande resultat och har behov av omfattande utveckling.

I respektive avsnitt beskrivs ett antal exempel på insatser som Skogsstyrelsen genomfört under 2023 och som bedöms bidra till en förflyttning inom respektive mål. Mer utförliga beskrivningar av genomförda aktiviteter återfinns i kapitel 6–14.

Effekter i skogen

Myndighetens sex identifierade effekter som vi genom vår verksamhet bidrar till.

- Minskade skogsskador
- Mer vitala och produktiva skogar
- Mer varierat skogsbruk
- Förbättrad miljöhänsyn
- Skydd och ökad skötsel av naturvärden
- Attraktivare skogar för upplevelser

De långsiktiga målen har följts upp tertiälvis med en ambition att alltmer styra och följa upp mot kvalitativa mått och ett lärande. Sedan 2021 har Skogsstyrelsen ett antal indikatorer som ska stödja oss i bedömningen av hur våra insatser bidrar till önskad effekt. Arbetet med att

identifiera indikatorer är inte klart för samtliga effektmål. Indikatorer och utfall redovisas i sin helhet i kapitel 3, ”Tillståndet i skogen och ekosystemtjänster”.

Minskade skogsskador

Långsiktigt mål: Vi utvecklar Skogsstyrelsens och sektorns medvetenhet och kapacitet för att på kort sikt hantera skador och på lång sikt även förebygga skador.

Nationella aktiviteter: Fullfölja arbetet inom projekt kopplat till skogsskadesatsningen⁵⁴.

Samlad bedömning av resultatet

Skogsstyrelsen bedömer att utvecklingen inom området ”Minskade skogsskador” är tillfredsställande. Under året har vi genom samverkan med skogssektorn fortsatt att utveckla vår egen och sektorns förmåga och kapacitet att hantera och förebygga skogsskador. Genom att initiera metodutveckling bidrar vi till förmågan att vid akuta skadesituationer snabbt kunna få en bild av skadeläget. Vi bidrar genom våra rådgivningsaktiviteter till ökad kompetens både kring specifika skadegörare och kring hur man på längre sikt kan förebygga skador. Vi ser dock ett behov av fortsatt utveckling inom området skogsskador, som är stort och komplext. Som ett exempel kan nämnas problematiken med multiskadade ungskogar där behovet är stort av både forskning och empiri.

Resultat för långsiktiga indikatorer

Se vidare kapitel 3, ”Tillståndet i skogen och skogens ekosystemtjänster”.

Urval av genomförda aktiviteter

I regleringsbrevet för år 2023 anges att ”Skogsstyrelsen ska förebygga och övervaka skogsskador. Skogsstyrelsen ska också bekämpa granbarkborre i skyddade områden som myndigheten ansvarar för. Skogsstyrelsen ska samordna berörda myndigheters arbete med att bekämpa granbarkborre samt samverka med berörda intressenter.” Uppdraget redovisas även till Regeringskansliet i en separat rapport⁵⁵. I detta avsnitt beskrivs ett urval av aktiviteter som genomförts under året.

Behovet av att snabbt och objektivt kunna skatta volymen skadad skog har under senare år aktualiserats. Myndigheten har därför med stöd av Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) under 2023 utvecklat inventeringsmetoder för skattning av storm- och barkborreskador. Inventeringsmetoderna har utvecklats och testats under året, ett arbete som fortsätter under 2024 för att därefter kunna tas i praktisk drift. Målsättningen är att vi i framtiden nyttjar en gemensam metodik inom skogssektorn som därmed möjliggör sammanslagning av inventeringsresultat som snabbt kan ge oss en samlad bild och säkrare resultat.

Vi har under året fortsatt vårt arbete med att utveckla AI-modeller med syfte att effektivt kunna upptäcka förändringar i skogen orsakade av skadegörare. Det handlar om skador som orsakats av svamp, exempelvis törskate och almsjuka, och insekter såsom granbarkborrar. Det finns utmaningar i utvecklingsarbetet som skiljer sig åt beroende på både skadeorsak och trädslag. Se kapitel 12, ”Geodataförsörjning”. Arbetet fortsätter under 2024. Målsättningen är att detta ska ge oss och övriga skogsbruket en möjlighet att snabbt upptäcka och avgränsa skador på skog.

⁵⁴ Skogsstyrelsens arbete med skogsskador, inom ramen för utökad anslagstilldelning i budgetpropositionen.

⁵⁵ Skogsstyrelsen, Redovisning av Skogsstyrelsens uppdrag att förebygga, övervaka och bekämpa skogsskador, Diariennr. 2023/3033, 2023-09-19

Skogsstyrelsen har under 2023 fortsatt att i samverkan med ett antal större skogsföretag genomföra svärmningsövervakning av granbarkborre. Totalt har detta skett på ett 40-tal olika platser runt om i landet. Syftet är att under svärmningssäsong skapa ett underlag för bedömning av risk för angrepp löpande under säsongen. Det ger skogsbruket möjlighet att vidta rätt åtgärder vid rätt tillfälle. Svärmningsövervakningen och den veckovisa publiceringen av resultaten intresserar många. Vi ser i antalet sidvisningar på statistiksidorna att detta är den som har flest visningar under året, cirka 17 procent av totalt 97 000 visningar.

Under hösten konstaterades för första gången utbrott av afrikansk svinpest i Sverige. Detta medförde restriktioner som bland annat berörde skogsbruket. Jordbruksverket ledde och samordnade bekämpningsarbetet. Skogsstyrelsens roll var dels att delta i myndighetssamverkan kring åtgärder och kommunikation, dels bidra till kunskapsspridning till berörda skogsägare och skogsbruk.

Under 2023 har ett antal rådgivningsaktiviteter kopplat till skogsskador genomförts runt om i landet. Det genomgående temat har varit hur skogen kan skötas på bästa sätt för att möta utmaningar med ett förändrat klimat, se mer i kapitel 6, ”Rådgivning”. Bedömningen är att dessa rådgivningsinsatser på ett positivt sätt bidragit till att nu och i framtiden minska och förebygga skogsskador runt om i landet.

Projektet *Multiskadad ungskog*⁵⁶ har avslutats under 2023 efter att ha pågått sedan 2020. Projektet var ett samverkansprojekt mellan Skogsstyrelsen, lärosäten, forskningsinstitut, skogsnäring och jägarorganisationer. Målsättningen har varit att på kort sikt hantera de ungskogar i norra Sverige som har flera olika skador och på lång sikt även förebygga uppkomsten av skador. Multiskadad ungskog är bestånd som drabbats av flera olika skador som tillsammans påtagligt påverkar trädens vitalitet, tillväxt och överlevnad. Under projekttiden har ny kunskap tagits fram. Samtidigt har insikten ökat om att det finns mycket som vi fortfarande inte vet. Där kan nämnas frågor kopplat till törskate som i första hand drabbar tall. Där behövs mer forskning som kan stödja hur man sköter bestånd som drabbats av svampangreppet.

Resultat av strategiska effektutvärderingar

Rådgivningsverksamhetens effekter med stöd av digitala verktyg

Under 2023 genomfördes den strategiska effektutvärderingen *Rådgivningsverksamhetens effekter med stöd av digitala verktyg* som berör flera av myndighetens effektmål. Resultat återges i avsnittet för effekten ”Mer vitala och produktiva skogar” i detta kapitel.

Omhändertagande av föregående års strategiska effektutvärderingar

Resultat och förslag på åtgärder från föregående års strategiska effektutvärderingar har tagits om hand i verksamheten och följts upp i ordinarie uppföljningsprocess.

- Resultatet från effektutvärderingen *Användningen av Äbin-resultaten* har under året implementerats i flera delar. Vi har som ett led i att utveckla information och kanalval tagit fram en informationsfilm som vi bedömer ökar möjligheten att nå en större målgrupp. Vi har också tagit fram frågor och svar som publicerats på Skogsstyrelsens webbplats. Under året har även en genomlysning av inventeringsmetodiken genomförts för att om möjligt minska den variation mellan åren som finns i resultatet.

⁵⁶ Skogsstyrelsen, Utvärdera projektdeltagarnas lärdomar för samverkansprojektet multiskadad ungskog i norra Sverige, Rapport. XEEDA KONSULTER, 2023-12-14

- Resultatet från effektutvärderingen *Mera Tall* har bland annat tagits om hand i regeringsuppdraget *Utreda möjliga åtgärder för att åstadkomma balans mellan klövviltstammar och fodertillgång*. Där föreslås exempelvis en fortsättning av arbetssättet inom *Mera tall* och att det integreras som en del i älgförvaltningsystemet.

Mer vitala och produktiva skogar

Långsiktigt mål: Vi bidrar till att förverkliga resultaten från samverkansprocessen för en hållbar ökad tillväxt tillsammans med skogsnäringen.

Nationella aktiviteter: Genomförd rådgivningskampanj – Smart skogsbruk.

Samlad bedömning av resultatet

Skogsstyrelsen bedömer att utvecklingen inom området ”Mer vitala och produktiva skogar” inte är tillfredsställande. Det finns ett stort behov av aktivt arbete med frågor kring hållbar ökad tillväxt. Skogsstyrelsen har under året gjort en prioritering där vi riktat våra insatser till verksamheter med större behov. Vi har genomfört ett antal olika rådgivningsinsatser med utgångspunkt från ett förändrat klimat och hur man genom skötsel kan minska riskerna för skador på sin skog. Vi har genom fortsatt utveckling av den digitala tjänsten *Mina sidor* förenklat för skogsägare och deras ombud i planeringen av kommande skötselaktiviteter.

Resultat för långsiktiga indikatorer

Se vidare kapitel 3, ”Tillståndet i skogen och skogens ekosystemtjänster”.

Urval av genomförda aktiviteter

Under året har Skogsstyrelsen genomfört ett antal olika rådgivningsinsatser, många med koppling till ett förändrat klimat och dess påverkan på skogsbruk och skogsskötsel. För att nå ut till en bredare målgrupp och fler deltagare har vi varierat kanaler och inriktning. Där kan nämnas webbutbildningar, kortare webinarier och fysiska träffar. Vi har genomfört temaveckor där vi erbjudit intresserade att delta på kortare digitala föreläsningsspass. Under året har vi bland annat genomfört en ”Klimatvecka för skogen”. I de utvärderingar vi har genomfört uppger majoriteten av deltagarna att de har höjt sin kunskap. Se mer i kapitel 6, ”Rådgivning”.

Via Skogsstyrelsens e-tjänst *Mina Sidor* erbjuds skogsägare tillgång till digitala kartor och samlad information om sin skogsfastighet. Skogsägare kan även nyttja *Mina Sidor* till att skicka ett antal olika ärendetyper till myndigheten. Under 2023 har en ny tjänst lanserats, ”Planera min skog”, där skogsägare och deras ombud i e-tjänsten kan planera för skogsskötselaktiviteter på berörd fastighet. Vi bedömer att detta bidrar till att förenkla och underlätta planering och genomförandet av planerade åtgärder. Se mer i kapitel 6, ”Rådgivning”.

Under 2023 har arbetet fortsatt med att i bred samverkan lägga grunden för en branschgemensam strategi och målsättning för Sveriges lågtrafikerade vägnät. Bland annat presenterades under året en nulägesanalys som pekar på att landets skogsbilvägar försämrats under de senaste 30 åren. Anledningarna är flera. Bland annat finns en växande underhållsskuld, ökad trafikering av tyngre fordon samt påverkan av ett förändrat klimat⁵⁷. Efterfrågan på råd och stöd vid vägbyggen ökar. Arbetet med en gemensam målbild för byggnation av skogsbilvägar pågår och förväntas bli färdigt under 2024. Målbilden bedöms

⁵⁷ Skogsstyrelsen, Nulägesbeskrivning av enskilda vägar med inriktning på skogsbrukets transporter. Rapport 2023/18 <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/om-oss/rapporter/rapporter-2023/rapport-2023-18-nulagesbeskrivning-av-enskilda-vagar-med-inriktning-pa-skogsbrukets-transporter.pdf>. (Hämtad 2023-12-07)

komma att ge ett bra stöd vid både rådgivningssituationer och vid anläggning av en ny skogsbilväg.

Resultat av strategiska effektutvärderingar

Rådgivningsverksamhetens effekter med stöd av digitala verktyg⁵⁸

Under 2023 genomfördes den strategiska effektutvärderingen *Rådgivningsverksamhetens effekter med stöd av digitala verktyg*. Utvärderingen visar att tillgängligheten till rådgivning har ökat, med en övergång till digitala format och där de digitala och fysiska formaten kompletterar varandra. Rådgivningsinsatserna har en viss effekt på deltagarnas beteende, och leder till att de vidtar åtgärder. Det är dock en relativt liten del av deltagarna som har vidtagit åtgärder som en följd av rådgivningen.

Utvärderingen rekommenderade bland annat att vi än mer ska analysera och utgå ifrån målgruppens behov, att vi bör utveckla vår samverkan med andra aktörer samt utforska möjligheten att kombinera fysiska format med digitala verktyg.

Omhändertagande av föregående års strategiska effektutvärderingar

Resultaten av effektutvärderingarna *Effekter av kompetensutvecklingsprojekt inom landsbygdsprogrammet*, *Skogsbruk i ett förändrat klimat* samt *Skogsägaren och klimatet* har beaktats bland annat i samband med utformning av nya kompetensutvecklingsprojekt inom landsbygdsprogrammet. Där har vi med stöd av resultatet från effektutvärderingarna anpassat utformning och kanalval efter bedömt behov hos tänkta målgrupper. Innehållet i dessa pågående projekt berör både indirekt och direkt klimatrelaterade frågor där riskspridning och variation i skötsel är delar av innehållet.

Mer varierat skogsbruk

Långsiktigt mål: Vi bidrar till att öka variationen i skötseln av skogen.

Nationella aktiviteter: Fullfölja insatser inom projektet ”Hyggesfritt”.

Samlad bedömning av resultatet

Skogsstyrelsen bedömer att utvecklingen inom området ”Mer varierat skogsbruk” är fortsatt god. Intresset för våra tjänster såsom rådgivning och information är fortsatt högt och efterfrågat. Vi har under året utvecklat ytterligare sätt för intresserade att ta till sig kunskap kring frågor kopplat till hyggesfria metoder. Vi fortsätter att inom både nationella och internationella arenor samverka med exempelvis lärosäten och andra myndigheter för att bidra till nya rön och för erfarenhetsutbyte.

Resultat för långsiktiga indikatorer

Se vidare kapitel 3, ”Tillståndet i skogen och skogens ekosystemtjänster”.

Urval av genomförda aktiviteter

Skogsstyrelsen bedömer att intresset för alternativa brukningsmetoder fortsätter att öka hos såväl privata skogsägare som inom övriga skogssektorn. En stor del av vår verksamhet kopplat till hyggesfria metoder handlar om kunskapsförmedling i olika former. Myndigheten har byggt en bred kompetenspool kring ämnet alternativa brukningssätt och vi har idag medarbetare med denna kompetens i hela landet. Under 2023 har vi genomfört rådgivningsaktiviteter i flera olika format, allt från individuell rådgivning i fält på skogsägarens fastighet till större forum såsom temadagar. Från och med 2023 finns även möjligheten att delta i webbutbildning med temat hyggesfritt skogsbruk. Vi bedömer att

⁵⁸ Skogsstyrelsen, Strategisk effektutvärdering – Rådgivning med stöd av digitala verktyg. Diariennr. 2022/2023

bredden och möjligheten att välja kanal för att ta del av kunskap har bidragit till både ökat intresse och till att genomförandet av hyggesfria skogsbruksåtgärder ökar.

Skogsstyrelsen har tillsammans med Naturvårdsverket under 2023 genomfört ett regeringsuppdrag om hyggesfritt respektive naturnära skogsbruk⁵⁹. Arbetet har genomförts i dialog med olika intressenter och har framför allt handlat om att utveckla förutsättningar för hyggesfritt skogsbruk och att föreslå en definition av naturnära skogsbruk. Se mer i kapitel 13, ”Policyutveckling”.

Under året har Skogsstyrelsen fortsatt att samverka med lärosäten, andra myndigheter och skogsbruket både inom landets gränser och med andra länder. Vi bedömer samverkan som viktig och givande, eftersom vi där utvecklar kunskapen genom bland annat ny forskning, men även i erfarenhetsutbyte i såväl teori som praktisk tillämpning.

Under året 2023 genomfördes sektorsdialoger med ledningsrepresentanter från bland annat ett 20-tal av de större skogsföretagen. Mer varierat skogsbruk var ett av de huvudteman som stod på agendan. Vi bedömer att dialogerna är värdefulla ur flera aspekter. De ger en möjlighet att både få och skapa förståelse för varandras uppdrag samt bidrar till vårt lärande och verksamhetsutveckling. Se mer i kapitel 13, ”Policyutveckling”.

Genom det ekonomiska stödet för ädellövskogsbruk har skogsägare fått ersättning för att genomföra skötselåtgärder med syfte att gynna ädellövskog. Vi ser där ett ökat intresse att byta trädslag från exempelvis gran till ädellöv. Bedömningen är att ökningen beror på att skogsägare tar hänsyn till klimatförändringar och ökade nivåer av skadeinsekter på gran. Genom stödet för kompetensutveckling inom landsbygdsprogrammet 2014–2022 har verksamma inom skogsbruket erbjudits möjlighet att söka stöd för kompetensutvecklingsaktiviteter inom bland annat temat mer varierat skogsbruk. Under perioden har totalt 7,8 mnkr betalats ut, se mer i kapitel 9, ”Ekonomiska stöd”.

Resultat av strategiska effektutvärderingar

Rådgivningsverksamhetens effekter med stöd av digitala verktyg

Under 2023 genomfördes den strategiska effektutvärderingen *Rådgivningsverksamhetens effekter med stöd av digitala verktyg* som berör flera av myndighetens effektmål. Resultat återges under effekten ”Mer vitala och produktiva skogar” i detta kapitel.

Förbättrad miljöhänsyn

Långsiktigt mål: Vi bidrar till att förbättra miljöhänsynen vid skogsbruksåtgärder med syfte att bevara kulturmiljöer, sociala värden och biologisk mångfald.

Nationella aktiviteter: Utveckla och förvalta målbilder, verka för en enhetlig tillämpning via dialog och samverkan.

Samlad bedömning av resultatet

Skogsstyrelsen bedömer att utvecklingen inom området ”Förbättrad miljöhänsyn” inte är tillfredsställande. Behovet av att tillsammans med skogssektorn fortsätta det långsiktiga arbetet med exempelvis utveckling och framtagandet av nya *Målbilder för god miljöhänsyn* bedöms vara stort, men där har vi under året gjort en prioritering där behovet i andra verksamheter bedömts vara högre.

⁵⁹ Skogsstyrelsen, Hyggesfritt skogsbruk och naturnära skogsbruk. Rapport 2023/16, [Förutsättningar för hyggesfritt skogsbruk och definition av naturnära skogsbruk i Sverige \(skogsstyrelsen.se\)](#) (Hämtad 2023-12-13)

Vårt arbete med att bygga en organisation och skapa ett intresse kopplat till återvätning av tidigare utdikade våtmarker är komplext och många gånger utmanande. Trots våra ansträngningar under året så har vi inte nått de volymer som vi önskat och planerat för.

Resultat för långsiktiga indikatorer

Se vidare kapitel 3, ”Tillståndet i skogen och skogens ekosystemtjänster”.

Urval av genomförda aktiviteter

Skogsstyrelsen har tillsammans med skogssektorn under många år arbetat med *Målbilder för god miljöhänsyn* som ett led i ökad samsyn kring bra miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder.

Under 2023 har flera förslag på nya och reviderade målbilder tagits fram.

Målbildförvaltningens uppdragsbeskrivning har reviderats vilket förbättrar förutsättningarna för målbildsarbetet framåt. Vi ser idag en utmaning i att den grundläggande bilden av syfte och utformning av våra sektors gemensamma målbilder delvis har blivit mer splittrad. Där krävs ett kompletterande arbete med att nå ökad samsyn om inriktning och ram.

Skogsstyrelsen fick 2021 ett treårigt regeringsuppdrag att genomföra åtgärder för att återvåta utdikade våtmarker. Skogsstyrelsen har under 2023 fortsatt bygga upp metoder, stöd och arbetssätt samt utbildat och rekryterat personal för att kunna bedriva en större verksamhet med återvätning. Myndigheten har genom ett ramavtal upphandlat entreprenörer runt om i landet som kan utföra dikespluggning. Ett stort antal kommunikationsinsatser har genomförts med god spridning. Vi ser att det tar tid att bygga upp en ny verksamhet. Vi ser även ett växande intresse för återvätning hos markägare och företag, men vi har under året inte nått de volymer som vi önskat, se mer i kapitel 9, ”Ekonomiska stöd”.

Genom landsbygdsprogrammet 2014–2022 har företag och organisationer haft möjlighet att under programperioden söka stöd för att genomföra olika kompetensutvecklingsinsatser inom ett antal prioriterade ämnesområden. Under perioden har en stor andel av de aktiviteter som beviljats stöd riktat sig mot effekten ”Förbättrad miljöhänsyn”. Som exempel kan nämnas minska markskador och skogens påverkan på vatten, se mer i kapitel 9, ”Ekonomiska stöd”.

Resultat av strategiska effektutvärderingar

Under 2023 startade en strategisk effektutvärdering som följer upp effekterna av myndighetens tillsynsarbete utifrån miljöbalken 12:6. Den kopplar till effekten ”Förbättrad miljöhänsyn”. Utvärderingen rapporteras under 2024.

Rådgivningsverksamhetens effekter med stöd av digitala verktyg

Under 2023 genomfördes den strategiska effektutvärderingen *Rådgivningsverksamhetens effekter med stöd av digitala verktyg* som berör flera av myndighetens effektmål. Resultat återges under effekten ”Mer vitala och produktiva skogar” i detta kapitel.

Skydd och ökad skötsel av naturvärden

Långsiktigt mål: Vi bidrar till att värdekärnor bevaras och skötsel av skyddade områden ökar.

Nationella aktiviteter: Öka och utveckla den naturvårdande skötseln.

Samlad bedömning av resultatet

Skogsstyrelsen bedömer att utvecklingen inom området ”Skydd och ökad skötsel av naturvärden” är tillfredsställande. Vi har under 2023 bildat formellt skydd och tecknat avtal för naturvårdande skötsel i den omfattning som vi planerat. Denna planerade omfattning har

dock inte fullt ut kunnat följa vår långsiktiga ambition. Vi har i enlighet med politiska intentioner ökat antalet formellt skyddade områden till följd av intresseanmälningar från markägare. De områden som formellt skyddats har en fortsatt hög naturvärdeskvalitet. Vi har under året, ofta i samverkan med Naturvårdsverket, fortsatt arbetet med de särskilda uppdrag som regeringen givit oss. Där kan nämnas en leverans av riktlinjer för väntansavtal i avvaktan på att formellt skydd beslutas. I samverkan med Naturvårdsverket har även en nationell strategi för natur- och kulturvårdande skötsel beslutats. Syftet med den är bland annat att stärka vårt och andra berörda myndigheters arbete med skötsel av formellt skyddade och frivilligt avsatta områden. Vår bedömning är att vi under året lyckats att på ett effektivt sätt handlägga och besluta ärenden kopplat till ansökningar om avverkning i fjällnära skog.

Resultat för långsiktiga indikatorer

Se vidare kapitel 3, ”Tillståndet i skogen och skogens ekosystemtjänster”, och kapitel 8, ”Områdesskydd”.

Urval av genomförda aktiviteter

Arealen skyddsvärd skog nedan gränsen för fjällnära som skyddats formellt under året (1 040 hektar) är i nivå med 2022 och 2021, men lägre än åren dessförinnan. Efterfrågan på formellt skydd från markägare, mätt i antalet inkomna intresseanmälningar under 2023, har nästan fördubblats sedan 2021.

Skogsstyrelsen har ambitionen att successivt öka arealen naturvårdande skötsel i formellt skyddade områden för att komma i kapp det akuta skötselbehov som tidigare identifierats⁶⁰. Genomförd skötsel ligger i paritet med föregående år vilket gör att vi under året inte lyckats med den planerade långsiktiga ambitionsökningen. En anledning till detta är att vi under 2023 sett ett behov av att prioritera annan verksamhet där behovet bedöms större, se mer i kapitel 8, ”Områdesskydd” samt i kapitel 10, ”Ärendehandläggning och tillsyn”.

Vi har under året haft ett ökande inflöde av ansökningar om tillstånd för avverkning ovan den fjällnära gränsen, cirka 14 000 hektar i jämförelse med 6 000 hektar under 2022. För mer information om handläggningstider, se kapitel 10 ”Ärendehandläggning och tillsyn”. Belastning av anslaget sker samma år som markägare nekas tillstånd och vi ser under år 2023 en kraftig ökning av anslagsbelastningen på drygt 170 mnkr. Under året har fokus legat på att nå överenskommelser med markägare som tidigare år nekats tillstånd till avverkning ovan gränsen för fjällnära och som är berättigade till ersättning. Där har under året betalats ut cirka 310 mnkr, se mer i kapitel 8, ”Områdesskydd” samt kapitel 15, ”Finansiell redovisning och övrig information”.

Vi har under året fortsatt arbetet med ett antal regeringsuppdrag, ofta i samarbete med Naturvårdsverket. Där kan nämnas regeringsuppdraget *Mer flexibelt, ändamålsenligt, attraktivt biotopskydd samt skydds- och ersättningsformer anpassade för fjällnära skog*⁶¹.

Det ekonomiska stödet för natur- och kulturmiljövårdsåtgärder (Nokås) bidrar på ett positivt sätt till ökad skötsel i frivilligt skyddade områden med höga natur- och/eller kulturvärden, se mer i kapitel 9, ”Ekonomiska stöd”.

⁶⁰ Skogsstyrelsen, Behov av naturvårdande skötsel i skogar med biotopskydd och naturvårdsavtal. Rapport 2021/5, mars 2021. [Rapport \(skogsstyrelsen.se\)](https://www.skogsstyrelsen.se) (Hämtad 2023-12-18)

⁶¹ Skogsstyrelsen, Förslag på mer flexibla biotopskydd samt anpassade skydds- och ersättningsformer för det fjällnära området. Rapport 2023/09. [Förslag på mer flexibla biotopskydd samt anpassade skydds- och ersättningsformer för det fjällnära området \(skogsstyrelsen.se\)](https://www.skogsstyrelsen.se) (Hämtad 2023-12-18)

Attraktivare skogar för upplevelser

Långsiktigt mål: Vi bidrar till att förtydliga och utveckla samhällets ambitioner med skogens upplevelsevärden.

Nationella aktiviteter: Ta fram grunder för hur vi ska rikta vårt arbete mot den skogliga effekten.

Samlad bedömning av resultatet

Skogsstyrelsen bedömer att utvecklingen inom området ”Attraktivare skogar för upplevelser” är tillfredsställande. Under 2023 har Skogsstyrelsen gjort viktiga framsteg för utvecklingen av skogens sociala värden. I myndighetssamverkan har vi uttolkat de politiska målen för området och tagit fram utvecklingsförslag som berör kommuner, myndigheter och skogssektorn. Genom att knyta skogens sociala värden till skogspolitikens jämställda mål om produktion och miljö vill vi bredda förståelse av betydelsen av skogens upplevelsevärden för individer, allmänhet, markägare och samhällsutvecklingen i stort. Bristen på indikatorer och statistik har hämmat utvecklingen och förståelsen för skogens sociala värden. Med rapporten om skogens rekreationsvärden har vi lagt grunden för Skogsstyrelsen och andra aktörer att vidareutveckla sätt att följa skogens sociala värden över tid.

Resultat för långsiktiga indikatorer

För denna effekt i skogen saknar vi idag indikatorer. Ett arbete pågår för att identifiera indikatorer som kan bidra till att följa utveckling inom området.

Urval av genomförda aktiviteter

Skogsstyrelsen har under 2023 fortsatt arbetet med policyutveckling med bäring på skogens sociala värden⁶². Vi uttolkar de politiska målen samt förtydligar roller och ansvar. Det övergripande syftet är att underlätta för Skogsstyrelsen och andra aktörer att prioritera insatser och fortsätta utveckla skogens upplevelsevärden. Vi pekar ut två centrala perspektiv på skogens sociala värden – ”friluftslivet som allmänintresse” och ”mångbruksperspektiv” – tillsammans med ett antal förslag på områden att utveckla.

Det finns ett stort behov av att utveckla indikatorer och statistik för skogens sociala värden, bland annat för att få uppföljning av mål kopplat till det nationella skogsprogrammet, miljömålen med friluftspreciseringar och friluftspolitikens mål. Under 2023 har en förstudie med syfte att analysera och ge förslag på lämpliga indikatorer med bäring på sociala värden, slutförts⁶³. I slutet av 2023 publicerade Skogsstyrelsen officiell statistik för den tätortsnära skogens utveckling. Se kapitel 11, ”Statistik och datainsamling”.

Skogsstyrelsen har under 2023 arbetat med uppföljning av de tio målen för friluftspolitiken i samverkan med flera myndigheter. Tillsammans med Naturvårdsverket har Skogsstyrelsen följt upp mål 4, ”Tillgång till natur för friluftsliv”. Uppföljningen visar att det gjorts en lång rad positiva insatser för målets utveckling under uppföljningsperioden 2019–2023. Bland

⁶² Skogsstyrelsen, Friluftsliv och mångbruk-Mål och utvecklingsbehov för skogens sociala värden. Rapport 2023/11.

[Friluftsliv och mångbruk - Mål och utvecklingsbehov för skogens sociala värden \(skogsstyrelsen.se\)](#) (Hämtad 2023-11-12)

⁶³ Skogsstyrelsen, Skogens rekreationsvärden, En förstudie med förslag till indikatorer. Rapport 2023/08. [Rapport 2023-08 Skogens rekreationsvärden - En förstudie med förslag till indikatorer \(skogsstyrelsen.se\)](#) (Hämtad 2023-11-12)

annat pekar vi på vägledningsinsatser om betydelsen av vardagsnära natur, grönplanering⁶⁴ och kunskapsspridning om hyggesfritt skogsbruk. Därtill har samverkan kring leder samt dialogmetoder för att hantera målkonflikter utvecklats.

Uppföljningsperioden har präglats av ett stort intresse för friluftsliv i covid-pandemins spår. Friluftslivsutövandet har ökat, vilket samtidigt ökar kraven på aktiv fysisk planering, hänsyn och samverkan för att säkerställa tillgång till attraktiv natur för friluftsliv.

Samtidigt ser vi flera risker torna upp sig som kan få negativ påverkan på tillgången. Här lyfter vi bland annat klimatförändringar och extremväder, utbrott av afrikansk svinpest, skogsskador, trängsel och nedskräpning på platser där besöksstrycket är stort. Av åtgärdsförslagen som myndigheterna i uppföljningsgruppen gemensamt prioriterat är det framför allt de två som berör tillgång på mark för friluftsliv, ”hållbar besöksförvaltning för hela landskapet” och ”affärsmodeller för biologisk mångfald och friluftsliv”.

Så lyckas vi

Våra verktyg för att lyckas nå våra identifierade effekter i skogen och långsiktiga mål är:

- God förvaltningskultur
- Ledarskap och medarbetarskap
- Kundorientering
- Samverkan
- Digitalisering

I avsnitten nedan beskrivs exempel på aktiviteter som genomförts under 2023 och som bedöms bidra till en förflyttning inom respektive mål.

God förvaltningskultur

Långsiktigt mål: Vi har ett högt förtroende hos medborgare och våra intressenter.

Urval av genomförda aktiviteter

Myndigheten har under flera år genomfört utvecklingsaktiviteter för att stärka rollen som statsanställd. Nytt för 2023 är att vi har lagt in Statskontorets webbutbildning *Din roll i staten* i vår lärplattform och i alla medarbetares studieplaner. Syftet med utbildningen är att stärka rollen som statsanställd och ge medarbetare grundläggande kunskaper om det som är gemensamt för alla som arbetar statligt, oavsett verksamhet och roll.

Under året har samtliga medarbetare erbjudits möjlighet att delta vid den obligatoriska grundutbildningen i hantering av allmän handling, förvaltningsrätt och sekretesslagstiftning. Bedömningen är att detta skapar trygga medarbetare som kan leva upp till de förväntningar som ställs i rollen som statsanställd.

Under 2023 har en partsgemensam arbetsgrupp arbetat vidare med resultat från den enkät som genomfördes 2022 för att undersöka om medarbetarna upplever en rådande tystnadskultur. Alla medarbetare har getts möjlighet att komma med synpunkter på vilken organisationskultur som är önskvärd och ge förslag på åtgärder. Synpunkter har sedan bearbetas vidare i nära samverkan med arbetstagarorganisationerna och skyddsorganisationen. Arbetet har resulterat i en beskrivning av vår önskvärda organisationskultur samt en handlingsplan med åtgärder.

⁶⁴ Grönplan är ett strategiskt dokument som tas fram i syfte att synliggöra, främja och utveckla grönstrukturens mark- och vattenmiljöer och är ett användbart verktyg i arbetet med hållbar samhällsplanering.

Kommunikation, dialog och feedback har angetts som viktiga pusselbitar. Arbetet med åtgärderna påbörjades under hösten 2023 och fortsätter under kommande år.

Ledarskap och medarbetarskap

Långsiktigt mål: Vi är en myndighet som präglas av ett gott ledarskap och ett utvecklat medarbetarskap.

Urval av genomförda aktiviteter

I en föränderlig värld behöver vi fortsätta att utveckla och stärka vår förmåga att förstå, hantera och utveckla vår verksamhet. Där är trygga chefer och medarbetare viktiga komponenter. Vi har genomfört en utbildning för chefer i att skapa psykologisk trygghet för våra medarbetare.

Vi har under året även fortsatt med att stärka vår förmåga att leda i förändring och planerar en fortsättning under 2024 med bland annat en digital utbildningssatsning med utgångspunkt i agila arbetssätt.

Arbetet med att utveckla hela organisationens kommunikativa förmåga har under 2023 fortsatt enligt framtagen handlingsplan, bland annat genom utbildningar kring kommunikativt ledarskap.

Den interna satsningen på hållbara team har varit lyckad och efterfrågan är fortsatt hög. Vi samarbetar alltmer i team och ser nyttan med att skapa förståelse för grupperns utveckling.

Under 2023 har ytterligare ett 20-tal team genomgått denna utbildning.

Skogsstyrelsen har under 2023 utvärderat arbetet med ”En attraktiv och flexibel arbetsplats” vilket bland annat innebär möjlighet att teckna en enskild överenskommelse om distansarbete. Resultatet visade att alla som kan distansarbeta uppskattar möjligheten. Det är effektivt, miljövänligt och gynnar livspusslet samtidigt som vi levererar goda verksamhetsresultat. Över hälften av medarbetarna upplever att man är mest effektiv när arbetet kan växla mellan kontor, fält och hemmet.

Kundorientering

Långsiktigt mål: Vi stärker skogsägarnas och skogsbrukets förmåga att verka för en hållbar utveckling i skogen genom att öka vår kunskap om skogsägarnas och skogsbrukets behov.

Urval av genomförda aktiviteter

Myndigheten fortsätter att utveckla förmågan att ständigt utgå ifrån kundens behov i utvecklingen av verksamheten. Där fortsätter arbetet under 2024 med att fortsätta att lära och förfina processen för verksamhetsutveckling. Målsättningen är att vi ska vässa vår förmåga att fånga de behov som våra kunder har, skapa och tillämpa lösningar och följa upp och lära av resultat. Vi bedömer att denna utveckling ger oss goda möjligheter att inom våra ramar utveckla tjänster som både är effektiva och motsvarar de behov som våra kunder har.

Skogsstyrelsen har under året fortsatt att utveckla vår kundtjänst för externa frågor. Detta har bland annat skett genom fortbildning av personal samt genom att publicera ett kontaktformulär på vår webbplats. I allt högre utsträckning besvaras frågor från externa intressenter vid den första kontakten med myndigheten. Detta bedömer vi förenklar för kund och effektiviserar myndighetens eget arbete.

Samverkan

Långsiktigt mål: Vi tillämpar samverkan och dialog som genomgående arbetssätt samt skapar arenor för ökat utbyte mellan intressenter.

Urval av genomförda aktiviteter

Skogsstyrelsen har under året genomfört ett större antal sektorsdialoger. Vid dessa dialoger får vi värdefull återkoppling på vår verksamhet och därmed också förståelse för behovet i sektorn, se mer i kapitel 13, ”Policyutveckling”.

Myndighetens arbete med regeringsuppdrag har många gånger stora inslag av samverkan, med såväl lärosäten och andra myndigheter som med aktörer inom skogssektorn. Samverkan är en del av genomförandet av gällande politik samtidigt som den ger ett mervärde till vår verksamhet och vår förmåga att genomföra vårt uppdrag.

Under 2023 har vi fortsatt arbetet att tillsammans med sektorn utveckla arbetet i Skogssektorns jämställdhetsråd, se mer i kapitel 4, ”Ledning och styrning”.

Digitalisering

Långsiktigt mål: Våra tjänster och de data om skogen vi tillhandahåller är digitala samtidigt som de effektiviserar vår verksamhet genom att nyttja digitaliseringens möjligheter.

Urval av genomförda aktiviteter

Skogsstyrelsen ser stora möjligheter att genom vårt arbete med digitalisering bidra till skogssektorns utveckling och möjlighet att hantera stora och komplexa frågor såsom exempelvis klimatförändringar och de utmaningar som följer i dess spår. Vårt arbete inom digitalisering består av flera delar, projekt och regeringsuppdrag som tillsammans lägger en grundplattform för sektorns digitalisering. Som exempel kan nämnas *Ramverk för digitalisering av skogssektorn*, produktion av skogliga grunddata och Skogsdatalabbet. I flera sammanhang samverkar vi med lärosäten, aktörer inom sektorn och med andra myndigheter, se mer i kapitel 12, ”Geodataförsörjning”.

Under 2023 har myndigheten fortsatt arbetet med att höja informationssäkerheten både genom utvecklade arbetssätt, en bred kompetensutvecklingsinsats för all personal samt genom att införa en ny lösning för spamfilter, se mer i kapitel 4, ”Ledning och styrning”.

Vi har även infört säker e-posthantering vilket gör det möjligt att digitalt skicka handlingar som tidigare fick hanteras via vanlig postgång. Vidare har vi fortsatt arbetet med att införa elektronisk signering.

6 Rådgivning

Förmedling av kunskap, information och råd till skogsägare och andra aktörer i skogen är sedan länge en viktig uppgift för Skogsstyrelsen. Våra budskap vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

I rådgivningsverksamheten ger Skogsstyrelsen konkreta råd, förmedlar kunskaper, påverkar attityder och stödjer önskvärda beteenden. Våra råd ska vara ett stöd för skogsägaren och andra skogliga aktörer att nå sina mål samtidigt som de bidrar till de skogspolitiska målen. Via fysiska träffar och distanstreffar, individuell rådgivning, webbutbildningar, kommunikation via webb och e-tjänster, Skogsstyrelsens tidning Skogseko och förlagsprodukter förmedlar vi till skogsbrukarna hur man kan bidra till en hållbar utveckling i skogen. Arbetet med rådgivning och kunskapsförmedling har under året finansierats med myndighetsmedel samt medel från EU:s landsbygdsprogram. Rådgivning förekommer även i regionala utvecklingsprojekt som också delvis är finansierade av EU-medel.

Rådgivning och kunskapsförmedling till skogsbrukare

Under 2023 var det totala antalet deltagare i rådgivning 12 670 personer. Eftersom det förekommer att samma person deltar i flera olika rådgivningsaktiviteter är antalet unika personer något lägre. Antalet deltagare har ökat med fjorton procent jämfört med föregående år men har ännu inte kommit upp i det deltagarantal vi hade innan pandemin. Myndigheten behöver fortsatt löpande analysera och utvärdera hur vi anpassar rådgivning och marknadsföring för att nå ut till önskade målgrupper.

Tabell 6:1 Totala antalet deltagare i rådgivning de senaste tre åren.

	2023	2022	2021
Deltagare, totalt	12 670	11 081	5889
Andel kvinnor, %	32	31	30
Andel män, %	68	68	69
Andel, annat/vill ej ange/saknas, %	0,6	0,7	1,6

Skogsstyrelsens rådgivning och kunskapsförmedling når framför allt skogsägare och deras anhöriga men det är ändå en relativt liten del av det totala antalet skogsägare som deltar i rådgivning under ett år.

Andelen kvinnor som nås av Skogsstyrelsens rådgivning ligger på motsvarande nivå som föregående år. Sedan 2020 har andelen kvinnor ökat från 28 till 32 procent. Den här trenden bedöms till stor del bero på ett ökat inslag av digitala aktiviteter. En strategisk effektutvärdering av Skogsstyrelsens rådgivningsverksamhet⁶⁵ visar att vi når en större andel kvinnor samt yngre skogsägare via digitala kanaler. Mönstret att andelen kvinnor är högre vid digitala möten än vid fysiska träffar har vi sett under en längre tid och generellt sett är skogsägande kvinnor inte underrepresenterade vid digitala rådgivningsaktiviteter.

Former för rådgivning

På Skogsstyrelsens samtliga distrikt finns rådgivare som skogsägare, yrkesverksamma och andra intresserade kan vända sig till. Rådgivning erbjuds i fysisk eller digital form. Den fysiska rådgivningen sker framför allt genom grupprådgivning, men även enskilt inom vissa

⁶⁵ Rapporten ”Utvärdering av digitala verktyg i Skogsstyrelsens rådgivningsverksamhet” är framtagen av konsultbyrån WSP inom ramen för myndighetens arbete med strategiska effektutvärderingar.

ämnesområden. Den strategiska effektutvärderingen visar att deltagarna generellt är nöjda med Skogsstyrelsens rådgivning och ser en nytta med att delta. Nöjdhet och nytta tenderar att värderas något högre för de fysiska formaten jämfört med de digitala och högst för individuell rådgivning i fält. Skogsstyrelsen behöver fortsatt utvärdera hur våra olika rådgivningsverktyg fungerar för att nå olika målgrupper med rådgivning.

Att erbjuda bra och kundanpassade digitala rådgivningsformer och tjänster blir allt viktigare för både Skogsstyrelsen och myndighetens målgrupper. Genom att fortsätta utveckla och erbjuda service digitalt når vi ut till fler. E-tjänsterna ger användarna mer kunskap om den egna skogen, möjlighet att hantera ärenden digitalt och stöd för att planera bra åtgärder i skogen.

Tabell 6:2 Antal rådgivningsdeltagare per rådgivningsform.

Rådgivningsform	Deltagare totalt	Andel kvinnor, %	Andel män, %	Andel Annat/vill ej ange, %
Fysiska träffar	7 325	28	69	1
Digitala träffar	4 324	36	64	0,05
Webbutbildningar	353	30	65	5
Individuell rådgivning	668	23	76	2

Rådgivning och kunskapsförmedling utifrån effektmål

I myndighetens uppföljning tillskrivs varje rådgivningsaktivitet ett huvudsakligt effektmål av de sex som Skogsstyrelsen pekat ut i vår verksamhetsstrategi. Samtidigt ser vi att flertalet aktiviteter kopplar till flera effektmål. Hur vi följer upp rådgivningens effekter kan därför behöva utvecklas och analyseras för att se hur den på totalen bidrar till att uppfylla de olika effektmålen. Fördelningen av deltagare på de olika effektmålen framgår av tabell 6:3. Under ”Övrigt/Ej kategoriserat” ingår bland annat aktiviteter som riktat sig till flera effektmål, alternativt aktiviteter som i dagsläget inte ingår i våra effektmål. Några av de viktigaste rådgivningsaktiviteterna som genomförts inom respektive effektmål beskrivs närmare under kommande rubriker.

Tabell 6:3. Antal rådgivningsdeltagare fördelat på respektive effektmål

Effektmål	Deltagare, totalt	Andel kvinnor, %	Andel män, %	Andel Annat/vill ej ange/saknas, %
Minskade skogsskador	1 810	25	75	0,2
Mer vitala och produktiva skogar	2 858	33	66	0,7
Mer varierat skogsbruk	4 219	34	66	0,9
Förbättrad miljöhänsyn	1 286	32	67	0,4
Utvecklat skydd skötsel av naturvärden	535	28	71	1
Attraktivare skogar för upplevelsevärden				
Övrigt/ Ej kategoriserat	1 962	34	66	0,2

Rådgivning för minskade skogsskador

Den största delen av rådgivningen inom effektområdet ”Minskade skogsskador” är kopplad till vilt- och granbarkborreskador. Rådgivning kopplat till granbarkborreskador har fokuserats till de mest drabbade områdena i framför allt Svealand. Rikstäckande rådgivning har bedrivits om viltskador inom koncepten *Mera tall/Samverkan skog och vilt*. I norra Sverige har

projektet *Multiskadad ungskog* genomfört rådgivning för både skogsägare och yrkesverksamma. Vikten av att förebygga skogsskador inkluderas i annan rådgivning när det är lämpligt.

Rådgivning för mer vitala och produktiva skogar

Rådgivning kopplat till detta effektmål har fortsatt som en förlängning av samverkansprocessen för ökad skogsproduktion. Kunskap har förmedlats om klimatanpassad skogsskötsel och beställarkompetens. Under våren genomfördes *Klimatveckan för skogen*, en satsning med en rad digitala föreläsningar av Skogsstyrelsens specialister.

Rådgivning för mer varierat skogsbruk

För att bidra till ökad variation i skogsbruket erbjuder Skogsstyrelsen information och rådgivning om hyggesfritt och variationsrikt skogsbruk. I samverkan med andra aktörer utvecklar vi kunskapen om hyggesfria metoder, bland annat genom att skapa demonstrations- och försöksområden.

Vi har under de senaste åren märkt ett ökat intresse för hyggesfritt skogsbruk och bedömer att Skogsstyrelsens arbete med att föra ut kunskap och ge råd om hyggesfritt skogsbruk har bidragit till det ökade intresset. Tidigare effektutvärderingar av Skogsstyrelsens rådgivningsarbete om hyggesfritt skogsbruk, indikerar att vår rådgivning bidrar till att hyggesfria åtgärder genomförs.

Under hösten genomfördes *Lövveckan*, en satsning på digitala träffar med såväl interna som externa föreläsare kopplat till lövets olika aspekter. Deltagarantalet var närmare 1 000 personer.

Rådgivning för förbättrad miljöhänsyn

Under året har två rådgivningsprojekt inom landsbygdsprogrammet startats, båda med huvudsakligt innehåll kopplat till effektmålet ”Förbättrad miljöhänsyn”. Aktiviteten inom detta effektområde har ökat tack vare dessa projekt, som kommer att fortsätta även under 2024. Rådgivningen riktar sig både till skogsägare och skogligt yrkesverksamma. Rådgivningen baseras på de olika målbilderna för god miljöhänsyn, och träffar har genomförts bland annat kring kulturmiljövård och hänsyn till vatten. Utfallet gällande dialogaktiviteter med yrkesverksamma kopplade till målbilderna har fortsatt att minska.

Rådgivning för skydd och skötsel av naturvärden

Den huvudsakliga rådgivningen inom detta effektområde gäller rådgivning kopplat till det ekonomiska stödet *Nokås*. Sedan rådgivning och stöd inom landsbygdsprogrammets projekt *Skogens miljövärden* avslutades under 2022 har medel och omfattning för rådgivning kopplat till *Nokås* växlats upp.

Antalet deltagare som fått *Nokås*-rådgivning är näst intill sex gånger större jämfört med föregående år. Av dessa var 22 procent kvinnor, vilket även det är en ökning jämfört med föregående år då andelen var 15 procent. För övriga ämnesområden där vi erbjuder individuell rådgivning, men som inte är kopplade till någon form av ekonomiskt stöd, är andelen kvinnor 20 procent.

Rådgivning för attraktivare skogar för upplevelser

Någon särskild rådgivning specifikt kopplat till detta effektmål har inte bedrivits under 2023. Det finns dock tydliga kopplingar till skogens upplevelsevärden i rådgivning inom flera andra effektmål, till exempel ”Mer varierade skogar” och ”Förbättrad miljöhänsyn”. Det gäller bland annat aktiviteter under *Lövveckan*, inom hyggesfritt och digitala träffar om målbilder.

Mina sidor och andra e-tjänster

Mina sidor och andra digitala tjänster ska underlätta för skogsägarna att öka sina kunskaper om skog och hur de kan sköta den.

Enligt effektutvärderingen av Skogsstyrelsens digitala rådgivning⁶⁶ bedömer 85 procent av de svarande att tillgången till *Mina sidor* underlättar för att de ska bli mer aktiva i sitt skogsbruk. Under 2023 har Skogsstyrelsen utvecklat *Mina sidor* genom att lägga till tjänsten ”Planera min skog”, som innehåller en rad funktioner där skogsägaren kan planera och rita in såväl skogsbruksåtgärder som miljöhänsyn.

E-tjänsternas användning och räckvidd

Det totala antalet inloggningar i *Mina sidor* under 2023 var 99 338, varav 14 procent kvinnor och 86 procent män. Kvinnor är fortsatt underrepresenterade i användningen av *Mina sidor*. Vi behöver analysera ytterligare vad det beror på och arbeta fram åtgärder för att jämna ut representationen. Antalet digitalt inskickade ärenden via *Mina sidor* var 7 892 under 2023, att jämföra med 5 680 under 2022. Skogsstyrelsen är även en del av webbsidan skogskunskap.se

Tabell 6:4 E-tjänster

	2023	2022	2021
Besökare på webbsidorna Äga skog och Bruka skog på skogsstyrelsen.se	445 445	481 642	555 827
<i>Förändring i procent</i>	-8	-13	+12
Besökare på skogskunskap.se	394 000	392 560	430 271

Tabell 6:5 Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader

Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader	2023	2022	2021
Årsarbetskraft, totalt	46	54	56
Årsarbetskraft, män	28	34	35
Årsarbetskraft, kvinnor	18	20	21
Intäkter av anslag 1:1	62 703	62 491	60 350
Övriga intäkter	6 005	9 623	7 447
Kostnader	-68 708	-72 114	-67 797
Resultat	0	0	0

⁶⁶ Rapporten ”Utvärdering av digitala verktyg i Skogsstyrelsens rådgivningsverksamhet” är framtagen av konsultbyrån WSP inom ramen för myndighetens arbete med strategiska effektutvärderingar.

7 Kommunikation

Information och kommunikation är av central betydelse för att målen i den beslutade skogspolitiken ska kunna uppnås. Skogsstyrelsens kommunikation utgår från de skogliga effekterna i vår verksamhetsstrategi och bygger på principerna i den statliga värdegrunden.

Skogsstyrelsen kommunicerar för att öka målgruppernas kunskap om skog och skapa förutsättningar för att målgrupper ska känna till och kunna följa gällande regler. Både målgrupper och medborgare ska få en balanserad bild av hur till exempel politiska beslut och rättsutveckling påverkar verksamheten samt vilka ramar som myndigheten har att arbeta inom. Vi kommunicerar även om och i de regeringsuppdrag som myndigheten har fått.

Kommunikationsarbetet under året

Skogen tar fortsatt stor plats i samhällsdebatten. EU:s påverkan på Sveriges skogspolitik och rättsutvecklingen, särskilt inom artskyddsområdet, är exempel på ämnen som fått stort utrymme under året.

Skogsstyrelsens mediegenomslag har under de senaste åren mer än fördubblats och förstärktes ytterligare under 2023⁶⁷. Det höga genomslaget innebär att vi har större möjlighet att nå ut med skogliga frågor i samhällsdebatten och till målgrupperna. Samtidigt ökar behovet av att förklara vår roll och ansvar som myndighet samt motiv och grund för beslut och ställningstaganden.

Den största delen av Skogsstyrelsens medieexponering sker i lokalmedia och branschpress. Vi har ambitionen att stärka det lokalt förankrade mediearbetet för att ytterligare kunna lyfta de skogliga frågor som är av lokalt och regionalt intresse.

Det finns en stark koppling mellan redaktionella nyheter och omnämningen i sociala kanaler. Skogsstyrelsen publicerar ungefär lika många inlägg på Facebook som på Instagram, något färre på X (Twitter)⁶⁸. Den genomsnittliga engagemangsfrekvensen i våra sociala medier är fyra procent.

Skogsstyrelsens nyhetsbrev ligger högt över genomsnittet i öppningsgrad för nyhetsbrev. Även antalet aktiva klick ligger över medel⁶⁹. Filmer och nyheter om granbarkborrar samt webbutbildningar är mest intressant för våra prenumeranter.

Skogsstyrelsens tidning *Skogseko* utkom med fyra nummer under året. *Skogseko* når alla Sveriges skogsägare som äger mer än fem hektar skog.

Skogsstyrelsen har utvecklat arbetssätten kring riktade kommunikativa satsningar i form av temaveckor, som bland annat handlat om klimat och lövskog. Se kapitel 6, "Rådgivning".

Under året har myndigheten arbetat med att utveckla det kommunikativa ledarskapet och organisationskulturen. Vi har ökat medvetenheten om vikten att kommunicera för att skapa förståelse för uppdrag, beslut och prioriteringar.

Kommunikationen bidrar till effektmålen

Skogsstyrelsen genomför kommunikationsaktiviteter kopplade till alla effektmål i verksamhetsstrategin. Se tabell 7:1. Högst andel av de externa kommunikationsaktiviteterna, 19 procent, rör effektmålet Minskade skogsskador. Här ingår exempelvis älgbetesinventeringen (Äbin), granbarkborre och multiskadad ungskog. De särskilda medel som Skogsstyrelsen tilldelats för skador på skog har gjort det möjligt att intensifiera

⁶⁷ Medieanalys 2023 Retriever

⁶⁸ Medieanalys 2023 Retriever

⁶⁹ Salgado, utbildningsmaterial

kommunikationsarbetet kring skogsskador. 39 procent av Skogsstyrelsens externa kommunikationsaktiviteter kategoriseras under Övrigt, de kopplar alltså inte direkt till effektmålen. Däremot är frågorna i högsta grad kopplade till Skogsstyrelsens verksamhet, exempelvis officiell statistik och klimatfrågor som återvätning av dikade torvmarker.

Tabell 7:1 Andel externa kommunikationsaktiviteter per effektmål, procent

Effektmål	Andel externa kommunikationsaktiviteter
Minskade skogsskador	19 %
Mer vitala och produktiva skogar	10 %
Mer varierat skogsbruk	14 %
Förbättrad miljöhänsyn	10 %
Utvecklat skydd skötsel av naturvärden	4 %
Attraktivare skogar för upplevelsevärden	5 %
Övrigt/ Ej kategoriserat	39 %

Som kommunikationsaktivitet räknas pressmeddelande, webbnyheter, jumbotroner och kampanjblock på skogsstyrelsen.se, inlägg i sociala medier, artiklar i tidningen Skogseko samt i Skogsstyrelsens nationella nyhetsbrev.

Jämställdhet i kommunikationen

I kommunikationsarbetet strävar Skogsstyrelsen efter att ha en så jämn fördelning som möjligt mellan män och kvinnor som uttalar sig och syns i våra kanaler.

Vi följer upp fördelningen mellan kvinnor och män som uttalar sig i nyhetstexter på startsidan på vårt intranät. Under 2023 stod kvinnor för 51 procent och män för 49 procent av citaten. Motsvarande siffror 2022 var 46 respektive 54 procent. Utvecklingen är ett resultat av att vi medvetet valt en kvinna när det funnits flera tänkbara talespersoner.

Av dem som uttalat sig i media för myndighetens räkning 2023 är 30 procent kvinnor och 70 procent män. Det är samma fördelning som föregående år.

Av dem som citerats i *Skogseko* under 2023 var 35 procent kvinnor och 65 procent män.

Motsvarande siffror 2022 var 38 procent respektive 62 procent.

Den obalans som finns i fördelningen mellan kvinnor och män i den svenska skogsbranschen syns även i myndighetens externa kommunikation, trots ambitioner om motsatsen. Vi behöver bli bättre på att lyfta kvinnor som talespersoner och fortsätter detta utvecklingsarbete under 2024.

Tabell 7:2. Verksamhetens omfattning, kommunikation. Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader

Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader	2023	2022	2021
Årsarbetskraft, totalt	10	10	10
Årsarbetskraft, män	3	2	2
Årsarbetskraft, kvinnor	7	8	8
Intäkter av anslag 1:1	18 279	16 738	17 865
Övriga intäkter	113	47	51
Kostnader	-18 392	-16 785	-17 916
Resultat	0	0	0

8 Områdesskydd

Formellt skydd av skyddsvärda miljöer och åtgärder som bidrar till att bevara dem är viktiga byggstenar i ett hållbart nyttjande av den svenska skogen med bibehållen mångfald.

Skogsstyrelsen värnar äganderätten för markägare genom att prioritera områden med de högsta bevarandevärdena för formellt skydd. Vi strävar därför efter att inhämta markägarens medgivande innan myndigheten beslutar om ett områdesskydd. På motsvarande grund genomförs naturvårdande skötsel i de formellt skyddade områden som har störst behov av skötsel.

Arealen skyddsvärd skog nedan gränsen för fjällnära som skyddats formellt under året är nästan i nivå med 2022 och 2021, men lägre än åren dessförinnan. Efterfrågan på formellt skydd från markägare, mätt i antalet inkomna intresseanmälningar under 2023, har nästan fördubblats sedan 2021. Den ökade efterfrågan har inte kunnat tillgodoses fullt ut, framför allt på grund av att myndigheten har prioriterat arbetet med nekade tillstånd till avverkning av skog ovan fjällnära. Det har också funnits oklarheter kring ersättning kopplat till artskydd. Alla dessa omständigheter har påverkat möjligheterna att utnyttja anslaget.

Under året har Skogsstyrelsen arbetat intensivt med att nå överenskommelser med markägare som tidigare år nekats tillstånd till avverkning ovan gränsen för fjällnära och som är berättigade till ersättning. Merparten av dessa markägare har nu fått ersättning utbetald, och arbetet med överenskommelser kopplat till nekade tillstånd även senare i tiden fortsätter. Se vidare kapitel 15, ”Finansiell redovisning och väsentlig information”.

Genomförande av naturvårdande skötsel har under året prioriterats och har nått en liknande nivå som 2022.

Biotopskyddsområde och naturvårdsavtal – bildande av formellt skydd

Sammanlagt har 1 020 hektar biotopskyddsområden och naturvårdsavtal bildats. Se tabell 8:1.

Tabell 8:1 Antal hektar bildade biotopskyddsområden och naturvårdsavtal

Skyddsform	2023	2022	2021
Biotopskyddsområden	810	773	771
Naturvårdsavtal	210	467	274

I samtliga ärenden har markägaren lämnat sitt medgivande till att områdesskyddet inrättas, vilket är i linje med ett frivilligt formellt skydd.

Naturvärdeskvaliteten i de arealer som skyddats med naturvårdsavtal eller som biotopskyddsområden nedan fjällnära skog ligger på en fortsatt hög nivå. Det överensstämmer väl med intentionerna om ett värdebaserat formellt skydd där områden med de högsta naturvärdena skyddas formellt. Bildandet av formellt skydd har skett på skogsfastigheter som ägs av såväl män som kvinnor, och fördelningen speglar i stora drag könsfördelningen bland enskilt ägda skogsfastigheter i landet. Se tabell 8:2.

Tabell 8:2 Könsfördelning ägare av skogsfastigheter där formellt skydd bildats, procent (%)

	2023	2022	2021
Andel skogsfastigheter som ägs helt eller delvis av kvinnor där formellt skydd bildats	31	35	34
Andel skogsfastigheter som ägs helt eller delvis av män där formellt skydd bildats	69	65	66
Andel av samtliga skogsfastigheter som ägs av kvinnor, helt eller delvis*	-	39	38
Andel av samtliga fastigheter som ägs av män, helt eller delvis*	-	61	60

* Uppgift för 2023 saknas, publiceras i Statistiskt meddelande våren 2024.

Antal och areal biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som bildats till följd av markägares intresseanmälningar om formellt skydd har ökat under perioden. Se tabell 8:3.

Tabell 8:3 Formellt skydd till följd av intresseanmälningar

	2023	2022	2021
Antal biotopskyddsområden	79	40	40
Areal biotopskyddsområden, hektar	472	291	211
Antal naturvårdsavtal	16	19	9
Areal naturvårdsavtal, hektar	124	121	77

Den administrativa kostnaden för bildandet av formellt skydd har ökat något under de senaste tre åren, se tabell 8:4.

Tabell 8:4 Bildande av formellt skydd, kostnader och ersättning samt antal och areal

	2023	2022	2021
Administrativ kostnad (tkr)	46 097	38 081	31 605
Beslutad ersättning (tkr)	159 769	154 382	130 215
Areal nya biotopskydd och naturvårdsavtal (hektar)	1020	1 240	1 045
Antal nya biotopskydd och naturvårdsavtal	157	157	144
Administrativ kostnad/hektar (tkr)	45	31	30
Administrativ kostnad/ärende (tkr)	294	243	219

De administrativa kostnaderna för 2021 och 2022 har justerats med anledning av att vi gjort förändringar gällande redovisningskoderna för administrationen av bildandet. Detta har inte uppmärksammats under tidigare år. Förändringarna har gett tydligare redovisningsprinciper och en mer rättvisande bild av vad som ingår i administrationen.

Intrångsersättningar i enlighet med 19 § i skogsvårdslagen

Ersättningar till följd av nekade eller villkorade tillstånd i enlighet med 19 § i skogsvårdslagen belastar anslag vid den tidpunkt och det budgetår när beslutet att neka eller villkora avverkning fattas, medan utbetalningen av ersättningen sker senare.

Under 2023 uppgick anslagsbelastningen för beslut om nekade tillstånd till cirka 360 miljoner kronor. Utbetalning av ersättningar till markägare har gjorts med cirka 310 miljoner kronor, varav största delen avser beslut fattade tidigare år.

Vidare redovisas i balansräkningen skulder på cirka 332 miljoner kronor för beslut som fattats men där utbetalning till markägare inte genomförts under 2023.

Översyn av den nationella strategin för formellt skydd av skog

Skogsstyrelsen har tillsammans med Naturvårdsverket i uppdrag av regeringen att se över den nationella strategin för formellt skydd av skog⁷⁰. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket beslutade gemensamt i februari 2023 om riktlinjer⁷¹ i väntan på att arbetet med strategin ska bli färdigt. Riktlinjerna finns på myndigheternas webbsidor tillsammans med övrig information om uppdraget. Myndigheternas webbsidor har uppdaterats för att underlätta för skogsägare som är intresserade av formellt skydd av skog.

Vi tillsammans med Naturvårdsverket har i dialog med en grupp skogliga intressenter och i nära samarbete med länsstyrelserna utformat ett utkast till strategi för formellt skydd.

Inom uppdraget följs några parametrar som indikatorer på ett arbetssätt med frivilligt formellt skydd, samt utifrån ambitionen att skyddsvärda skogar inte ska avverkas:

Åren 2022 och 2023 inkom till Skogsstyrelsen och länsstyrelserna årligen knappt 350 intresseanmälningar om formellt skydd från enskilda markägare. Det är en ökning med drygt 60 procent från åren 2020 och 2021.

Under åren 2021–2023 avverkningsanmäldes årligen 0,7 procent respektive avverkades 0,4 procent av de nyckelbiotoper och områden med höga naturvärden som Skogsstyrelsen har kännedom om. Både andelen areal som anmäls och den som avverkats har varit konstant under perioden 2018–2023.

Ytterligare regeringsuppdrag som berör områdesskydd

Skogsstyrelsen har tillsammans med Naturvårdsverket, i enlighet med det uppdrag regeringen gett oss, lämnat förslag på ändringar av den formella skyddsformen biotopskyddsområde samt utrett behovet av skydds- och ersättningsformer särskilt anpassade för det fjällnära området⁷².

Vi har även bistått Naturvårdsverket i uppdraget om att utforma riktlinjer för tecknande av väntansavtal⁷³ i avvaktan på att ett områdesskydd beslutas. Vi har också gett stöd i uppdraget om bekämpning och ersättning vid angrepp av granbarkborre⁷⁴. Se vidare kapitel 13, ”Policyutveckling”.

Skogsstyrelsen, tillsammans med Naturvårdsverket och övriga berörda aktörer, har under 2023 tagit fram en nationell strategi för natur- och kulturvårdande skötsel⁷⁵ som syftar till att stärka arbetet med skötsel av formellt skyddade och frivilligt avsatta områden.

⁷⁰ Regeringsbeslut M2022/01241

⁷¹ SKS 2022/2638 Riktlinjer för arbete med pågående och nya ärenden om formellt skydd med frivilligt formellt skydd som det huvudsakliga arbetssättet

⁷² Skogsstyrelsens Rapport 2023/09

⁷³ Naturvårdsverket, ärendenummer NV-06535-22

⁷⁴ Naturvårdsverket, ärendenummer NV-06770-22

⁷⁵ Naturvårdsverket, rapport 7122

Biotopskyddsområden och naturvårdsavtal – naturvårdande skötsel

Arbetet med naturvårdande skötsel har under 2023 varit högt prioriterat. Årets målsättning, som dock behövde justeras ner jämfört med vår långsiktiga ambition, är i stort sett nådd och resultatet hamnar på liknande nivå som 2022, efter ett antal år av ökad omfattning, se tabell 8:5.

Tabell 8:5 Nyttjande av medel för naturvårdande skötsel, tkr

Belopp	2023	2022	2021
Tecknade avtal för genomförande av skötsel (exklusive skötsel med anledning av granbarkborre)	21 448	21 706	16 039
Utbetalda medel för skötsel genomförd under året (exklusive skötsel med anledning av granbarkborre)	16 037	17 628	12 057
Nyttjade medel för skötsel utförd av egen personal (exklusive skötsel med anledning av granbarkborre)	1 326	463	13
Tecknade avtal för genomförande av skötsel med anledning av granbarkborre	321	1 008	1 062
Utbetalda medel för skötsel med anledning av granbarkborre	285	847	868
Nyttjade medel för skötsel utförd av egen personal med anledning av granbarkborre	0	0	46

Under 2023 tecknade Skogsstyrelsen uppdragsavtal för naturvårdande skötsel för 21,4 miljoner kronor. Samtidigt genomfördes skötselåtgärder till en kostnad av sammantaget 17,4 miljoner kronor, exklusive åtgärder föranledda av granbarkborre.

Verksamheten har successivt skalats upp de senaste fem åren efter att en kartläggning visade på akuta skötselbehov⁷⁶ men vi är än så länge inte i kapp med behoven. Orsaken är främst att den kompetens som behövs för uppgiften också är efterfrågad inom flera andra högt prioriterade verksamheter inom myndigheten.

Det finns många faktorer som påverkar möjligheten att genomföra naturvårdande skötsel. Avveckling av inväxande gran är den vanligaste skötselåtgärden och även en av de mest prioriterade. Granavveckling behöver ofta genomföras på tjälad mark eller vid torr väderlek, men utanför yngelperioden för fåglar och djur. Det gör att fönstret för genomförande är väldigt smalt, särskilt när hösten som 2023 varit nederbördsrik i stora delar av landet. När vädret är lämpligt för naturvårdande skötsel har också entreprenörerna som mest att göra, vilket leder till en brist på tillgänglig arbetskraft.

En annan typ av skötselåtgärd som är högt prioriterad är naturvårdsbränning. Även denna åtgärd är beroende av rätt väderförhållanden och flera bränningar har därför blivit inställda. För att myndigheten ska kunna växla upp detta arbete behöver den interna bränningskompetensen öka.

⁷⁶ Rapport 2021/5 - Behov av naturvårdande skötsel i skogar med biotopskydd och naturvårdsavtal

Åtta av tio uppdragsavtal har tecknats i områden som behöver åtgärdas inom fem år, det vill säga är i akut behov av skötsel. En mindre del av åtgärderna har under året genomförts av egen personal.

Under 2023 tecknades även uppdragsavtal för att utföra åtgärder som begränsar angreppen av granbarkborrar i tio formellt skyddade områden. Kostnaderna för dessa åtgärder uppskattas till 0,3 miljoner kronor. Åtgärder har genomförts i färre områden än föregående år. Det kan bland annat bero på att omfattningen av angrepp är mindre än tidigare år, vilket till stor del beror på väder och nederbörd. Se även Skogsstyrelsens redovisning till Regeringskansliet om uppdrag om skogsskador⁷⁷.

Måluppfyllelse Levande skogar – formellt skydd

Sedan 1993 har Skogsstyrelsen beslutat om nästan 35 000 hektar biotopskyddsområden och nära 40 000 hektar naturvårdsavtal. I enlighet med den nationella strategin för formellt skydd av skog förväntades Skogsstyrelsen skydda 27 500 hektar i det tidigare etappmålet avseende perioden 2012–2020. Av detta återstår knappt 7 000 hektar.

Att omfattningen av genomförd naturvårdande skötsel inte motsvarar det identifierade behovet påverkar också möjligheterna att uppnå miljö kvalitetsmålet *Levande skogar*.

Åtgärdsprogram vitryggig hackspett

Arbetet med bevarandet av den vitryggiga hackspetten i enlighet med fastställt åtgärdsprogram⁷⁸ har under 2023 gynnats av samverkan med ett kompetensutvecklingsprojekt inom Landsbygdsprogrammet, *Gynna lövskogens arter*⁷⁹, som drivs av Länsstyrelsen i Uppsala.

Inom Skogsstyrelsen har större delen av arbetet med åtgärdsprogrammet prioriterats ned 2023, vilket bland annat minskat Skogsstyrelsens aktivitet i den för åtgärdsprogrammet viktiga samverkan. Beslut om justerad målsättning för nästa programperiod är försenat och väntas komma under första halvan av 2024. Frågan drivs i första hand av Länsstyrelsen i Uppsala, men beslut tas av Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen gemensamt.

Skötsel av lövskogsmiljöer i formellt skyddade områden med betydelse för vitryggig hackspett som Skogsstyrelsen förvaltar har utförts i ett område. Ytterligare fyra områden om totalt 18 hektar skogsmark, med stor betydelse för bevarande av vitryggig hackspett har fått ett formellt skydd under 2023. Motsvarande siffror 2022 var skötsel i 18 områden och lika många områden om totalt 85 hektar fick ett formellt skydd.

Övrig förvaltning av biotopskyddsområden och naturvårdsavtal

Skogsstyrelsen har under de senaste åren prioriterat ner arbetet med övriga förvaltningsfrågor. Det innebär bland annat att underhållet av gränsmarkeringar släpar efter samtidigt som myndigheten inte korrigerat felaktiga gränser eller utvecklat processen för dispenshantering. Även arbetet med att kontrollera och hantera överträdelser mot bestämmelserna har prioriterats ned.

⁷⁷ PM Redovisning av Skogsstyrelsens uppdrag att förebygga, övervaka och bekämpa skogsskador, SKS dnr 2023/3033.

⁷⁸ Naturvårdsverket 2017. Åtgärdsprogram för vitryggig hackspett 2017-2021. Rapport 6770.

⁷⁹ [Hotade djur och växter | Länsstyrelsen Uppsala \(lansstyrelsen.se\)](https://lansstyrelsen.se)

Väl markerade gränser minskar risken för överträdelser mot bestämmelserna inom området, det möjliggör även för allmänheten att hitta och besöka områdena och säkrar statens investering. Under 2023 har Skogsstyrelsen genomfört gränsbesiktning vid 265 biotopskyddsområden, vilken motsvarar tre procent av de biotopskyddsområden som myndigheten förvaltar. Lika stor andel av naturvårdsavtalen har besökts för kontroll av gränsen, totalt 176 områden.

Skogsstyrelsen driver sedan 2021 ett utvecklingsprojekt för att utreda potentiella effektiviseringsåtgärder avseende arbetet med gränsmarkering av biotopskyddsområden och områden som omfattas av naturvårdsavtal. Projektet, som under 2023 till största del varit vilande, kommer att slutredovisas 2025.

Tabell 8:6 Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader

Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader	2023	2022	2021
Årsarbetskraft, totalt	65	81	58
Årsarbetskraft, män	36	46	33
Årsarbetskraft, kvinnor	29	35	25
Intäkter av anslag 1:2	432 043	423 260	515 338
Intäkter av anslag 1:1	79 496	78 632	43 017
Övriga intäkter*	798	482	403
Kostnader*	-512 337	-502 374	-558 758
Resultat	0	0	0

* Återvätningsprojektet har flyttats från Områdesskydd till Ekonomiskt stöd. Jämförelsesiffror för 2022 har uppdaterats.

9 Ekonomiska stöd

De ekonomiska stöden som Skogsstyrelsen hanterar bidrar till miljömålen och Agenda 2030-målen genom insatser för natur- och kulturmiljövård, ädellövskog, återvätning och kompetensutveckling inom hållbart skogsbruk.

Stöden *Stöd till natur- och kulturmiljövårdsåtgärder (Nokås)* och *Skogens miljövärden*, kombinerat med rådgivning, bidrar till effektmålet ”*Skydd och ökad skötsel av miljövärden*” genom att förstärka och bevara biologisk mångfald och kulturvärden i den skog som frivilligt avsatts för naturvård av skogsägarna.

Stödet *Ädellövskogsbruk* bidrar till effektmålet ”*Mer vitala och produktiva skogar*” genom att stimulera ökad variation av trädslagsblandning inom skogsbruket.

Stöd till *Kompetensutveckling inom hållbart skogsbruk* bidrar till effektmålen genom att prioritera stöd till projekt som behandlar ämnen inom områdena ”*Minskade skogsskador*”, ”*Mer vitala och produktiva skogar*” och ”*Förbättrad miljöhänsyn*”.

Tabell 9:1 Översikt av de olika stöd och ersättningar Skogsstyrelsen hanterat under 2023

Stöd	Benämning	Syfte
Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	Stöd till kompetensutveckling	Bidra till miljömålen genom stöd till kompetensutveckling inom hållbart skogsbruk för verksamma inom skogsbruket.
Stöd till natur- och kulturmiljövårdsåtgärder	Nokås	Bidra till miljömålet Levande skogar genom stöd till aktiva åtgärder som bevarar, restaurerar och återskapar värdefulla natur- och kulturmiljöer i frivilliga avsättningar.
Stöd till ädellövskogsbruk	Ädellövskogsbruk	Kompensera skogsägare för merkostnader vid föryngring av ädellövskog, som har stor betydelse för landskapsbild och biologisk mångfald och bidrar till en ökad variation i skogen.
Återvätning	Återvätningsavtal	Bidra till klimatnyttan genom återvätning av tidigare dikade marker.
Landsbygdsprogrammet 2014–2022.	Skogsstyrelsen har haft tre skogliga stöd: Kompetensutveckling, Samarbete samt Skogens miljövärden	Bidra till miljömålen genom stöd till naturvårdande skötsel av natur- och kulturvärden, kompetensutveckling av verksamma inom skogsbruket samt samarbeten inom miljö.

Stöd inom den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027

Skogsstyrelsen har under året deltagit i arbetet med att starta genomförandet av den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027, bland annat genom att ta fram en plan över hur olika utlysningar ska fördelas de kommande åren. En första utlysning för kompetensutvecklingsprojekt inom ämnesområdet ”Variationsrikt skogsbruk och hänsyn” stängde i november 2023. Utlysningen omfattade 20 mnkr. Det kom in 29 ansökningar som totalt omfattade drygt 81 mnkr.

Nationella stöd

Stöd till natur- och kulturmiljövårdsåtgärder (Nokås) samt ädellövskogsbruk

I samband med att stödet *Skogens miljövården* inom landsbygdsprogrammet stängde vid årsskiftet 2022/2023 fick stödet *Nokås* en utökad budget för både rådgivning och bidrag till skogsägare, samt möjlighet att bevilja åtgärder som tidigare ingått i stödet *Skogens miljövården*. Budgeten uppgick till 42,5 mnkr.

Efterfrågan på *Nokås* har under de senaste åren varit låg, men ökade under 2023 som en följd av att stödet *Skogens miljövården* stängdes 31 december 2022. Antalet beviljade ansökningar av stöd har varit större under 2023 jämfört med 2022. Ett lågt anslagsbeviljande under föregående år är en orsak till att vi inte har kunnat använda hela budgeten för utbetalning inom stödet under 2023. En annan orsak är att personal som tidigare arbetat med rådgivning och handläggning har arbetat med andra prioriterade arbetsuppgifter.

Tabell 9:2 Åtgärdad areal* för Nokås, hektar

Miljövärde	2023 Åtgärdad areal, ha	2022 Åtgärdad areal, ha	2021 Åtgärdad areal, ha
Biologisk mångfald	196	277	147
Vattenmiljö	2	6	1
Kulturmiljö och biologiskt kulturarv	17	5	21
Rekreation/friluftsliv	38	30	34
Nedtagning stängsel m m**	212	113	147

* Vissa åtgärder som till exempel åtgärder i vattendrag, byte till valvbågar samt frihuggning av kulturlämningar redovisas som linjeelement eller punkter vilket gör att arealen inte syns i redovisningen.

** Åtgärdad areal gällande nedtagning av stängsel avser yta som frigjorts från stängsel.

Intresset för ädellövskog är fortsatt stort, vilket syns på den ökade volymen av ansökningar till stödet *Ädellövskogsbruk*. Till följd av att *Nokås* inte ökat i den omfattning som förväntades under 2023 har den ökade efterfrågan på stöd för *Ädellövsskogsbruk* kunnat tillgodoses. Utifrån vad som tidigare ansökts inom *Skogens miljövården* förväntar vi oss att efterfrågan på *Nokås* fortsätter att öka kommande år. Vi kan då behöva begränsa stödbeloppen för ädellövskogsbruk.

Tabell 9:3 Åtgärdad areal för Ädellövskogsbruk, hektar

Åtgärd	2023 Åtgärdad areal, ha	2022 Åtgärdad areal, ha	2021 Åtgärdad areal, ha
Föryngring	439	173	192
Nyanläggning och hjälpplantering	326	301	224
Röjning	1413	1228	1098
Framgallring	0	8	6
Övrig skötsel	145	199	263
Nedtagning stängsel samt stängselvård*	272	281	327

* Åtgärdad areal gällande nedtagning av stängsel avser yta som frigjorts från stängsel och areal gällande stängselvård avser stängslad areal.

Den förstudie som inleddes till följd av internrevisionens granskning av hanteringen av stöden *Nokås* och stöd för *Ädellövskogsbruk 2021*, avslutades under 2023. Förstudien presenterar förslag på organisatoriska förändringar av stödhanteringen och flera utvecklingsområden för att möta behov av en mer effektiv och rättssäker hantering av stöden. Skogsstyrelsen började under året utveckla ansökningsförfarandet för *Nokås* och *Ädellövskogsbruk* för att underlätta för sökande och effektivisera stödhanteringen.

Tabell 9:4 Utbetalade stöd per kön och typ inom *Nokås*, tkr

Stödmottagare kön/ typ	2023		2022		2021	
	tkr	köns- fördelning %	tkr	köns- fördelning %	tkr	köns- fördelning %
Män	2 349	87	2 352	85	1 759	85
Kvinnor	353	13	430	15	311	15
Företag, organisationer	5 424		3 473		3 665	
Summa	8 126		6 255		5 736	

Tabell 9:5 Utbetalade stöd per kön och typ inom Ädellövskogsbruk, tkr

Stödmottagare kön/ typ	2023		2022		2021	
	tkr	köns- fördelning %	tkr	köns- fördelning %	tkr	köns- fördelning %
Män	12 696	81	10 094	81	10 557	85
Kvinnor	2 939	19	2 349	19	1 825	15
Företag, organisationer	9 158		5 633		7 179	
Summa	24 793		19 212		19 563	

Av Sveriges enskilda skogsägare är 39 procent kvinnor och 61 procent män. Under åren 2021–2023 har endast 17 procent av stödpengarna gått till kvinnor. Den sneda fördelningen av utbetalt stöd mellan könen beror delvis på det faktum att kvinnor äger en betydligt mindre areal skogsmark än män. Se tabell 9:6.

Tabell 9:6 Skogsmark fördelat per kön samt andel utbetalt stöd Nokås och Ädellövskogsbruk 2021–2023

Ägare av skogsmark fördelat på kön	Ägd andel av areal produktiv skogsmark 2022 ⁸⁰	Andel av totalt utbetalt stödbelopp per kön 2021-2023-11-30	
		Män	Kvinnor
Enbart kvinnor äger	15%	0	13%
Ägs gemensamt av män och kvinnor	28%	21%	4%
Enbart män äger	57%	63%	0
Summa	100%	83%	17%

15 procent av den produktiva skogsmarken ägs av enbart kvinnor (år 2022, ensamma eller tillsammans med andra kvinnor). 28 procent av arealen har både manliga och kvinnliga delägare och de får 25 procent av beviljat belopp för åren 2021–2023. För de fastigheter som ägs av båda könen går 84 procent av beviljat stödbelopp till män då de står som sökande på majoriteten av ansökningarna. Män äger själva eller tillsammans med andra män 57 procent av skogsmarksarealen och tar emot 63 procent av beviljat stödbelopp. Även när vi vägt in det faktum att män äger mer skogsmark än kvinnor är män ändå överrepresenterade som stödmottagare. Det finns därför behov av fortsatt analys och åtgärder. Vi behöver under 2024 granska hur vårt rådgivnings- och informationsmaterial fungerar ur ett jämställdhetsperspektiv.

⁸⁰ [10. Deklarerad areal produktiv skogsmark \(fysiska personer\) efter År, Kön och Region. PxWeb \(skogsstyrelsen.se\)](#)

Återvätningssavtal

Skogsstyrelsen fick under 2021 ett treårigt regeringsuppdrag att genomföra åtgärder för att återväta utdikade våtmarker. Efter att under 2021–2022 ha drivit uppdraget som ett projekt, har Skogsstyrelsen under 2023 genomfört arbetet inom ordinarie verksamhet.

Skogsstyrelsen har under 2023 fortsatt att bygga upp metoder, stöd och arbetsätt samt utbildat och rekryterat personal för att kunna bedriva en större verksamhet med återvätningsavtal. Myndigheten har genom ett ramavtal upphandlat entreprenörer runt om i landet som kan utföra dikespluggning. Ett stort antal kommunikationsinsatser har genomförts med god spridning.

Under 2023 skrev Skogsstyrelsen 76 återvätningssavtal på sammanlagt 244 hektar och dikespluggade 105 hektar. Det kan ta drygt ett år från det att avtalet skrivs med markägaren till det att själva dikespluggningen genomförs eftersom avverkning i många fall först behöver ske. Myndigheten konstaterar att det arbetsätt som mest tidseffektivt leder till avtal är när vi själva letar objekt i kartan och kontakter berörda markägare.

Vi kan efter tre år konstatera att det tar tid att få upp volymer när det gäller tecknade avtal och genomförda pluggningar. Kännedomen om och intresset för återvätningsavtal växer bland markägarna, men de behöver ofta betänketid innan de tecknar ett återvätningssavtal. Även utredning och planering av återvätningsavtal är komplext och tidskrävande. Det tar tid att bygga den kompetens som handläggarna behöver för att göra korrekta bedömningar av hur återvätningsavtal kan påverka allmänna och enskilda intressen enligt miljöbalkens krav. Det är också en stor utmaning att hantera de många dikningsföretag⁸¹ som måste upphävas om en återvätningsavtal ska kunna genomföras.

Landsbygdsprogrammet 2014–2022

Stödet *Skogens miljövärden* stängdes den 31 december 2022 och under det sista kvartalet 2022 inkom ansökningar på nära 30 mnkr. Under 2023 har dessa samt ansökningar om utbetalning hanterats.

Under 2023 har arbetet med stöd till kompetensutveckling och samarbete inom landsbygdsprogrammet till allra största delen utgjorts av handläggning och beslut av ansökningar om utbetalning för de projekt som tidigare beviljats stöd. Vi har även hanterat olika typer av ansökningar om ändring av tidigare beviljade projekt. Skogsstyrelsen skickade i december 2022 in två ansökningar för att genomföra projekt i egen regi. De är de enda ansökningar om kompetensutvecklingsstöd som hanterats under 2023.

Skogens miljövärden – LBP 2014–2022

Total budget för stödet är 157,7 miljoner kronor. Stödet ges i form av fasta ersättningar per hektar, löpmeter eller per styck. Se tabell 9:5.

En utvärdering⁸² av *Skogens miljövärden* som gjorts på uppdrag av Jordbruksverket under 2023 visar att det varit en tydlig koppling mellan stödet och flera av miljö kvalitetsmålen. I utvärderingen konstateras också att insatserna berör en så liten areal av den produktiva

⁸¹ Ett dikningsföretag är en samfällighet som bildats för att förbättra markavvattnings- och vattenavledning. Innan ett område med dikningsföretag kan återvätas behöver dikningsföretaget avvecklas genom en ansökan till mark och miljödomstolen.

⁸² Josefsson J. & Ekholm A. Stöd till miljöåtgärder i skogen. En utvärdering av stöd i Landsbygdsprogrammen. Jordbruksverket. Utvärderingsrapport 2023:6.

skogsmarken att stödet därför i begränsad omfattning bidrar till en långsiktigt förbättrad biologisk mångfald.

Tabell 9:7 Stödet Skogens miljövärden, åtgärdad areal samt utbetalt stöd.

Insats	2023		2022		2021		2016–2023	2016–2023
	Åtgärdad areal, ha	Utbetalt stöd, kr	Åtgärdad areal, ha	Utbetalt stöd, kr	Åtgärdad areal, ha	Utbetalt stöd, kr	Totalt åtgärdad areal, ha	Totalt utbetalt stöd, t kr
Övriga åtgärder för att sköta natur- och kulturmiljö*	1 350	12 151	1 203	10 831	1 325	11 925	10 698	96 805
Naturvårdsbränning	105	1 088	120	1 330	99	1 145	1 203	12 870
Skapa våtmark	11	163	7	99	2	21	36	539
Totalt 2016–2023							11 937	110 214

* Åtgärderna som berör frihuggning av kulturlämningar samt stenmurar redovisas som punkt- eller linjeelement, vilket gör att arealen inte syns i redovisningen.

Bland de enskilda markägarna har 24 procent kvinnor och 76 procent män sökt och beviljats stödet *Skogens miljövärden*. Jämför med avsnittet om *Nokås* där vi haft underlag för att göra en djupare analys om skillnaderna mellan könen och då även kopplat till utbetalda belopp.

Tabell 9:8 Stödet Skogens miljövärden, fördelning ansökningar kvinnor, män och övriga

Beviljade ansökningar 2016–2023	Antal
Enskilda markägare kvinnor	588
Enskilda markägare män	1 877
Bolag, stiftelser med mera	576
Summa	3 401

Stöd för kompetensutveckling, kurser och information, inom hållbart skogsbruk, LBP 2014–2022

Företag och organisationer har haft möjlighet att söka stöd för att genomföra utbildningar och även informationsinsatser såsom till exempel kortare informationsträffar och filmer.

I tabell 9:9 redovisas totalt utbetalt belopp under åren 2017–2023 fördelat på i landsbygdsprogrammet prioriterat ämnesområde.

Tabell 9:9 Stöd för Kompetensutveckling LBP 2014–2022

Prioriterat område – effekt i skogen	Utbetalt mnkr t.o.m.2023-12-31
Minska markskador - förbättrad miljöhänsyn	9,8
Viltstam i balans – minskade skogsskador	7,8
Skogens påverkan på vatten – förbättrad miljöhänsyn	7,1
Skogsskötsel med hänsyn till miljö och sociala värden samt kulturmiljön – mer varierat skogsbruk, förbättrad miljöhänsyn	4,8
Förebygga effekter av klimatpåverkan – minskade skogsskador, mer varierat skogsbruk	4,1
Minskad försurning – förbättrad miljöhänsyn	0
Ökad biologisk mångfald i skogen – förbättrad miljöhänsyn, mer varierat skogsbruk	3,7
Summa	37,3

Stöd för kompetensutveckling, rådgivning, LBP 2014–2022

Rådgivning har genomförts på skogsägarens fastighet med syfte att ge råd om naturvårdande skötsel i frivilliga avsättningar. Med rådgivningen som underlag har skogsägaren sedan kunnat söka stödet *Skogens miljövärden* för att utföra åtgärderna. Rådgivningen genomfördes av Skogsstyrelsen som ett projekt inom landsbygdsprogrammet. Projektet avslutades under 2023.

Tabell 9:10 visar antal deltagare samt totalt utbetalt belopp. Det saknas idag möjlighet att redovisa deltagare per kön.

Tabell 9:10 Stöd för rådgivning LBP 2014–2022

Stöd	Utbetalt mnkr 2023-12-31	Utfall antal deltagare
Rådgivning om Skogens miljövärden – förbättrad miljöhänsyn, mer varierat skogsbruk ^{*)}	29,8	
Fortbildning av rådgivare – förbättrad miljöhänsyn, mer varierat skogsbruk	0,6	45

^{*)} Antal deltagare redovisas först vid slututbetalning av projektet.

Stöd för samarbete inom miljö LBP 2014–2022

Syftet med åtgärden är att stödja samarbeten inom de prioriterade ämnesområdena där den gemensamma nyttan av ett samarbete är stor för samhället, men där incitamentet för en enskild aktör är för litet för att kunna finansiera ett utvecklingsarbete. Stödet stängde för nya ansökningar under 2021.

Under 2023 har inflödet av ansökningar om del- eller slututbetalning från beviljade projekt visat att aktiviteter i projekten har genomförts. De utbetalningar som handlagts under året har berört flera av de ämnesområden som är prioriterade i landsbygdsprogrammet.

Tabell 9:11 Totalt utbetalt belopp, mnkr

Prioriterat område – effekt i skogen	Utbetalt mnkr 2023-12-31
Adaptiv skogsskötsel – mer varierat skogsbruk, förbättrad miljöhänsyn	13,3
Planering och projektering av skogsbilvägar – förbättrad miljöhänsyn	2,8
Viltförvaltning – minskade skogsskador	4,7
Vattenförvaltning – förbättrad miljöhänsyn	
Gränsutmärkning – förbättrad miljöhänsyn	13,6
Summa	34,4

Handläggningstider

Trots ett ökat antal ärenden under året har den genomsnittliga handläggningstiden för *Nokås/Ädellövskogsbruk* minskat både vad gäller ansökan om stöd och utbetalning, se tabell 9:12. En delförklaring till de kortade handläggningstiderna är att vi lyckats korta den tid som ärenden väntar på beslut. Måltal för handläggning av ansökan om stöd till *Nokås/Ädellövskogsbruk* är 90 dagar. 663 ärenden, vilket motsvarar cirka 75 procent, har en handläggningstid som är kortare än, eller lika med 90 dagar.

Måltal för handläggning av utbetalningsansökan *Nokås/Ädellövskogsbruk* är 60 dagar. 567 ärenden, vilket motsvarar 81 procent, ligger inom den handläggningstiden.

Handläggningstiderna för ansökan om stöd inom *Skogens miljövärden* har ökat under det senaste året. Främsta orsaken är det stora inflödet av ansökningar till *Skogens miljövärden* sista kvartalet 2022. Många ärenden kom dessutom in utan rådgivning då Skogsstyrelsen inte prioriterade arbetet med rådgivning under slutet av 2022. Det har medfört att Skogsstyrelsen under 2023 istället fått göra fältbedömningar inför beslut om stöd, vilket är ytterligare en förklaring till de längre handläggningstiderna.

Ansökan om utbetalning för *Skogens miljövärden* har något kortare handläggningstider än förra året, men den genomsnittliga tiden ligger fortfarande över målet.

För stödet *Kompetensutveckling* är handläggningstiden för ansökan om stöd nära målet. Gränsvärdet, 180 dagar, överskreds med tre dagar för de två ansökningar som handlagts under året, därav 0 procent i tabellen nedan. Vad gäller ansökan om utbetalning är handläggningstiden för stöden till kompetensutveckling och samarbete relativt nära målet.

Tabell 9:12 Handläggningstider för stödärenden

Stöd	Genomsnittlig handläggningstid, antal dagar			Mål
	2023	2022	2021	
Nokås/Ådellövskogsbruk ansökan om stöd	76	94	101	90 dagar
Nokås/Ådellövskogsbruk ansökan om utbetalning	40	62	54	60 dagar
	Andel beslut med handläggningstid inom 180 dagar, procent			Mål
Skogens miljövärden ansökan om stöd (LBP)	48	89	52	80 % inom 180 dagar
Kompetensutveckling, ansökan om stöd (LBP)	0	53	100	80 % inom 180 dagar
	Andel beslut med handläggningstid inom 120 dagar, procent			Mål
Skogens miljövärden ansökan om utbetalning (LBP)	75	66	86	80 % inom 120 dagar
Samarbete och kompetensutveckling ansökan om utbetalning (LBP)	72	69	65	80 % inom 120 dagar

Tabell 9.13 Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader

Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader	2023	2022	2021
Årsarbetskraft, totalt	56	26	28
Årsarbetskraft, män	26	9	10
Årsarbetskraft, kvinnor	30	17	18
Intäkter av anslag 1:2	12 254	6 690	5 733
Intäkter av anslag 1:1 (LBP behörig myndighet)	10 678	12 603	14 634
Intäkter av anslag 1:1 (Övrigt)	13 287	10 693	11 025
Övriga intäkter *)	37 321	16 507	85
Kostnader *)	-73 540	-46 493	-31 477
Resultat	0	0	0
Från statsbudgeten för finansiering av bidrag anslag 1:2	32 919	25 468	25 299
Lämnade bidrag	-32 919	-25 468	-25 299

*) Återvätningsprojektet har flyttats från Områdeskydd till Ekonomiskt stöd. Jämförelsesiffror för 2022 har uppdaterats.

10 Ärendehandläggning och tillsyn

Skogsstyrelsen arbetar med tillsyn enligt skogsvårdslagen, miljöbalken, lagen om virkesmätning, växtskyddslagen och timmerförordningen. Handläggning av avverkningsärenden, med efterföljande tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken, är Skogsstyrelsens mest omfattande arbetsuppgift.

Skogsvårdslagen anger de grundläggande reglerna för skogens skötsel. Särskilda regler finns för avverkning i fjällnära skog och ädellövskog. Miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling, virkesmätningen ska bidra till en trovärdig och väl fungerande virkesmarknad och timmerförordningen syftar till att motverka handel med olagligt avverkat virke och trävaror från sådant virke inom EU. Skogsstyrelsen handlägger även *FLEGT-licenser*, ett dokument som bekräftar att de träprodukter som importeras till EU kommer från laglig avverkning eller import. I dag gäller licenssystemet enbart för import av timmer och träprodukter från Indonesien.

Skogsstyrelsens handläggning och tillsyn bidrar till de önskade effekter i skogen som identifierats i Skogsstyrelsens verksamhetsstrategi. Tillsyn riktad mot miljöhänsyn bidrar exempelvis till effekten ”*Förbättrad miljöhänsyn*”. Tillsyn av biotopskyddsområden bidrar till ”*Skydd och ökad skötsel av naturvärden*”.

Handläggning och tillsyn påverkas av pågående rättsutveckling

I dagsläget pågår rättsutvecklingen i snabb takt, inte minst i samband med artskyddsärenden, och Skogsstyrelsen behöver löpande förändra och anpassa verksamheten utifrån det. Skogsvårdslagen och miljöbalken gäller parallellt med varandra och ställer olika krav på både markägare och myndighet. Eftersom skogsbruksåtgärder ofta berör båda lagstiftningarna blir otydligheten stor.

En anmälan om avverkning enligt skogsvårdslagen gäller också som en anmälan om samråd enligt miljöbalken. En konsekvens av den aktuella rättsutvecklingen är att Skogsstyrelsen för samtliga inkomna anmälningar om avverkning enligt skogsvårdslagen är skyldig att göra en bedömning av åtgärdens påverkan på fridlysta arter utifrån miljöbalken. En annan konsekvens är att myndighetens ställningstagande i ett ärende kan komma att prövas i två olika domstolsslag samtidigt; mark- och miljödomstolarna respektive förvaltningsdomstolen. En underlåtelse att fatta beslut i ett anmälningssärende kan överklagas till mark- och miljödomstolarna.

För att fullt ut garantera att Skogsstyrelsen fullgör sitt tillsynsansvar enligt både skogsvårdslagen och miljöbalken skulle således vart och ett av de inkomna anmälningssärendena behöva handläggas manuellt som två olika ärenden, samt avslutas med ett aktivt ställningstagande om huruvida den planerade skogsbruksåtgärden är förenlig med lagstiftningen. I detta sammanhang uppstår frågan om samrådsförfarandet i 12 kap. 6 § i miljöbalken genom rättsutvecklingen kan anses ha fått en annan innebörd än vad som förefaller ha varit lagstiftarens avsikt vid dess införande.

Anmälningförfarandet innebär att en anmäld åtgärd får vidtas efter att sex veckor passerat, om myndigheten inte meddelar något annat. Rättsutvecklingen går däremot mot att samtliga samrådsärenden ska avslutas med ett beslut, vilket i så fall medför att anmälningförfarandet snarare kan liknas vid en form av tillståndsplikt som förutsätter ett beslut från myndigheten. Den pågående rättsutvecklingen innebär också att handläggningen av avverkningsärenden blir mer resurskrävande. Skogsstyrelsen hanterar den uppkomna situationen genom prioritering, men situationen är i längden ohållbar. Prioritering sker genom att ett digitalt urval för att välja

ut ärenden till manuell handläggning används. Ytterligare prioriteringar bland de ärenden som väljs ut för manuell handläggning behöver dessutom göras. Som stöd i prioriteringen har stödjande dokument som beskriver tankesätten i en riskbaserad prioritering, och vilka konsekvenser prioriteringen medför, tagits fram. Bland de ärenden som av resursskäl prioriteras ner, finns en ansenlig mängd ärenden med stort tillsynsbehov.

I dagsläget har Skogsstyrelsen enbart möjlighet att utreda en bråkdel av de inkomna ärendena på ett sådant sätt att den handläggning som till följd av rättsutvecklingen åligger myndigheten kan uppfyllas. Både ärenden som Skogsstyrelsen idag inte har möjlighet att prioritera för utredning, och ärenden där vi fattat ett formellt beslut har i 164 fall under 2023 skickats över till domstol efter att ärendet har överklagats. Skogsstyrelsen bedömer att det finns en risk att detta kommer att öka väsentligt. Många av de överklagade ärendena återförvisas till Skogsstyrelsen och behöver då hanteras med förtur. Detta riskerar att styra Skogsstyrelsens prioritering i så hög grad att de, utifrån myndighetens riskbedömning, högst prioriterade ärendena inte kan prioriteras för utredning. Detta leder i sin tur till att risken för brott mot regelverk ökar.

Ärendehandläggning

Handläggning av avverkningsärenden

Skogsstyrelsen får kännedom om planerade avverkningar genom de avverkningsanmälningar och ansökningar om avverkningstillstånd som skickas in till myndigheten. Under 2023 inkom 61 968 anmälningar och ansökningar om föryngringsavverkning. Se tabell 10:1.

Med hjälp av ett digitalt urval väljs ett antal av anmälningarna ut till manuell handläggning. Skogsstyrelsens behovsutredning och tillsynsplan används som grund för att styra urvalet med syftet att prioritera de ärenden som har störst behov av tillsyn utifrån tillgängliga resurser. Det digitala urvalet infördes 2021 med ambitionen att över tid utvecklas och fortlöpande förbättras för att ytterligare effektivisera verksamheten. Under det senaste året har analysen i hög grad istället styrts av rättsutvecklingen kring fridlysta arter och andelen ärenden som valts ut för manuell handläggning har inte kunnat minskas i den utsträckning som det var tänkt. Under 2023 prioriterade urvalet 46 procent av anmälningarna till manuell handläggning. Resterande anmälningar handlades automatiskt.

Tabell 10.1. Anmälningar och ansökningar om föryngringsavverkning

Resultat	2023	2022	2021
Anmälningar och ansökningar om föryngringsavverkning	61 968	59 634	70 434

Handläggning av ansökningar om avverkning i fjällnära skog

Under 2023 kom 273 ansökningar om avverkning i fjällnära skog in till Skogsstyrelsen. Den sammanlagda arealen av de inkomna ansökningarna var enligt Skogsstyrelsens handläggarssystem strax över 14 000 hektar 2023. Antalet ansökningar, och framför allt arealen på ansökningar, i fjällnära har ökat kraftigt under de senaste åren efter att tidigare legat på en relativt stabil nivå, vilket gör hanteringen av dessa svårplanerad. Se tabell 10:2. Sedan 2021 har Skogsstyrelsen kraftsamlat för att hantera denna verksamhet eftersom arealen ansökningar ökat. Kraftsamlingen har skett genom att exempelvis flytta personal från andra delar av landet till det berörda området. Under 2023 fattades beslut i 252 ärenden avseende

totalt närmare 9 000 hektar. För nästan 1 000 hektar av dessa beslutades om tillstånd till avverkning, och för närmare 8 000 hektar beslutades om avslag för avverkning. Begränsningarna och avslagen har ofta sin grund i att avverkningen är oförenlig med intressen som är av väsentlig betydelse för naturvärden eller kulturmiljövärden.

Tabell 10:2. Antal och areal ansökningar i fjällnära.

	2023	2022	2021
Antal	273	229	521
Areal	14 062	5 990	13 390

Handläggningstider och kostnader för handläggning

En markägare får inte påbörja en åtgärd som anmälts till Skogsstyrelsen förrän sex veckor passerat sedan anmälan lämnades in. Under denna tid kan Skogsstyrelsens handläggning pågå utan risk för att åtgärden genomförs.

Som beskrivits tidigare är Skogsstyrelsen skyldig att göra en bedömning av den anmälda åtgärdens påverkan på fridlysta arter utifrån miljöbalken, men i dagsläget är det endast i en mindre andel av de inkommande ärendena som Skogsstyrelsen har möjlighet att göra en utredning. I en sådan utredning ingår exempelvis att begära mer information från markägare, fältbesök och kontakter med andra myndigheter. Utredningen förlänger handläggningstiden och beslut om anpassningar eller förbud fattas ofta först efter att sex veckor passerat. I utredningen av ärendet involveras markägaren som får möjlighet att reagera på tillförd information i ärendet samt komma in med mer information kring åtgärdens utförande. För ansökningar om avverkning i fjällnära skog och ädellövskog krävs ett beslut från Skogsstyrelsen innan avverkning får påbörjas. Dessa ärenden kräver generellt mer handläggning än anmälningar om avverkning. Exempelvis behöver många gånger fältbesök genomföras under snöfria förhållanden. Handläggningstiden för dessa ärenden kan därför bli lång. Vid årsskiftet 2023/2024 fanns 112 ansökningar i fjällnära skog som inkommit före första januari 2023 och som ännu inte handlagts färdigt.

Kostnader för handläggning av anmälan om avverkning och anmälan om samråd enligt miljöbalken har under åren 2020 och 2023 legat på mellan 450 och 650 kronor per ärende, automatgranskade ärenden inräknade. Under de senaste åren har ett utvecklingsarbete för att öka effektiviteten i handläggningen av anmälningsärenden pågått, exempelvis genom att automatgranskningen av ärenden har införts. Samtidigt har rättsutvecklingen inneburit stora förändringar i handläggning och utredning av ärenden. Utredningen i varje enskilt ärende är nu mer omfattande jämfört med för några år sedan.

Kostnaden för handläggning av ansökningar i fjällnära skog och i ädellövskog är betydligt högre än för anmälan om avverkning, och har dessutom ökat drastiskt under de senaste åren. Anledningen till den högre kostnaden är att vid en ansökan om avverkning i de skogstyperna behöver samtliga enskilda ärenden utredas innan vart och ett av ärendena avslutas med ett beslut. I fjällnära skog har dessutom arealen per ärende ökat kraftigt. När ärendena är stora till arealen och utredningen, exempelvis med fältbesök och markering i fält, blir mer omfattande, blir också kostnaden per ärende högre. Se tabell 10:3.

Tabell 10.3. Kostnad per ärende i handläggning (kronor)

	2023	2022	2021
Kostnad per anmälan om avverkning och anmälan om samråd (kr)	568	648	535
Kostnad per ansökan om avverkning (kr)	15 016	17 952	12 203

E-tjänster för skogliga ärenden

Skogsstyrelsen samarbetar sedan 2014 med länsstyrelserna kring gemensam ärendehantering för skogliga frågor. Den gemensamma digitala tjänsten för skogliga ärenden, *Skogsärenden för företag*, har varit i drift sedan 2016.

Förutom avverknings- och samrådsärenden till Skogsstyrelsen kan även fornlämnings- och markavvattningsärenden lämnas in till länsstyrelserna via tjänsten. I nuläget har tolv planeringssystem anslutit sig till *Skogsärenden för företag*. Dessa system används av ungefär 90 företag.

Tjänsten *Skogsärenden för företag* används främst av större bolag, skogsägarföreningar och sågverkens inköpsorganisationer. Skogsstyrelsen erbjuder även *Mina sidor* (läs mer i kapitel 6, ”Rådgivning”) som riktar sig till mindre företag och enskilda skogsägare. Andelen avverkningsanmälningar och ansökningar om avverkningstillstånd som kommit in via e-tjänsterna under året var 85 procent, en ökning sedan 2019 med enstaka procentenheter. Skogsstyrelsens mål är att 99 procent av ärendena senast år 2025 ska komma in digitalt. I dagsläget ser det inte ut som att målet kommer att nås. Skogsstyrelsen har löpande kontakt med skogsföretag som är eller kan tänkas bli användare av våra digitala tjänster. E-tjänsterna minskar de administrativa kostnaderna för både företaget som skickar in ärendet och för Skogsstyrelsen, jämfört med manuell hantering. Se figur 10:4.

Tillsyn

Samlad tillsynsplan

Skogsstyrelsen upprättar årligen en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens alla tillsynsområden:

- objekt tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken
- systemtillsyn enligt miljöbalken
- tillsyn enligt lagen om virkesmätning
- kontroller enligt timmerförordningen samt
- tillsyn över produktion av och handel med skogsodlingsmaterial.

Att ha en tillsynsplan är ett krav i förordningen (2016:349) om Skogsstyrelsens planering, uppföljning och utvärdering av tillsyn. I tillsynsplanen beskrivs mål med tillsynen, prioriteringar, tillsynsinsatser för året, resursåtgång samt uppföljning och utvärdering av tillsynsverksamheten. Tillsynsplanen bedöms bidra till ökad enhetlighet samt ökad transparens och tydlighet kring Skogsstyrelsens tillsyn. Planen grundas på en behovsutredning.

Inom objekt tillsynen i skogsvårdslagen och miljöbalken har urvalet för manuell handläggning styrts i tillsynsplanen. Ett antal aktiviteter har pekats ut och prioriterats. Urvalet för manuell handläggning har under 2023 riktats mot hänsynskrävande biotoper, vatten, kulturmiljöer, arter och till rennäringens intressen. Inom områden där det enligt behovsutredningen bedömts vara ett stort behov av tillsyn har miniminivåer för verksamheten tagits fram. För vissa aktiviteter finns även preciseringar kring vad som alltid ska göras, alternativt i möjligaste mån

utifrån resurstillgång göras, exempelvis artskyddsarbete samt anmälan om misstanke om brott. Att peka ut specifika aktiviteter bidrar till att samtliga distrikt arbetar med de prioriterade tillsynsområdena och till att enhetligheten ökar. Prioriterade områden inom objektstillsynen som preciserats med miniminivåer under 2023 var

- beslut om hänsyn till skyddszoner, mark och vatten, hänsynskrävande biotoper eller kulturmiljövårdens intressen
- beslut om hänsyn till rennäringens intressen
- tillsyn av biotopskyddsområden
- avsyningar av beslut (uppdelade i tre miniminivåer).

De utpekade miniminivåerna i tillsynsplanen som har uppnåtts 2023 är tillsyn av biotopskydd och avsyning av beslut om återväxt och miljöhänsyn. När det gäller beslut om hänsyn samt avsyning av beslut i fjällnära har däremot miniminivåerna inte uppnåtts. Det beror på att arbetet med artskydd och pågående rättsutveckling har trängt undan annan tillsyn.

Exempelvis har Skogsstyrelsen en ambition att arbeta mer aktivt med rennäringens frågor, men har inte uppnått miniminivån på minst 19 beslut. Skogsstyrelsen fattade, under 2023, enbart totalt elva beslut enligt 31 § skogsvårdslagen i det område som berörs av rennäringens intressen. Se tabell 10:4. Det är en halvering jämfört med 2022.

Förutom miniminivåerna följer vi även de andra utpekade aktiviteterna i tillsynsplanen. Under 2023 har exempelvis 577 beslut kopplat till arter fattats. 46 anmälningar om misstanke om brott har skickats till polismyndigheten.

I tillsynsplanen ingår även systemtillsynen enligt miljöbalken, kontroller enligt timmerförordningen, tillsyn enligt lagen om virkesmätning samt tillsynen av verksamhetsutövare som producerar eller levererar skogsodlingsmaterial.

Objektstillsynen enligt skogsvårdslagen

Vid en anmälan om avverkning utreds om den planerade avverkningen kan innebära risk för lagöverträdelse, exempelvis bristande miljöhänsyn. Utredningen sker allsidigt, utifrån ett beskrivet arbetssätt, och tillvaratar behoven utifrån det enskilda ärendets beskaffenhet.

Under 2023 fattades 965 förbud och förelägganden om miljöhänsyn. 257 av besluten fattades med stöd av skogsvårdslagen och 708 beslut med stöd av miljöbalken. Se tabell 10:4. Besluten kategoriseras i statistiken antingen som ett beslut enligt skogsvårdslagen eller ett beslut enligt miljöbalken, men ibland finns krav enligt bägge lagstiftningarna i ett och samma beslut.

Antalet beslut med krav enligt miljöbalken respektive skogsvårdslagen är därför något högre än vad statistiken visar. För ett par år sedan fattades merparten av besluten enligt skogsvårdslagen, men en anpassning av Skogsstyrelsens tillsyn utifrån pågående rättsutveckling samt ett stort fokus på artskyddet har inneburit att de flesta beslut nu fattas enligt miljöbalken. En stor del av de besluten som fattades med stöd av miljöbalken rörde dessutom specifikt artskydd.

Tabell 10:4 Tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken

	2023	2022	2021
Antal förelägganden om skogsvård	14	22	35
Antal förelägganden och förbud miljöhänsyn 30 § skogsvårdslagen	257	245	708
Antal föreläggande och förbud 31 § skogsvårdslagen	11	22	26

Antal föreläggande och förbud enligt miljöbalken	708	627	168
Anmälan om misstanke om brott	46	45	68

Objektstillsyn enligt miljöbalken

I Skogsstyrelsens tillsynsansvar ingår tillsyn enligt 12 kap. 6 § miljöbalken vad gäller skogsbruksåtgärder.

Den pågående rättsutvecklingen visar att en anmälan om avverkning förutom att hanteras enligt skogsvårdslagen, även behöver hanteras enligt miljöbalken. I det ingår att göra en bedömning av åtgärdens påverkan på fridlysta arter utifrån miljöbalken. Under 2023 har 577 beslut rörande fridlysta arter fattats.

Frågan kring ersättning till följd av krav på hänsyn till fridlysta arter har tagits upp i Högsta domstolen och dom kom under våren. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har gjort en gemensam tolkning av domen och kommit fram till att skogsägare som inte får avverka skog på grund av artskyddsförordningens krav på hänsyn till fridlysta arter normalt inte har rätt till ersättning från staten. Däremot kan en sådan rätt finnas under speciella omständigheter⁸³.

Skogsstyrelsen presenterade tillsammans med Naturvårdsverket under hösten ett regeringsuppdrag⁸⁴ rörande artskydd. Inom ramen för uppdraget har myndigheterna bland annat reviderat de gemensamma riktlinjerna för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket, tagit fram strategier och arbets sätt för förebyggande åtgärder för artskydd i skogen samt beskrivit hur de befintliga vägledningarna om lämplig hänsyn till fridlysta arter och deras livsmiljöer vid skogsbruksåtgärder ska utvecklas framöver.

Skogsstyrelsens verksamhet är geografiskt spridd och i handläggningen ingår ett flertal moment där bedömning behöver ske i varje enskilt ärende samtidigt som rättsutvecklingen sker i snabb takt. Det innebär ett kontinuerligt arbete med att utveckla stöd i form av exempelvis checklistor men också löpande kalibreringar mellan handläggare för att upprätthålla kompetensen och uppnå en tillräckligt god enhetlighet i handläggningen. Utöver samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken hanterar Skogsstyrelsen även avverkningar i eller i närheten av *Natura 2000*-områden. När en anmälan om en åtgärd kommer in till Skogsstyrelsen i närheten av ett *Natura 2000*-område sker ett automatiskt utskick till markägaren med information om regelverket. Under 2023 har närmare 3 300 sådana automatiska utskick gjorts. Därutöver kan Skogsstyrelsen i vissa fall även förelägga markägaren att ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen, då länsstyrelsen är tillståndsmyndighet. Skogsstyrelsen har sedan tillsynsansvaret för åtgärder som utförts inom eller i närheten av *Natura 2000*-områden.

Systemtillsyn enligt miljöbalken

2023 prioriterade Skogsstyrelsen ner arbetet med kontroller hos skogliga aktörer till förmån för att utveckla arbets sätten inom systemtillsyn. Under året genomfördes en förstudie som syftade till att undersöka och föreslå hur myndighetens systemtillsyn enligt miljöbalken kan utvecklas. I förstudien föreslogs bland annat att systemtillsynen enligt miljöbalken successivt utökas och att Skogsstyrelsens regioner i högre grad involveras i arbetet. Förstudien tryckte även på att den externa kommunikationen kring kravet på egenkontroll hos företagen behöver

⁸³Skogsstyrelsen. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsens gemensamma tolkning av Högsta domstolens dom om ersättning för avverkningsförbud enligt artskyddsförordningen. 2023-10-16. [Artskydd - Skogsstyrelsen](#) (Hämtad 2023-11-23)

⁸⁴ [Rapport 2023-15 Artskydd i skogen - strategier och arbets sätt för förebyggande åtgärder \(skogsstyrelsen.se\)](#)

intensifieras. Skogsstyrelsen har beslutat om att utveckla systemtillsynen utifrån åtgärdsförslagen.

Tillsyn enligt timmerförordningen och avskogningsförordningen

Under 2023 genomfördes 25 kontroller enligt timmerförordningen, vilket är färre än vad som planerades för året. I stället har resurser avsatts för att kunna svara mot rättsutvecklingen inom tillsynsområdet, det vill säga avskogningsförordningen.

Den 29 juni 2023 trädde avskogningsförordningen i kraft och kommer att börja tillämpas från och med den 30 december 2024. Regeringen tillsatte en statlig offentlig utredning för anpassning av svensk rätt till avskogningsförordningen i samband med att förordningen trädde i kraft. Den 17 november lämnade utredningen ett delbetänkande där Skogsstyrelsen föreslogs bli behörig myndighet. Regeringen har därefter beslutat i enlighet med förslaget. Eftersom förordningen utöver timmer och träprodukter även omfattar kaffe, kakao, soja, palmolja, gummi och nötkött så föreslogs att Jordbruksverket och Livsmedelsverket ska stötta Skogsstyrelsen vid implementeringen.

Avskogningsförordningen ersätter EU:s timmerförordning. En utfasning av timmerförordningen kommer ske fram till den 31 december 2027, därefter upphör den helt att gälla. Det är reglerat i förordningen vilka produkter och verksamhetsutövare som fortsätter att omfattas av kraven i timmerförordningen efter den 30 december 2024.

Tillsyn av produktion och saluföring av skogsodlingsmaterial enligt skogsvårdslagen

Tidigare år har tillsynen huvudsakligen varit inriktad mot plantproducenter, men från och med 2022 inkluderas även registrerade frökällor. Skogsstyrelsen har bistått Regeringskansliet i arbetet med ett nytt förslag till EU-förordning om skogsodlingsmaterial som offentliggjordes i juli 2023.

Tabell 10:5 Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader

Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader	2023	2022	2021
Årsarbetskraft, totalt ¹⁾	103	124	132
Årsarbetskraft, män ¹⁾	62	76	83
Årsarbetskraft, kvinnor ¹⁾	41	48	49
Intäkter av anslag 1:1	118 350	141 335	144 259
Övriga intäkter ¹⁾	1 900	1 520	922
Kostnader ¹⁾	-120 182	-142 893	-145 206
Resultat ¹⁾	68	-38	-25

¹⁾ Här ingår offentligrättslig verksamhet

11 Statistik och datainsamling

Skogsstyrelsen producerar officiell statistik och annan statistik inom myndighetens ansvarsområde. Statistiken används vid uppföljningar av de skogspolitiska målen och miljömålen samt som planerings- och beslutsunderlag för skogssektorn.

Skogsstyrelsens statistikproduktion ska vara värderingsfri och objektiv. Skogsstyrelsens verksamheter kan använda resultaten vid till exempel rådgivning eller tillsyn.

Officiell statistik

Den officiella statistiken regleras genom lagen och förordningen om den officiella statistiken och i föreskrifter från Statistiska centralbyrån (SCB)^{85,86}. Skogsstyrelsen ansvarar för tre statistikområden:

- produktion i skogsbruket
- sysselsättning i skogsbruket
- miljö och sociala frågor i skogsbruket

Dessa tre områden omfattar tillsammans 14 statistikprodukter där metoden för att samla in data antingen är via register, enkäter eller inventeringar i fält. Under 2023 har samtliga statistikprodukter levererats.

Den officiella statistiken publiceras enligt en plan där statistik över avverkningsanmälningar presenteras varje månad medan andra, till exempel statistik över sysselsättning och återväxternas kvalitet, presenteras en gång per år.

Register

Insamling av statistik och data som sker via register är en kostnadseffektiv metod där Skogsstyrelsen i flera fall köper data eller samarbetar med andra parter, bland annat Statistiska Centralbyrån (SCB), Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Skogforsk och Biometria. Insamlade data bearbetas och publiceras därefter enligt publiceringsplanen. Exempel på produkter där Skogsstyrelsen köper eller samverkar kring insamling av registerdata är fastighets- och ägarstrukturer i skogsbruket, sysselsättning i skogsbruket, rundvirkespriser och lagerstatistik. Statistik över avverkningsanmälningar och beslutade biotopskydd och naturvårdsavtal tar Skogsstyrelsen fram ur myndighetens egna handläggargöd.

Jämställdhet i skogen

Den 8 mars 2023 publicerade Skogsstyrelsen för första gången en sammanställning av statistik om jämställdhet i skogen. Statistiken rörde teman som markägande, sysselsättning, maktförhållanden, utbildning och arbetsskador. Den visade att under 2021 var 61 procent av totalt 307 000 skogsägare män, och de ägde fyra gånger mer produktiv skogsmark än kvinnorna. Det är vanligare att kvinnor samäger mark tillsammans med män än att kvinnor äger skogsmark ensamma eller tillsammans med andra kvinnor.

I genomsnitt var det 75 procent män i styrelserna hos de 30 största skogsägande aktiebolagen. Det är fler män som studerar och examineras i skogliga utbildningar, men det är också stor årlig variation i till exempel könsfördelningen hos antalet examinerade jägmästare. Läsåret 2020/2021 var första gången som fler kvinnor än män examinerades som jägmästare. 2021

⁸⁵ Lag (2001:99) om den officiella statistiken

⁸⁶ Förordning (2001:100) om den officiella statistiken

Hänsynsuppföljningen (HUE) avslutats, samtidigt som den nya HU 2.0 genomförts. Tillsammans har de två inventeringarna omfattat 616 avverkningar.

Kulturmiljöhänsyn vid föryngringsavverkning

2023 års uppföljning visade att elva procent av kulturlämningarna hade skada eller grov skada till följd av avverkning. Det är samma nivå som 2022 och den lägsta sedan undersökningarna startade 2012. Utöver skadorna bedöms också om lämningen över huvud taget är påverkad. Andelen påverkade lämningar, inklusive skador, ligger på 27 procent, vilket är en liten ökning jämfört med 2022. Sammanlagt har 500 avverkningar inventerats.

Återväxternas kvalitet

2023 års uppföljning av återväxternas kvalitet visar att andelen godkända föryngringar har minskat med fyra procentenheter jämfört med förra årets resultat och ligger nu på den lägsta nivån på tio år. Se vidare kapitel 3, "Tillståndet i skogen". Sammanlagt inventerades 472 objekt inom Återväxtuppföljningen.

Övrig statistik, datainsamling och förvaltning

Utöver den officiella statistiken publicerar Skogsstyrelsen även annan statistik och data. Under 2023 publicerades en ny statistikprodukt med samlad statistik om egenskaper, ägande och brukande av tätortsnära skogar. Produkten bygger på data från Riksskogstaxeringen samt Skogsstyrelsens förändringsanalys. Intentionen är att produkten ska uppdateras årligen. På sikt kommer den att ingå i den officiella statistiken.

Viltskador från hjortdjur

Skogsstyrelsen har även publicerat den årliga uppföljningen om skador av älgbetning (Äbin). De löpande aktiviteterna och samarbetet med Skogforsk och Äbin ekonomisk förening har fungerat bra. Flera utvecklingsinsatser har fokuserat på att förtydliga och göra uppföljningen mer transparent. Viltförvaltning är dock ett polariserat område och det låga förtroendet för resultaten är en stor utmaning.

Utvecklingsarbete av nya former av datainsamling

Utöver publicering av övrig statistik har Skogsstyrelsen under 2023 arbetat med att ta fram nya inventeringsmetoder för att snabbt kunna ta fram tillförlitliga data vid skattning av stormfällad skog samt skador av granbarkborrar. Utvecklingsarbetet har skett i samverkan med SLU och Sveaskog. Tillgången på personal som kan utföra inventeringen har varit en utmaning.

För att utveckla en effektiv och flexibel artövervakning baserad på stickprov från hela skogslandskapet har Skogsstyrelsen tillsammans med SLU startat ett utvecklingsprojekt. Syftet med övervakningen är att långsiktigt förbättra informationen om hur den biologiska mångfalden förändras över tid i olika typer av skog. Informationen kommer ge ett bättre underlag för att följa upp de svenska miljömålen och för att leva upp till ökade rapporteringskrav från internationella åtaganden. Uppföljningen möjliggör också en bättre utvärdering av hur skogsbruk och naturvårdsåtgärder påverkar den biologiska mångfalden i skog.

Förvaltning av nyckelbiotopsregistret

Skogsstyrelsen förfogar över en databas med alla nyckelbiotoper och objekt med naturvärden som registrerats av myndigheten sedan början av 1990-talet. Databasen innehåller information om drygt 115 000 nyckelbiotoper och objekt med naturvärden. Under 2023 har myndigheten

hanterat ett par hundra nyckelbiotopsärenden vilket har resulterat i att 107 nyckelbiotoper och sex objekt med naturvärden avregistrerats helt eller delvis. Av de ärenden som inte resulterat i avregistrering, har 97 överklagats av markägare till förvaltningsdomstolarna.

Domstolarna har hanterat tre principiella frågor: om registrering av nyckelbiotoper är ett förvaltningsbeslut, om beslutet i så fall är överklagbart och om Skogsstyrelsen har tillräckligt stöd i rättsordningen för att registrera nyckelbiotoper. Alla avgöranden har inte talat i samma riktning och Skogsstyrelsen konstaterar särskilt att Högsta förvaltningsdomstolen den 17 maj 2023 har meddelat prövningstillstånd i ett mål som gäller inventering och registrering av nyckelbiotoper under år 1995 och 2016. Ett flertal domstolar har vilandeförklarat mål i väntan på utgången i Högsta förvaltningsdomstolen. Förtydligande har skett i en dom från Högsta förvaltningsdomstolen i början av januari 2024 där det framgår att Skogsstyrelsens registrering av nyckelbiotop inte har ansetts utgöra ett beslut som går att överklaga.

Tabell 11:1 Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader Inventering

Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader	2023	2022	2021
Årsarbetskraft, totalt	23	24	24
Årsarbetskraft, män	13	14	15
Årsarbetskraft, kvinnor	10	10	9
Intäkter av anslag 1:1	34 343	42 125	28 664
Övriga intäkter	265	139	257
Kostnader	-34 608	-42 264	-28 921
Resultat	0	0	0

Tabell 11:2 Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader Statistik

	2023	2022	2021
Årsarbetskraft, totalt	5	5	6
Årsarbetskraft, män	3	3	4
Årsarbetskraft, kvinnor	2	2	2
Intäkter av anslag 1:1	7 480	7 964	7 995
Övriga intäkter	56	28	16
Kostnader	-7 536	-7 992	-8 011
Resultat	0	0	0

12 Geodataförsörjning

Geodata beskriver det som har ett geografiskt läge, till exempel fastigheter, vägar, satellitbilder eller fornlämningar. Tillgång till landstäckande geodata som beskriver skogen är viktig såväl för Skogsstyrelsen som för övriga skogssektorn i arbetet med att nå de skogspolitiska målen.

Skogsstyrelsen har under de senaste åren gått från att vara en stor användare av geodata till att även vara producent av geodata. Regeringsuppdragen att utveckla och uppdatera skogliga grunddata med hjälp av laserskanning och utvecklingen av digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden är exempel på detta.

Inom bland annat dessa regeringsuppdrag och andra projekt har vi kommit långt både vad gäller metodutveckling och resultat. Utvecklingen av den grundläggande geodatastrukturen är däremot eftersatt och behöver lyftas. Det gäller till exempel att effektivisera och säkerställa regelefterlevnad för vår informationshantering och att från början ta höjd för en bredare nytta av utveckling så att samma grundfunktionalitet kan svara mot flera behov.

Geodata som stöd i verksamheten

Geodata utgör viktiga kunskaps- och faktaunderlag både i Skogsstyrelsens handläggningssystem och i övrig verksamhet, samt bidrar till effekter i skogen. Genom det så kallade fältstödet, kartprogram i mobil eller platta, blir arbetet i fält effektivare och uppföljningen underlättas.

Under 2023 har fältstödet integrering mot handläggarsstödet Navet vidareutvecklats med ett förbättrat flöde för handläggning inom de fjällnära områdena i landet. Arbetet har inneburit en ökad användning av fältstödet och en kvalitetshöjning av data inom tillsynsprocessen. Ett nytt fältstöd för hänsynsuppföljning efter avverkning har börjat användas. Att ta fram detta genom att anpassa standardprogramvara har varit mycket kostnadseffektivt.

När svinpestutbrottet i Västmanland medförde restriktioner, bidrog Skogsstyrelsen med att beskriva påverkan för skogsbruket inom området. Det innebar bland annat att ta fram uppgifter om produktiv och improduktiv areal skog, ägoslag, volym, markägare, oavverkade anmälningar och områden med högt index i riskindexkartan för granbarkborre.

Fältstödet för alminventeringen på Gotland har förbättrats, vilket bidragit till ett effektivare arbete för myndigheten. Vidare har vi förbättrat verktygen för att hitta utdikade torvmarker som är lämpliga att återväta.

Externa tjänster

Skogsstyrelsen tillhandahåller e-tjänster med geodata för externa användare. Dessa geodata finns tillgängliga både i webbapplikationer och för att ladda ner till egna geografiska informationssystem (GIS). Det ger skogssektorn god tillgång till digital information för planering och beslut och bidrar till både ökad skogsproduktion och effektivare miljöhänsyn inom skogsbruket. Andra stora användare är myndigheter som har behov av skogliga data i sin verksamhet.

Allt fler nyttjar Skogsstyrelsens data i sina egna system. De större skogsföretagen och myndigheterna har gjort det länge, men nu ökar användningen också hos bland annat kommuner, energiföretag och konsulter inom olika areella näringar. Detta sker genom att ladda ner data, genom anrop och genom att ställa frågor till våra servrar. Under 2023 har antalet anrop mot karttjänster ökat med 44 procent.

Data om trädhöjd från den nya laserskanningen står för störst ökning av antalet anrop, en fördubbling från 2022 till 2023. Det beror troligen på att större områden nu finns skannade.

Förflyttningen mot att vara en stor producent av geodata innebär ökade krav på en robust informationshantering inom Skogsstyrelsen. Vi har under 2023 arbetat med att identifiera bristerna i vår informationshantering samt ta fram kraven för en ny extern karta. Inom projektet *Öppna kartan 2.0* har ett antal utvecklingsområden identifierats. Planen för arbetet framåt omfattar bland annat följande:

- Öka vår förmåga till hög interoperabilitet⁸⁹. Utvecklingen inom digitaliseringsområdet gör att Skogsstyrelsen behöver uppnå en hög interoperabilitet för att möta sektorns, det svenska samhällets och EU:s krav och förväntningar på vår verksamhet.
- Flytta fokus till målgruppernas möjligheter att i högre grad använda geodata och förmåga att tillgodogöra sig kunskap i syfte att uppnå önskvärda effekter i skogen och samhället.
- Utveckla vår hantering av metadata, ”data om data”, så att den bidrar till att uppnå regelefterlevnad samt ordning och reda. Tillgängliggörande av metadata hjälper målgrupperna att förstå vilka data som finns, var de kan hittas och vad de kan användas till.

Samverkan

Skogsstyrelsen samverkar med och stödjer myndigheter och skogssektorn i geodatafrågor för att driva på en bra geodataförsörjning. Några exempel:

- Geodatarådet som stödjer Lantmäteriet i dess roll som samordnare på geodataområdet.
- Copernicus, EU:s jordobservationsprogram, där bland annat satellitbilder från Sentinel ingår. Skogsstyrelsen har varit drivande för att göra satellitbilderna lättillgängliga.
- Samverkansgrupp inom skoglig planering (PSG) där Skogforsk är sammankallande. Syftet är att dela erfarenheter och sprida kunskap inom fjärranalys och datainsamling. Deltagare är skogsbolag, skogsägarföreningar, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Skogsstyrelsen och Skogforsk.
- Samarbetet med Lantmäteriet kring hur vi kan uppnå interoperabilitet. Detta har gjorts genom att beskriva ”Gräns för fjällnära skog” så att den kan delas från den Nationella geodataplattformen (NGP).

⁸⁹Förmåga och möjlighet hos system, organisationer eller verksamhetsprocesser att fungera tillsammans och kunna kommunicera med varandra genom att överenskomna regler följs. Ur E-delegationens Vägledning för digital samverkan, 2015-05-28,

<https://www.esamverka.se/download/18.1d126bc174ad1e6c39c92a/1464274862194/V%C3%A4gledn%20digital%20samverkan%204.1.pdf> (Hämtad 2024-01-18)

Utveckling

Regeringsuppdrag

Digitalisering för utveckling av skoglig planering

Uppdraget innehåller två delar: att skapa ett ramverk för digitalisering samt att ta fram en ny modell för skoglig planering. Uppdraget redovisas 1 december 2024.

Ramverket syftar till att hålla samman de olika insatser som behövs för skogssektorns digitalisering och koppla samman hela samhällets digitaliseringsarbete så att det möter sektorns behov. Vid sidan av förankringsarbete i sektorn har arbetet därför inriktat sig på att inom Geodatarådet⁹⁰ och liknande forum utveckla dataförsörjningen från hela samhället.

Syftet med en ny modell för skoglig planering är att ta tillvara digitaliseringens möjligheter att utveckla skogens ekonomiska, miljömässiga och sociala värden och få en bättre kontroll på risker. Det är också ett sätt att hjälpa skogssektorn att implementera de förändringar i skogs- och miljöpolitiken som kan komma från i första hand EU och den gröna given. Under året har planmodellen beretts tillsammans med forskning, certifieringsorganisationer, plantillverkare, skogsägarföreträdare med flera. Så här långt har alla parter gett ett starkt stöd för behovet att utveckla en ny planeringsmodell.

Uppdatera, utveckla och tillhandahålla digitala kunskapsunderlag med skogliga grunddata

Skogsstyrelsen har tillsammans med Lantmäteriet och SLU uppdraget att producera Skogliga grunddata. Det finns nu Skogliga grunddata för 89 procent av Sveriges skogsmark. Under 2023 har vi sett en ökning av antalet tjänster som utvecklas för markägare. Förbättringarna i skoglig planering, skogsskadeövervakning med mera fortsätter. Vi ser också allt fler tillämpningar av laserdata och skogliga grunddata utanför skogssektorn.

Skanningen av vissa områden fick skjutas upp till 2024, på grund av vädret. Det har inte varit möjligt att nyttja alla medel under 2023. Återstående medel från bolagens medfinansiering överförs till 2024, och används då för att slutföra den andra nationella skanningen.

Under året har myndigheten genomfört en undersökning av nyttor med ökad punkttäthet och en scenarioanalys för att få en överblick av kostnadsläget vid olika punkttätheter. Nyttan med ökad punkttäthet i skogen är stor. Det ger mer information på en högre detaljeringsnivå om skogen och marken, vilket ger bättre beslutsunderlag. För andra samhällssektorer, till exempel samhällsbyggnad, klimat och miljö, bedöms nyttan vara ännu högre. En ny upphandling inför den tredje nationella skanningen har förberetts och det pågår dialog med skogsbruket om fortsatt medfinansiering.

Utveckla digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden

I juni delrapporterade Skogsstyrelsen regeringsuppdraget om att utveckla digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden. I rapporten pekar vi på behovet av särskilda insatser för att skapa, förvalta och publicera digitalt framtagna kunskapsunderlag om skogen. Det är ett komplext arbete och en slutsats är att för att lyckas med uppdraget behövs särskilda medel och prioriteringar.

⁹⁰ Lantmäteriet, Geodatarådet <https://www.lantmateriet.se/geodataradet> (Hämtad 2024-01-18)

Delredovisningen visar vilka kunskapsunderlag som går att ta fram på kort sikt, samt vilka kunskapsunderlag som skulle vara möjliga att ta fram på längre sikt utifrån olika kostnadsnivåer för utvecklingsarbetet.

Ett nytt underlag som har tagits fram under året är en nationellt heltäckande analys av vad som var skog i äldre ortofoton (1955–1965). Under året har även metoder utvecklats för att ta fram indikationer på skogar med natur- och kulturmiljövärden, skogliga naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet⁹¹ (ädellövskogar), samt fångstgropar. Inom uppdraget har vi även gjort metodstudier kring möjligheterna till förbättrad georeferering av historiska kartor.

En effekt av regeringsuppdraget är att det blir möjligt för skogens aktörer att i ett tidigt skede få indikation på förekomst av värden i skogen, vilket i förlängningen bidrar till en effektivare planering och skötsel samt främjar ett förebyggande strategiarbete för exempelvis artskydd.

Övrig utveckling

AI – Artificiell intelligens

Under senare år har Skogsstyrelsen utforskat möjligheten att använda AI för att höja kvalitén och effektiviteten i verksamheten. Vi har kommit längst i användningen av AI när det gäller analys av bilder. Det gäller såväl satellitbilder, ortofoton som drönarbilder.

Under 2023 har vi byggt upp en miljö där vi kan träna AI-modeller lokalt, på Skogsstyrelsens egen infrastruktur.

Det är inte alltid AI är bättre än traditionella analysmetoder. Vi har till exempel använt information om utförda avverkningar för att undersöka om vi med hjälp av AI kan hitta förändringar i skogen. Resultatet är att för avverkningar ger AI inga större fördelar, men däremot kan det hjälpa till att hitta utförda gallringar.

Vi har lagt mycket tid på att skapa träningsdata utifrån visuell tolkning eller annan information och utvärdera resultaten. Med ökad mängd träningsdata förväntar vi oss successivt bättre träffsäkerhet i analyserna.

För att nyttja AI är det viktigt att veta sina indatas begränsningar, vad som går att se i dem. Till exempel alm är svårt att upptäcka, både manuellt och med AI, eftersom skillnaden i bilderna mellan alm och vissa andra trädslag inte är nog stor.

Både för AI och andra fjärranalysmetoder gäller att det finns tekniska begränsningar i data och tillgång till data. Lösningar och förväntningar måste anpassas till rådande datakvalité. Det finns även juridiska hinder kopplat till offentlig handling och brister i möjligheten att kunna garantera sekretess, vilket försvårar samverkan och informationsutbyte med privata aktörer inom sektorn.

Skogsskador

Projektet har fortsatt att arbeta med att förebygga, övervaka, upptäcka, motverka och dokumentera olika typer av skogsskador med hjälp av satellitbilder, flygfoton, drönarbilder och fältinventeringar. Den största lärdomen under året har varit att hitta rätt kvalité och mängd på indata till våra AI-modeller. Bristerna med för dåliga eller för lite indata har lett till att vi

⁹¹Naturvårdsverket, Sveriges arter och naturtyper i EU:s art- och habitatdirektiv, Rapport 2020, <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/6900/978-91-620-6914-8.pdf> (Hämtad 2024-01-19)

inte hittar alla skador. Modellerna är även känsliga för fluktuation i bilder, säsongsvariationen i landet påverkar resultaten och vi behöver geografisk variation när vi tränar modeller över hela landet. Vi lär oss mycket på vägen och bygger för framtida modeller och analyser som hjälper oss att övervaka och dokumentera skogsskadorna.

Nationellt skogsdata­lab­b

Skogsstyrelsen och SLU har under åren 2021–2023 drivit Nationellt skogsdata­lab­b⁹² som ett projekt. Skogsdata­lab­bet är en samverkans­plat­tf­orm och en utvecklings­mil­jö där behov kan möta data, kunskap och inspiration för att främja innovation.

Nationellt skogsdata­lab­b har medverkat till:

- Ökade kontaktytor samt utökad samverkan mellan fler myndigheter, forskningsinstitut, skogs­företag, och tjänsteleverantörer
- Att fler aktörer nyttjar data och tjänster från labbet i skogliga innovationer med koppling till skogsskador och klimatanpassning
- Ökad förmåga när det gäller AI-miljöer och AI-tillämpningar.

Tabell 12:1 Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader

Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader	2023	2022	2021
Årsarbetskraft, totalt	15	14	15
Årsarbetskraft, män	7	7	8
Årsarbetskraft, kvinnor	8	7	7
Intäkter av anslag 1:1	23 294	20 265	27 936
Övriga intäkter	1 206	4 746	2 245
Kostnader	-24 500	-25 011	-30 181
Resultat	0	0	0

⁹² Skogsdata­lab­bet – Nationellt skogsdata­lab­b, <https://skogsdata­lab­bet.se/> (Hämtad 2024-01-18)

13 Policyutveckling

Skogsstyrelsens arbete med policyutveckling syftar till att ta fram kunskapsunderlag, förslag och ställningstaganden kring olika frågor som rör genomförandet av Skogsstyrelsens uppdrag. Dessutom ingår de regeringsuppdrag från regeringen som innebär att utreda och lämna förslag inför kommande politiska beslut. Arbetet innebär ofta täta kontakter med olika skogliga intressenter, från skogsnäring till civila samhället och andra myndigheter.

I detta kapitel beskriver vi viktiga delar av Skogsstyrelsens policyarbete under året. Arbetet har tidigare redovisats i olika utredningar, uppföljningar, utvärderingar, PM och remissvar. Policyutvecklingen handlar också till stor del om olika externa dialoger, samverkan, projekt, utbildningar och program som har genomförts, både regionalt, nationellt och internationellt. Policyutvecklingen har under 2023 varit intensiv, i huvudsak beroende på en stor mängd regeringsuppdrag i spåren av skogspropositionen. Förutom regeringsuppdragen har vi även publicerat flera stora utredningar och haft ett omfattande internationellt arbete.

Fasta uppgifter

Miljömålen

Miljömålsuppföljning

Skogsstyrelsen ansvarar för att samordna uppföljning, utvärdering och rapportering om miljö kvalitetsmålet *Levande skogar*. Målet följs årligen upp på länsnivå och nationell nivå. Den årliga uppföljningen publicerades i mars 2023⁹³ och visar att de miljöförbättrande åtgärder som genomförs också ger positiva effekter i skogen. Åtgärderna är dock inte tillräckliga för att exempelvis stoppa förlusten av viktiga livsmiljöer i skogslandskapet. Utvecklingen i miljön bedöms därför som negativ. För att styra mot *Levande skogar* har myndigheterna en rad olika verktyg, typer av styrmedel och åtgärder att tillgå, däribland rådgivning och information, formellt skydd, ekonomiska stöd och tillsyn av gällande lagstiftning. Idag saknas dock tillräckliga styrmedel för att kunna säkerställa en bevarad biologisk mångfald i skogen och vidmakthålla skogens ekosystemtjänster över tid. De årliga regionala uppföljningarna publicerades i december med länsvisa bedömningar av utvecklingen och exempel på åtgärder som genomförts både av myndigheter och företag för att bidra till *Levande skogar*.

Gröna steg

Skogsstyrelsen ska verka för att generationsmål och miljö kvalitetsmål nås och vid behov föreslå åtgärder för utveckling av miljömålsarbetet. Exempel på en sådan åtgärd är ”Gröna steg”, ett delmål för *Levande skogar* som efter en samverkansprocess med berörda intressenter fastställdes i december 2022. Gröna steg för *Levande skogar* har även tagits upp inom ramen för årets sektorsdialoger. Där har det framkommit att de flesta av företagen i olika omfattning genomför åtgärder i linje med Gröna steg. Samtidigt är få företag bekanta med begreppet Gröna steg. Att hålla samverkansarbetet bakom de Gröna stegen levande är viktigt, särskilt som insatserna lär behöva öka för att nå uppsatta mål. Ett exempel på vad som kan göras är att Skogsindustrierna nu kopplat uppföljningen av sitt framtidslöfte om

⁹³ <https://www.naturvardsverket.se/publikationer/7000/978-91-620-7096-0/>

biologisk mångfald till Gröna steg⁹⁴. Planering för det fortsatt samverkansarbetet har påbörjats under hösten 2023.

Friluftsmålen

Friluftslivsmålen har följts upp under 2023⁹⁵. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har redovisat uppföljningen till regeringen i december. Myndigheterna ansvarar tillsammans för uppföljningen av mål 4, ”Tillgång till natur för friluftsliv”. Den sammanlagda utvecklingsriktningen för mål 4 är svårbedömd, men bedöms som neutral med risk för att bli negativ till nästa uppföljning. Det som försvårar bedömningen är bristen på underlag, men läget har förbättrats sedan förra uppföljningen för fyra år sedan. Skogsstyrelsen har under året bidragit med nyutvecklad statistik om tätortsnära skog och planerar för fortsatt utveckling de närmaste åren.

För en bredare beskrivning av arbetet med friluftsfrågorna, se kapitel 5, ”Mål och resultat” avsnittet om ”Attraktivare skogar för upplevelser”.

Regional utveckling

Skogsstyrelsen samverkar med ideell, privat och offentlig sektor samt lärosäten för att genomföra den regionala tillväxtpolitiken. Myndighetens uppgift är att koppla ihop mål och medel inom regional utveckling med skogens och skogsbrukets förutsättningar och möjligheter. Skogsstyrelsen samverkar bland annat med Tillväxtverket i flera av deras nätverk, till exempel Myndighetsnätverket för regional utveckling och landsbygdspolitik och Analysnätverket. Vi deltar också i Jordbruksverkets Landsbygdsnätverk.

Under året har flera samverkansprojekt som bidrar till de skogspolitiska målen startat. Skogsstyrelsen har under året medverkat som huvudpartner eller projektpartner i 15 samarbetsprojekt eller förstudieprojekt inom miljö, klimat och skogsbruk. Några exempel är vattenmiljöprojektet *Grip on Life*, förstudien *Lönsamma lövskogar*, projekten *Skogens värden* och *Gränslös arbetskraft till skogs*. Inom programmen *Horizon* och *Interreg* samarbetar vi i projekt med motsvarande aktörer och myndigheter i andra länder.

Skogsstyrelsen har tecknat en överenskommelse med de 21 regionerna i syfte att stärka samverkan för att skogen och skogens näringar ska bidra till fler jobb och regional hållbar tillväxt.

Remisser

Under 2023 har Skogsstyrelsen mottagit 88 nationella remisser och 1 206 regionala och lokala remisser. De nationella remisserna kom främst från Regeringskansliet och sektorsmyndigheter och handlade till stor del om förslag på ändringar av regelverk inklusive genomförande av EU-lagstiftning. De regionala och lokala remisserna kom i huvudsak från länsstyrelser, regioner, kommuner och verksamhetsutövare och berörde främst olika planerings- och tillståndsprocesser kopplade till plan- och bygglagen samt miljöbalken. Under senare år har Skogsstyrelsen sett en ökning av främst de regionala och lokala remisserna till följd av samhällets omställning i riktning mot ökad elektrifiering och minskad klimatpåverkan.

Dialog och samverkan

Skogsstyrelsen har åtta permanenta nationella forum eller råd⁹⁶. Råden är rådgivande och fattar inga egentliga beslut. Samtliga råd är initierade av Skogsstyrelsen, utom Statistikrådet som är förordningsstyrt. Flertalet råd har under året haft mellan två och fyra möten, i huvudsak digitalt. Forumen är värdefulla då de ofta ger antingen bredare eller djupare

⁹⁴ [Framtidslöfte för den biologiska mångfalden - Skogsindustrierna](#)

⁹⁵ För koppling till verksamhetsstrategin, se kapitel 5, Attraktivare skogar för upplevelser.

⁹⁶ [Rådgivande grupper - Skogsstyrelsen](#)

perspektiv på de frågor som tas upp. De ger Skogsstyrelsen goda möjligheter att bereda olika frågor, men också att pröva olika idéer och koordinera insatser.

Ansatsen med råden är att vi driver dem så länge som de behövs och fungerar väl. Det senaste rådet, Skogssektorns jämställdhetsråd, initierades under 2022, har hitintills haft två möten och blivit ett forum där stora delar av skogssektorn gemensamt diskuterar och tar fram mål för jämställdhetsarbetet. Se även kapitel 4, ”Ledning och styrning”.

Förutom de permanenta råden har Skogsstyrelsen ett stort antal tillfälliga råd och grupperingar, främst med koppling till olika projekt, då normalt i form av referensgrupper. Under 2023 har verksamheten varit ovanligt stor till följd av de många regeringsuppdrag som Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har fått till följd av skogspropositionen (2021/22:58).

Totalt har det handlat om 15 regeringsuppdrag varav elva har varit gemensamma.

Till följd av de många uppdragen har myndigheterna inrättat en tillfällig samordningsfunktion vars syfte varit att samordna delaktigheten med de externa aktörerna och få till stånd avstämningar om sakfrågor mellan uppdragen. Samordningsfunktionen har inte haft ett beslutande mandat. Uppdragen har organiserats med en projektgrupp samt en beslutande styrgrupp i enighet med myndigheternas normala organisation.

De många parallella uppdragen har även orsakat en hög belastning på de externa deltagarna i de olika grupperna, vilket flera av aktörerna också påpekat. De har även uttryckt att det samlade upplägget från myndigheterna har möjliggjort för dem att delta i arbetena, vilket de uppskattat. Sammantaget bedömer vi att den externa delaktigheten med aktörerna fungerat väl.

Samordningen har även gjort att uppdragen har gemensamma förslag som kan möjliggöra effektivare samverkan vid genomförandet.

Åtterrapporeringar och regeringsuppdrag

För en fullständig lista, se kapitel 4, ”Ledning och styrning”, tabell 4:1 och 4:2.

FN-konventionen om biologisk mångfald

Naturvårdsverket har under året haft ett regeringsuppdrag om att ta fram ett förslag till nationell strategi och handlingsplan för det nationella arbetet med konventionen om biologisk mångfald. Utgångspunkten ska vara det globala ramverket till 2030. Arbetet har skett tillsammans med flera myndigheter, bland annat Skogsstyrelsen.

Skogliga regeringsuppdrag

Under 2023 har Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket totalt genomfört 15 regeringsuppdrag som utgått från skogspropositionen (2021/22:58). Elva av dessa har varit gemensamma.

Nationella skogsprogrammet

Under 2023 har Skogsstyrelsen fortsatt att stödja regionala aktörer genom att medverka i styr- och arbetsgrupper med koppling till det nationella skogsprogrammet. I oktober genomförde Skogsstyrelsen en årskonferens för skogsprogrammet, i samarbete med Mittuniversitetet. Antalet anmälda var nära 300 personer, varav drygt hälften deltog digitalt. Konferensen samlade en bredd av intressenter som beslutsfattare, forskare och näringsliv samt intresse- och ideella organisationer. SVT Forum eftersände konferensen vid ett flertal tillfällen. Nationella skogsprogrammet har avrapporterats till Regeringskansliet.

Förebygga, övervaka och bekämpa skogsskador

Skogsstyrelsen har under året haft ett fortsatt uppdrag att förebygga och övervaka skogsskador samt bekämpa granbarkborre i skyddade områden som Skogsstyrelsen ansvarar för. Uppdraget avrapporterades till Regeringskansliet den 27 september (Dnr 2023/3033).

Störst satsning har gjorts på skadesamordning, beredskap och kompetensuppbyggnad. I norra Sverige har fokus legat på multiskadade ungskogar medan granbarkborre fortfarande är ett stort problem i delar av Sverige. Mer information om vad Skogsstyrelsen har gjort för att minska skogsskadorna presenteras i kapitel 5.

Förvalta avtal om renbetesmark som upprättats genom Härjedalsförhandlingarna

Skogsstyrelsen har under 2023 haft i uppdrag att förvalta de avtal om renbete som berör tre samebyar i Härjedalen. Avtalet omfattar cirka 2 000 markägare och över 200 000 hektar privatägda skogsfastigheter i Härjedalen.

Uppdrag att bistå Miljömålsrådet

Miljömålsrådet lämnade sin årsrapport till regeringen 1 mars 2023⁹⁷. Skogsstyrelsen har under året deltagit i programområdena *Ramverk för nationell planering, Hälsa som drivkraft för miljömålen och hållbar utveckling* samt *Kolinlagring och biologisk mångfald i landbaserade ekosystem*. Därutöver driver Skogsstyrelsen samverkansåtgärden *Staten går före som skogsägare* samt deltar i samverkansåtgärden *Utveckling av förslag till mål, indikatorer och beskrivningar för funktionell grön infrastruktur*. Arbetet löper i stort sett på enligt plan men samverkansåtgärden *Staten går före som skogsägare* har varit vilande under 2023.

Förenklingspaket för skogsbruket

Skogsstyrelsen slutredovisade i början av året regeringsuppdraget *Förenklingspaket för skogsbruket* (Diariumnummer 2021/1678). Arbetet har resulterat i förenklingar i e-tjänster och digitala utbildningar. Arbetssättet har varit kundorienterat där samverkan varit en viktig beståndsdel.

Se över den nationella strategin för formellt skydd av skog

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har i dialog med skogliga intressenter och i nära samverkan med länsstyrelserna tagit fram ett utkast till strategi för formellt skydd av skog. Ytterligare information finns i kapitel 8, "Områdesskydd".

Ta fram förebyggande strategier och arbetssätt, riktlinjer och vägledningar för artskydd i skogen

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har redovisat arbete och lämnat förslag på en strategi⁹⁸. För ytterligare information se kapitel 10, "Ärendehandläggning och tillsyn".

Digitalisering för utveckling av skoglig planering

Uppdraget innehåller två delar, att skapa ett ramverk för digitalisering samt att ta fram en ny modell för skoglig planering. Uppdraget redovisas 1 december 2024. En delredovisning har lämnats 1 december 2022. För en fylligare redovisning se kapitel 12, "Geodataförsörjning".

Fler regelförenklningar för skogsbruket

Skogsstyrelsen har utrett regelförenklingsförslag i enlighet med propositionen om stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet den 17 oktober 2023⁹⁹.

Skogsstyrelsen lämnar flera förslag, i huvudsak:

- För att stärka brynmiljöerna i landskapet bör återbeskningsplikten avskaffas i en övergångszon på 15 meter mellan jordbruksmark och skog

⁹⁷ <https://www.sverigesmiljomal.se/contentassets/f2f66cba53f745398381eb7346a215a6/miljomalsradets-arsrapport-2023.pdf>

⁹⁸ [Rapport 2023-15 Artskydd i skogen - strategier och arbetssätt för förebyggande åtgärder \(skogsstyrelsen.se\)](#)

⁹⁹ [Rapport 2023-13 Slutrapport regeringsuppdrag Fler regelförenklningar för skogsbruket \(skogsstyrelsen.se\)](#)

- Skogsstyrelsen avser att ytterligare förenkla reglerna om lägsta ålder för föryngringsavverkning
- Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket bör få ett uppdrag att utreda ytterligare regellättnader för att gynna naturlig föryngring, bland annat i zoner mellan skog och annan öppen mark än jordbruksmark
- Reglerna för ransonering och brukningsenhet bör kvarstå.

Flera av förslagen kräver förändringar i förordning och i de bemyndiganden som Skogsstyrelsen har.

Ta fram förslag till nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen

Skogsstyrelsen har genomfört och rapporterat uppdraget om att föreslå ett nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen¹⁰⁰. Uppdraget har genomförts med en bred dialogprocess som bestått av dialoger, workshoppar och hearingar med en bred grupp skogliga intressenter. Totalt har 43 organisationer deltagit.

Uppdragets inriktning har varit att utifrån regeringens proposition (prop. 2021/22:58) lämna förslag till ett nationellt mål för ökad hållbar tillväxt. Förslag till mål avses i nästa steg behandlas och beslutas på politisk nivå.

Skogsstyrelsen föreslår ett överordnat nationellt mål till år 2100. Det överordnade målet ska sedan kompletteras med ett indikativt siffersatt nationellt mål för åren 2050 och 2100. En fråga som har stor inverkan på det siffersatta målet är hur stor andel av den produktiva skogsmarken som ska användas för virkesproduktion. Utredningen lämnar alternativa förslag till siffersatta mål för 80, 75 och 70 procent. Vilket alternativ som bör användas förutsätts bero på politiska beslut. Givet att 75 procent av den produktiva skogsmarken ska användas för virkesproduktion, föreslås följande siffersatta mål: ”Den årliga hållbara och totala bruttotillväxten av trädbiomassa på virkesproduktionsmarken uppgår till 110 miljoner skogskubikmeter år 2050 och till 130 miljoner skogskubikmeter år 2100”.

Staten som föregångare i hållbart skogsbruk

Skogsstyrelsen har, i samarbete med Sveaskog, Statens fastighetsverk och Sametinget, genomfört uppdraget om att stärka statens roll för ett hållbart skogsbruk och utveckla alternativa brukningsmetoder som tar större hänsyn till tillgången på renbete i det renskötselområde som ligger på statlig mark¹⁰¹.

Skogsstyrelsen bedömer att en utvecklad strategisk planering med större betoning på ökad renskötselnytta på all statlig mark kan vara en del av lösningen. Dessutom behövs politiska beslut om vilken omfattning av skogsbruk respektive rennäring som ska anses hållbar. Vi bedömer att flera av de åtgärdsförslag som presenteras i rapporten har reella möjligheter att nå goda resultat, men att det krävs ytterligare utvecklings- och förankringsarbete.

Skog och klövvilt

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har lämnat förslag till åtgärder och regelförändringar för att åstadkomma eftersträvad balans mellan klövviltstammar och fodertillgång och därmed minska skadenivåer på skog. Arbetet har skett i nära dialog med länsstyrelserna och efter inhämtande av synpunkter från intressentorganisationer. Rapporten överlämnades till Regeringskansliet i oktober 2023¹⁰².

¹⁰⁰ [Rapport 2023-21 Förslag till ett nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen](#)

¹⁰¹ [Rapport 2023-20 Staten som föregångare i hållbart skogsbruk inom renskötselområdet \(skogsstyrelsen.se\)](#)
[Rapport 2023-20 Staten som föregångare i hållbart skogsbruk inom renskötselområdet \(skogsstyrelsen.se\)](#)

¹⁰² [Skog och klövvilt \(naturvardsverket.se\)](#)

Totalt har myndigheterna överlämnat 31 åtgärdsförslag till regeringen. Åtgärdsförslagen omfattar såväl att minska klövviltstammar som att anpassa skogsskötseln för ökad fodermängd. Stort fokus läggs på frivillighet, samverkan och utbildning inom den lokala förvaltningen.

Mer flexibelt, ändamålsenligt, attraktivt biotopskydd samt skydds- och ersättningsformer anpassade för fjällnära skog

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har lämnat förslag på ändringar i skyddsformen biotopskyddsområde samt utrett behovet av skydds- och ersättningsformer särskilt anpassade för det fjällnära området¹⁰³. Ytterligare information finns i kapitel 8, ”Områdesskydd”.

Uppdrag att utreda tillgängliggörande av vissa uppgifter om fjällnära skog

Skogsstyrelsen har tillsammans med Lantmäteriet och Naturvårdsverket utrett former och metoder för att tillgängliggöra myndighetsbeslut rörande fjällnära skog¹⁰⁴. Myndigheterna föreslår att informationen ska göras tillgänglig via flera befintliga verktyg hos de olika myndigheterna. När det gäller information kring avslagsbeslut med ersättningsrätt kommer det att krävas vissa insatser och teknisk utveckling hos myndigheterna.

Hyggesfritt respektive naturnära skogsbruk

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har genomfört uppdraget gemensamt. Arbetet har skett i dialog med olika intressenter och har framför allt handlat om att utveckla förutsättningarna för hyggesfritt skogsbruk och att ta fram ett förslag till definition av naturnära skogsbruk.

Rapporten redovisades till Regeringskansliet den 15 december 2023¹⁰⁵. Där lämnar vi förslag på ett antal åtgärder för att ytterligare förbättra förutsättningarna för hyggesfritt skogsbruk samt en definition av naturnära skogsbruk, anpassad till svenska förhållanden.

Definitionen är övergripande formulerad och fokuserar på naturliga störningsprocesser, variationsrika skogar och stärkta miljövärden. Definitionen konkretiseras i tio nyckelåtgärder baserade på EU-kommissionens vägledning. Där det varit relevant och möjligt specificeras siffersatta nivåer eller målsättningar. För en djupare beskrivning hänvisas till rapporten.

Allmänt ser vi ett ökat intresse för hyggesfria skötselmetoder, se vidare i kapitel 6, ”Rådgivning”.

Genomföra åtgärder för att återväta utdikade våtmarker

Uppdraget redovisas i kapitel 9, ”Ekonomiska stöd”, avsnittet ”Återvätning”.

Utveckla digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden

Skogsstyrelsen har i juni delrapporterat regeringsuppdraget om att utveckla digitala kunskapsunderlag. Se vidare i kapitel 12, avsnittet ”Utveckla digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden”.

¹⁰³ [Rapport 2023-09 Förslag på mer flexibla biotopskydd samt anpassade skydds- och ersättningsformer för det fjällnära området \(skogsstyrelsen.se\)](#)

¹⁰⁴ [Rapport 2023-06 Tillgängliggörande av vissa uppgifter om fjällnära skog \(skogsstyrelsen.se\)](#)

¹⁰⁵ [Rapport 2023-16 Förutsättningar för hyggesfritt skogsbruk och definition av naturnära skogsbruk i Sverige \(skogsstyrelsen.se\)](#)

Övriga regeringsuppdrag

Fortsätta att ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2021–2023

Skogsstyrelsen har under året inte tagit emot nyanlända för praktik. Detta då myndigheten inte längre har regeringsuppdrag att ordna naturnära jobb för dem som står långt från arbetsmarknaden.

Uppdrag att vidta energibesparingsåtgärder inom den statliga förvaltningen

Se kapitel 4, ”Ledning och styrning”.

Fortsätta att ta emot personer med funktionsnedsättning för praktik 2021–2023

Skogsstyrelsen har under året inte tagit emot funktionsvarierade praktikanter. Detta då myndigheten inte längre har regeringsuppdrag att ordna naturnära jobb för dem som står långt från arbetsmarknaden.

Övriga utredningar

Bristanalys skydd av skog

Med stöd av skogspropositionen har Skogsstyrelsen tillsammans med Naturvårdsverket tagit initiativ till en ny behovs- och bristanalys för bevarande av skog med höga naturvärden. Analysen går ut på att beräkna skillnaden mellan ekologiska arealbehov och befintliga arealtillgångar med avseende på naturligt förekommande arter och skogsnaturtyper. Analysen är tänkt som ett långsiktigt kunskapsunderlag om förutsättningarna för att kombinera bevarande av biologisk mångfald med aktivt skogsbruk.

Läckageeffekter

Kunskapsunderlaget om läckageeffekter (det vill säga en del av avverkningen sker i stället utomlands) är publicerat i Skogsstyrelsens rapportserie med en ny uppskattning av effektens storlek ur ett svenskt perspektiv¹⁰⁶. Styrmedel och åtgärder som minskar avverkningen i Sverige ger delvis ett läckage. En minskad avverkning ger enligt studien en positiv klimateffekt (CO₂) på kort sikt för Sverige. Men nettoeffekten påverkas av motsvarande reglering i andra länder.

Nulägesanalys av skogsbilvägar

Under 2021 tog Skogsstyrelsen initiativ till en samverkansprocess för att förbättra tillståndet och utvecklingen av vägar, främst skogsbilvägar. Ett första resultat av processen kom under 2023 i form av en rapport¹⁰⁷ som ger en bred nulägesbeskrivning av väginfrastrukturen i skogen. I rapporten beskrivs hur det ser ut idag och varför, samt betydelsen av det lågtrafikerade vägnätet för skogsnäring, landsbygd och Sverige. Tanken är att nulägesanalysen ska ligga till grund för ett fortsatt arbete med att ta fram branschgemensamma strategier och åtgärder för det lågtrafikerade vägnätet.

Rundvirkesmarknadens funktion (pågående)

Skogsstyrelsen genomför (fram till februari 2024) en nationalekonomisk studie av rundvirkesmarknadens funktion. En väl fungerande marknad är central för att de skogspolitiska målen ska kunna nås. Kunskaperna från studien är tänkta att användas för att kunna utvärdera befintliga styrmedel.

¹⁰⁶ [Rapport 2022 18 Läckageeffekter från skog och skogsbruk \(skogsstyrelsen.se\)](https://www.skogsstyrelsen.se/rapport-2022-18-lackageeffekter-fran-skog-och-skogsbruk)

¹⁰⁷ [Nulägesbeskrivning av enskilda vägar med inriktning på skogsbrukets transporter \(skogsstyrelsen.se\)](https://www.skogsstyrelsen.se/nulagesbeskrivning-av-enskilda-vaegar-med-inriktning-pa-skogsbrukets-transporter)

Värdering av biologisk mångfald. Värderingsstudie, litteraturgenomgång (pågående)

För att kunna belysa nyttor och kostnader i beslutsunderlag och konsekvensbedömningar behövs mer kunskap om faktorer som är svåra att värdera i ekonomiska termer, som biologisk mångfald. Skogsstyrelsen har tagit fram en kunskapssammanställning utifrån publicerade vetenskapliga studier som värderar biologisk mångfald i skogen för Sverige, Norge och Finland¹⁰⁸.

Omvärldsanalys

Under hösten tog Skogsstyrelsen fram en omvärldsanalys, primärt för Skogsprogrammets årskonferens. Analysen¹⁰⁹ belyser skeenden och tendenser med möjlig bäring på den svenska skogssektorn. Bland de tyngre faktorerna märks att medelklassens starka tillväxt i världen både ökar trycket på naturresurser och förvärrar miljöproblemen liksom att EU:s påverkan på skogen hittills blivit mindre än förväntat. Utfallet av valet till Europaparlamentet 2024 kommer få stor betydelse på EU:s framtida politiska inriktning med bäring på skog.

Internationell verksamhet

Stöd till Regeringskansliet

Skogsstyrelsen har bistått Regeringskansliet under det svenska EU-ordförandeskapet under första halvåret 2023 genom att ingå i ordförandeskapsteamet som arbetade med förberedande och genomförande av flera rådsarbetsgrupper (RAG), såsom RAG skogsbruk, RAG miljö och RAG råvaror. Vid RAG skogsbruk togs bland annat fram gemensamma EU-positioner och anföranden inför FN:s 18:e skogsforum.

Ordförandeskapsteamet ansvarade även för EU-koordineringsmöten på plats i New York. Skogsstyrelsen deltog i RAG för internationella miljöfrågor, Klimatkonventionens session nummer 58 i Bonn (SB58) och koordinerade Issue Group on Agriculture, Forestry and Other Land Use (IG AFOLU). Skogsstyrelsen har även deltagit i utvecklingen av resultatbaserad betalning för REDD+ (ett system som syftar till att förhindra avskogning av de tropiska regnskogarna) under Gröna klimatfonden. Inom RAG råvaror har bland annat EU-positioner förberetts inför rådsmöten i olika råvaruorganisationer, inklusive kaffe, kakao och tropiskt timmer.

Under hela 2023 har Skogsstyrelsen bistått Regeringskansliet i det fortlöpande arbetet med att analysera EU-lagförslag och i förlängningen Europaparlamentets och Rådets preliminära ändringsförslag, som till exempel EU:s Naturrestaureringsförordning, förslag till EU-direktiv om övervakning av markhälsa och resiliens, tolkning och tillämpning av EU:s avskogningsförordning, certifieringsramverk för upptag och infångning av koldioxid, LULUCF-förordningen, förslaget till ny EU-förordning om skogsodlingsmaterial med flera. På regional och global nivå har Skogsstyrelsen bland annat bidragit genom att leverera underlag till samt delta i UNECE-, FAO- och Forest Europe-möten.

Skogsdirektörmöte

Under det svenska EU-ordförandeskapet stod Sverige som värd för ett skogsdirektörmöte utanför Skellefteå den 15–17 maj. Skogsstyrelsen stöttade Regeringskansliet i förberedelserna och genomförandet och hade specifikt ansvar för exkursionen under den sista dagen. Arbetet innebar en rad kontakter med företrädare både för skogsnäringen och civila samhället.

¹⁰⁸ [Rapport 2024-02 Samhällsekonomisk värdering av att bevara biologisk mångfald genom ytterligare skydd av skog \(skogsstyrelsen.se\)](#)

¹⁰⁹ [Rapport 2023-14 Omvärldsanalys 2023 \(skogsstyrelsen.se\)](#)

Internationell samverkan

LoCoFoRest

Skogsstyrelsen genomför sedan 2020 ett Sida-finansierat internationellt utbildningsprogram i Asien och Afrika med namnet *LoCoFoRest*. Programmet syftar till att utveckla kapacitet om förutsättningar för socioekonomiskt hållbar skogsrestaurering och skogsbruk. Under 2023 utökades programmet med en franskspråkig kurs i fyra fransktalande länder i Väst- och Centralafrika och omfattar därmed totalt nio länder. *LoCoFoRest* pågår under åren 2020–2025.

Ukraina

Skogsstyrelsen genomför projektet *DigiFor* med finansiering från Svenska institutet. Partner i projektet är ukrainska skogsmyndigheten, finska skogscentralen och Rigas kommunskogar. Projektet pågår från augusti 2023 till november 2024 och har två syften. För det första att utbyta kunskap om digitalisering och skog, till exempel hur vi använder fjärranalys och drönare inom skogsbruket i respektive land. För det andra att identifiera ämnesområden där vi vill fördjupa vårt samarbete inom ramen för ett nytt större projekt. Under hösten 2023 har vi genomfört tre digitala workshoppar med fokus på olika teknik. Ytterligare en workshop ska genomföras i december 2024. Sammantaget finns en vilja hos de olika länderna att fortsätta med ett fördjupat samarbete efter projektets slut.

Finland

Under året har Skogsstyrelsen och den Finska Skogscentralen tecknat ett samverkansavtal. Avtalet är brett och öppnar för förstärkt samverkan kring flera frågor.

Övrigt

Sektorsdialoger

2023 genomfördes dialoger med ledningarna för 24 av de större skogsföretagen i landet. Normalt genomförs dialoger även med civilsamhällets organisationer, men i år genomfördes bara en sådan, med Friluftsrådet. Årets viktigaste slutsatser är:

- Beträffande samverkansprocessen *Gröna steg*, som slutfördes 2022, anger de flesta av företagen att man genomför olika åtgärder för *Gröna steg*. Samtidigt är få företag bekanta med begreppet *Gröna steg*. Det är viktigt att hålla samverkansarbetet kring *Gröna steg* levande, särskilt som det behövs ökade insatser för att nå uppsatta mål. Se även avsnittet *Gröna steg* tidigare i kapitlet.
- Flertalet företag arbetar med att öka variation i skogsbruket genom åtgärder som till exempel förbättrad ståndortsanpassning, ökad lövinblandning och användning av hyggesfria metoder. Det är bra, men arbetet behöver vidareutvecklas.
- Behovet av kompetensutveckling lyfts av flera företag. Man har svårt med att hitta rätt kompetens och har brist på entreprenörer. Det här är en överlevnadsfråga och kan kräva gemensamma insatser.

Dialogerna har givit oss värdefull kunskap och även återkoppling på vår verksamhet. Vi ser ett fortsatt behov att utveckla dialogerna.

Tabell 13:1 Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader

Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader	2023	2022	2021
Årsarbetskraft, totalt	138	151	140

SKOGSSTYRELSEN ÅRSREDOVISNING 2023

Årsarbetskraft, män	81	92	83
Årsarbetskraft, kvinnor	57	59	57
Intäkter av anslag 1:1	176 484	177 430	163 544
Intäkter av anslag 1:2	0	14 494	9 650
Övriga intäkter	29 354	25 767	22 926
Kostnader	-205 838	-217 691	-196 120
Resultat	0	0	0
Från statsbudgeten för finansiering av bidrag anslag 1:1	225	793	748
Från statsbudgeten för finansiering av bidrag anslag 1:2	0	8 647	11 078
Lämnade bidrag	-225	-9 440	-11 826

14 Uppdragsverksamhet

Skogsstyrelsen utför uppdragsverksamhet där den anslagsfinansierade verksamheten saknar uppdrag eller resurser. En förutsättning för att bedriva verksamheten är att den levererar kostnadstäckning över tid och bidrar till att uppnå målen för skogspolitiken eller mål inom andra politikområden.

Effekter i skogen

Vår avgiftsfinansierade uppdragsverksamhet bidrar till effekter i skogen. Exempelvis leder det arbete vi utför inom uppdraget att mäta in gränserna till naturreservat till den skogliga effekten ”Skydd och ökad skötsel av naturvärden”. Genom såväl utbildningar som inventeringar bidrar verksamheten till de skogliga effekterna ”Förbättrad miljöhänsyn” och ”Mer vitala och produktiva skogar”.

Verksamhetsvolym och ekonomiskt resultat

Verksamhetsvolymen, exklusive dagar utförda av anvisade inom arbetsmarknadsverksamheten, uppgick 2023 till totalt 13 035 dagsverken (varav Skogliga tjänster 8 653) och omsättningen uppgick till 116 mnkr. Motsvarande siffra 2022 var 23 278 dagsverken (varav Skogliga tjänster 11 116). Den huvudsakliga minskningen har skett inom arbetsmarknadsverksamheten samt utbildningsverksamheten. Vad gäller utbildningsverksamheten beror minskningen främst på lågkonjunkturen, medan minskningen inom arbetsmarknad berör på att tidigare uppdrag avslutades inför 2023. Skogsstyrelsens samverkansavtal med Naturvårdsverket kring inmätning av naturreservat var under 2023 det enskilt största uppdraget och omsatte cirka 28 mnkr.

Skogliga tjänster

Den skogliga uppdragsverksamheten påverkades av den rådande lågkonjunkturen och efterfrågan på både tjänster och utbildningar var märkbart lägre under 2023 än föregående år.

Det ekonomiska resultatet visar på ett underskott med 6,7 mnkr. Underskottet beror bland annat på utbildningskostnader för ett nytt administrativt system och på kostnader för kompetensutveckling inom såväl utbildningar som inventeringar. Vi har också haft betydligt större kostnadsökningar än vad vi hade förutsett och därtill administration av utbildningar som sedermera ställdes in till följd av minskad efterfrågan.

Tabell 14:1. Antal deltagare i Skogsstyrelsens utbildningar

Utbildningsområde	2023				Summa	2022	2021
	Man	Kvinna	Vill ej svara	Vet ej			
Natur- och kulturmiljövård	216	12	16	504	748	859	612
Naturvård	29	7	0	7	43	223	342
Kulturmiljö	0	0	0	0	0	184	0
Skogskunskap	6	4	0	0	10	191	125
Teknisk utbildning	258	56	7	456	777	1250	1101
Totalt	509	79	23	967	1578	2707	2180

Könsuppdelad statistik från och med 2023.

Utveckling och kompetensförsörjning

Den skogliga uppdragsverksamheten upplevde under 2023 tydligare än tidigare behovet av långsiktig kompetensförsörjning. Förändrade arbetssätt inom myndighetsverksamheten gällande Artskyddsdirektivet och att registreringen av nyckelbiotoper upphört har tydliggjort skogssektorns ökade ansvar inom naturvård. Det har tydliggjorts att ansvaret för hänsyn till såväl biotoper som enskilda arter ligger hos den som utför avverkning. Det innebär ett ökat behov av naturvårdskompetens hos såväl myndighetsverksamheten som inom uppdragsverksamheten.

Olika former av naturvärdesinventeringar har varit en av de vanligaste uppdragsförfrågningarna till Skogsstyrelsen under år 2023, liksom under år 2022. Vi ser en potential till ökad volym av naturvärdesinventeringar men kompetensförsörjning vad gäller inventerare med naturvårdskompetens är en utmaning.

En av produkterna inom inventeringssegmentet, Naturvärdesinventering enligt Svensk Standard, har genomgått förändringar under 2023. Förändringarna avser framför allt hur resultat ska redovisas. För att Skogsstyrelsen ska kunna utföra dessa inventeringar framledes kommer det att krävas satsningar på såväl systemförändringar som kompetensutveckling av personal. Detta bedöms som avgörande för om inventeringskompetensen ska kunna bibehållas inom Skogsstyrelsen.

Revisionen enligt PEFC:s entreprenörsstandard

Skogsstyrelsens uppdragsverksamhet är entreprenörscertifierad enligt PEFC. Under året har såväl intern- som externrevision genomförts enligt PEFC:s entreprenörsstandard. Vid revisionerna registrerades inga avvikelser men väl medskick kring viktiga utvecklingsområden.

Arbetsmarknadsverksamhet

Skogsstyrelsen har under lång tid bedrivit arbetsmarknadspolitisk verksamhet i varierande omfattning. Verksamhetens syfte är att personer som står långt från arbetsmarknaden ska lyftas och bli anställningsbara. Detta har skett genom att kombinera utbildning och praktiskt arbete med samhällsviktiga uppgifter. Inför 2023 fattades politiska beslut om att pågående verksamhet skulle stängas ner och regeringsuppdraget upphörde. I Blekinge och Skåne har ett par lokala arbetsmarknadsprojekt pågått under året, i samverkan med länsstyrelser och Arbetsförmedlingen.

Tabell 14:2. Avgiftsfinansierad verksamhet år 2023

Verksamhet (tkr)	Över- / under- skott	Över- / under- skott	Intäkter 2023		Kostnader 2023		Över- / under- skott	Ack över- / under- skott
	t o m 2021	2022	Budget	Utfall ¹⁾	Budget	Utfall	2023	2023
Uppdragsverksamhet								
Skogliga tjänster	6 572	1 477	75 000	64 493	-76 500	-71 207	-6 714	1 335
Arbetsmarknadsrelaterade tjänster	-5 684	-46	68 000	54 345	-68 000	-55 033	-688	-6 418
Naturnära jobb ²⁾	-13 085	0	0	-3 079	0	430	-2 649	-15 734

Summa uppdragsverksamhet	-12 197	1 431	143 000	115 759	-144 500	-125 810	-10 051	-20 817
Tjänsteexport	106	0	1 500	0	-1 500	0	0	106
Summa uppdragsverksamhet inklusive tjänsteexport	-12 091	1 431	144 500	115 759	-146 000	-125 810	-10 051	-20 711

Offentligrättslig verksamhet								
Offentligrättslig verksamhet ³⁾	-66	-38	410	478	-400	-410	68	-36
Summa	-12 157	1 393	144 910	116 237	-146 400	-126 220	-9 983	-20 747
Totalt exkl Naturnära jobb	928	1 393	144 910	119 316	-146 400	-126 650	-7 334	-5 013

¹⁾ Utfall omfattar bidragsintäkter från statliga myndigheter, totalt 39 512 tkr. (Skogliga tjänster: 3 120 tkr, Arbetsmarknadsrelaterade tjänster 39 566 tkr, Naturnära jobb: -3 214 tkr, Offentligrättslig verksamhet: 40 tkr).

²⁾ Naturnära jobb delfinansierades 2021 och 2022 med anslag 1:2 ap 4. Negativt saldo år 2023 på grund av för hög reservering av intäkter bokslut 2022.

³⁾ Avser frö- och planhandel.

Tabell 14:3 Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader

Årsarbetskrafter, intäkter och kostnader	2023	2022	2021
Årsarbetskraft, totalt	160	414	522
Årsarbetskraft, män	118	287	370
Årsarbetskraft, kvinnor	42	127	152
Intäkter av anslag 1:2 ap 4	0	63 432	94 957
Intäkter	115 759	226 308	252 609
Kostnader	-125 810	-288 309	-344 902
Resultat	-10 051	1 431	2 664

15 Finansiell redovisning och övrig information

Vid utgången av 2023 redovisar Skogsstyrelsen ett nyttjande av anslagskrediten på förvaltningsanslaget, samtidigt som anslagssparanden finns på posterna under anslag 1:2. Flera tidsbegränsade satsningar som aviserats i tidigare års budgetpropositioner avslutades 2022, vilket gjort att verksamhetsvolymen har minskat under 2023.

Ekonomiskt resultat i sammanfattning

Skogsstyrelsen planerade och budgeterade för en minskad finansiering på förvaltningsanslaget med cirka tio procent budgetåret 2023 jämfört med 2022. Inför 2023 avslutades regeringsuppdraget *Naturnära jobb*, samtidigt som tidsbegränsade satsningar rörande skogsskadearbete och bildande av områdesskydd avslutades.

Vid årets utgång har Skogsstyrelsen ett utgående nyttjande av anslagskredit på 7 119 tkr på förvaltningsanslaget. På anslaget 1:2 ”Insatser för skogsbruket” finns ett utgående anslagssparande, som uppgår till 117 157 tkr. Merparten av detta sparande, 107 657 tkr, finns på anslagsposten ”Kostnader för intrångsersättning och vissa civilrättsliga avtal på naturvårdsområdet”.

Myndighetens uppdragsverksamhet omsatte under 2023 115 759 tkr i externa intäkter. Detta är en kraftig minskning jämfört med 2022 och förklaras främst av den avslutade verksamheten inom *Naturnära jobb*. Den skogliga uppdragsverksamheten visar, efter fem år av överskott, ett underskott som för 2023 uppgår till 6 714 tkr. Se vidare kapitel 14, ”Uppdragsverksamhet”.

Det besked som kom strax innan årsskiftet 2018/2019 om att anslagsfinansieringen av dåvarande *Naturnära jobb* avbröts, medförde att betydande avvecklingskostnader uppstod under 2018 och 2019. I årsredovisningen för 2023 kvarstår ett ackumulerat underskott om 22 152 tkr i arbetsmarknadsverksamheten. Skogsstyrelsen har under sommaren 2023 lämnat en skrivelse till regeringen med förslag på hantering av underskottet.

Skogsstyrelsen har under 2023 belastat anslag med 359 478 tkr i kostnader för fjällnära-ärenden, vilket är en kraftig ökning jämfört med 2022 då anslaget belastades med 186 047 tkr. Totalt redovisas per den 31 december 2023 skulder på 332 188 tkr för fjällnära (föregående år 281 704 tkr).

Till följd av en dom i Högsta domstolen våren 2023 avräknar Skogsstyrelsen inte längre kostnader mot anslag vid beslut om nekade tillstånd att avverka skog med hänvisning till artskyddsförordningen och miljöbalken. De belopp som tidigare hade reserverats mot anslaget har återförts till anslaget under hösten 2023. Detta då Skogsstyrelsens tolkning av domen är att en markägare normalt inte har rätt till ersättning av staten för begränsningar i markanvändningen som följer av artskyddsförordningen, även om ersättning i vissa fall kan utgå om speciella skäl föreligger. Föregående år var totalt 111 233 tkr reserverat för artskyddsärenden där rättslig prövning pågick eller kunde bli aktuell.

Kommentarer till utfall

Förvaltningsanslag 1:1

Tilldelningen av anslagsmedel på förvaltningsanslag 1:1 som Skogsstyrelsen disponerade 2023 uppgick till 522 764 tkr. Dessutom fanns ett utgående anslagssparande från 2022, om 16 538 tkr som också fick disponeras av myndigheten.

Totalt disponibelt belopp för 2023 uppgick därmed till 539 302 tkr (2022: 587 951 tkr). Anslaget har under 2023 belastats med kostnader på 546 421 tkr (2022: 571 413 tkr), vilket innebär ett utnyttjande av anslagskredit med 7 119 tkr.

Anslag 1:2

Anslagspost 1 Bidrag till skogsbruket

Anslagsposten avser främst stöden *Nokås* och *Ädellöv*. Total anslagsbelastning under 2023 uppgick till 45 173 tkr, jämfört med tilldelningen på 54 673 tkr. Anslagstilldelningen på denna post ökade inför 2023 och budgeten för utbetalning av stöd har inte fullt ut kunnat upparbetas under året, se vidare i kapitel 9 "Ekonomiska stöd".

Anslagspost 2 Kostnader för intrångsersättning och vissa civilrättsliga avtal på naturvårdsområdet

Tilldelningen på anslagsposten har 2023 uppgått till 539 700 tkr. Anslagsposten har 2023 belastats med kostnader på 432 043 tkr, vilket är 8 783 tkr mer än 2022. Av denna belastning utgör kostnader kopplade till nekade avverkningstillstånd i fjällnära skogar 359 478 tkr och bildande av biotopskydd respektive tecknande av naturvårdsavtal 159 769 tkr. Ersättningar och kostnader för genomförande av naturvårdande skötselåtgärder har under året belastat anslaget med 17 648 tkr.

Vid årets slut redovisas ett anslagssparande på 107 657 tkr. Sparandet har flera förklaringar. Som framgår ovan är en väsentlig del av sparandet kopplat till att tidigare reserverade belopp, 106 849 mnkr återförts till anslagsposten till följd av ändrade redovisningsprinciper gällande artskyddsärenden. Prognosarbetet rörande anslagsposten påverkas av att anmälningar och ansökningar inom fjällnära inte alltid resulterar i faktiska ersättningsärenden, till exempel när ansökningar dras tillbaka.

Anslagspost 3 Nationellt skogsprogram

Anslagsposten har under året funnits upptagen i Skogsstyrelsens regleringsbrev, men utan tilldelat belopp. Indragning har gjorts av föregående års anslagssparande på 859 tkr.

Avgiftsfinansierad verksamhet

Avgiftsfinansierad verksamhet inklusive offentligrättsliga avgifter visar på ett underskott om 9 983 tkr. 2022 redovisades överskott på 1 393 tkr i avgiftsverksamheten.

Över tid ska respektive resultatområde ha kostnadstäckning vilket också är en förutsättning för planering av uppdragsverksamheten på kort och lång sikt.

Uppdragsverksamheten, det vill säga avgiftsverksamhet exklusive offentligrättsliga avgifter, visar på ett underskott för 2023 om 10 051 tkr. Det är en försämring jämfört med 2022 då uppdragsverksamheten visade ett överskott om 1 431 tkr. Underskottet förklaras främst av en resultatförsämring inom den skogliga uppdragsverksamheten till följd av ökade uppdragsgemensamma kostnader, i kombination med minskad verksamhetsvolym inom

främst utbildningsverksamheten. Under året har det vidare tillkommit kostnader för avvecklingen av *Naturnära jobb*.

Resultaträkning

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter uppgick till 1 186 759 tkr för år 2023 vilket är en minskning jämfört med 2022 då omsättningen var 1 372 533 tkr. Den andel av verksamheten som var anslagsfinansierad ökade något under 2023 till cirka 83 procent.

Verksamhetens kostnader

Kostnaderna för att bedriva verksamheten är, liksom intäkterna, lägre än föregående år. Detta förklaras främst av avvecklingen av regeringsuppdraget om *Naturnära jobb*, samt av förändrade redovisningsprinciper gällande artskyddsärenden.

Kostnader för personal uppgick till 554 714 tkr vilket är lägre än 2022 (683 869 tkr). Antalet årsarbetskrafter har minskat med 295. Minskningen förklaras främst med avvecklingen av arbetsmarknadsåtgärden *Naturnära jobb*.

Kostnader för lokaler uppgick till 44 928 tkr vilket är en minskning om 4 010 tkr, främst till följd av avvecklingen av *Naturnära jobb*.

Övriga driftskostnader har minskat med 40 744 tkr. Förändringen förklaras framför allt av minskad volym inom arbetsmarknadsverksamheten samt förändrade redovisningsprinciper gällande artskyddsärenden.

Balansräkning

Övriga upplupna intäkter minskar kraftigt, med 14 470 tkr till följd av avvecklingen av *Naturnära jobb*.

Behållningen på räntekontot minskar från 137 808 tkr till 51 177 tkr. En bidragande orsak är att Skogsstyrelsen 2023 har utnyttjat anslagskredit, till skillnad från föregående år då det fanns ett utgående anslagssparande. En annan förklaring är att förutbetalda bidragsintäkter minskar kraftigt.

Övriga avsättningar minskar med 105 183 tkr, främst på grund av att tidigare reserverade artskyddsärenden har bokats bort under 2023.

Övriga kortfristiga skulder ökar med 43 466 tkr. Ökningen kan främst härledas till att volymen handlagda, men ej utbetalda ärenden inom fjällnära ökar.

Oförbrukade bidrag minskar med 55 850 tkr, vilket främst förklaras av en minskad omfattning av förutbetalda bidrag från Naturvårdsverket inom återvätning samt från olika finansiärer inom projektet *Grip on Life*.

Fastighetsförvaltning

Skogsstyrelsen är en av de myndigheter som får förvalta fastigheter för statens räkning, i Skogsstyrelsens fall rör det sig främst om skogsfastigheter.

Från och med 2023 redovisas intäkter och kostnader inom fastighetsförvaltningen mot förvaltningsanslaget, efter att tidigare ha ingått i Skogsstyrelsens avgiftsverksamhet. I avvaktan på regeringsbeslut om dispositionsrätten till det ackumulerade resultatet från 2022

inom fastighetsförvaltningen (4 648 tkr) kvarstår detta belopp i den balanserade kapitalförändringen¹¹⁰.

Skogsstyrelsen har under 2023 fått regeringens godkännande att överlåta ytterligare två fastigheter till annan myndighet, då det inte längre har bedömts nödvändigt för verksamheten att fortsätta förvalta de aktuella fastigheterna.

Övrig information av väsentlig betydelse

Utveckling inom fjällnära

Belastningen av anslaget sker vid beslutstillfället för nekade tillstånd. Bedömningen av värdet i ärenden där värdering i fält ännu inte är gjord baseras på information om virkesvolymen i varje enskilt ärende i tjänsten *Skogliga grunddata* samt på prisstatistik på kommunnivå.

Förutom de ärenden som redovisats i balans- och resultaträkningen per 31 december 2023 finns det ansökningar inom fjällnära som uppgår till cirka 11 000 hektar där handläggning pågår men ännu inte har nått beslutsstatus. Den andel av inkomna ansökningar som nekas och därmed ger rätt till ersättning påverkas av flera olika faktorer men kan erfarenhetsmässigt, på totalnivå, antas uppgå till 70–80 procent av den sökta arealen.

Artskydd

Skogsstyrelsen har till och med 2022 gjort avsättningar för ärenden där skogliga åtgärder har nekats med stöd av artskyddsförordningen respektive miljöbalken. Rättsläget gällande statens ersättningskyldighet i ärenden av denna typ är fortsatt inte helt klarlagt, men våren 2023 kom en dom från Högsta domstolen i ett ärende¹¹¹.

Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets gemensamma tolkning¹¹² av denna dom är att en markägare normalt inte har rätt till ersättning av staten för begränsningar i markanvändningen som följer av artskyddsförordningen. Ersättningsrätt kan föreligga i enskilda fall om speciella skäl föreligger, till exempel inskränkning som avsevärt har försvårat den pågående markanvändningen inom berörd del av fastigheten samt att inskränkningen är så särskilt betungande att det inte framstår som rimligt att verksamhetsutövare ensam får bära konsekvenserna av inskränkningen. För ersättning krävs att dispens från artskyddsförordningen har nekats. Vid en samlad analys av domen bedömer Skogsstyrelsen att kriterierna för att belasta anslag redan vid nekande beslut inte är uppfyllda, varför redovisningsprincipen har ändrats inför årsredovisningen 2023¹¹³. Tidigare bokförd anslagsbelastning har återförts till anslaget 1:2.

Per 31 december 2023 finns det 341 pågående artskyddsärenden, där rättsprocess pågår eller ärendet fortfarande är inom den tidsfrist då markägaren kan stämma staten, med ett bedömt värde av 90 660 tkr.

¹¹⁰ Dispositions rätt till det ackumulerade resultatet till och med 2022-12-31 framgår i regleringsbrevet för 2024, *Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Skogsstyrelsen* (LI2023/03898).

¹¹¹ Högsta domstolens dom mål T 538-22, meddelad i Stockholm den 5 april 2023

¹¹² Naturvårdsverket och Skogsstyrelsens gemensamma tolkning av Högsta domstolens dom om ersättning för avverkningsförbud enligt artskyddsförordningen, SKS dnr 2023/1906

¹¹³ Beslut om ändrad redovisningsprincip gällande anslag 1:2 ap.2, SKS dnr 2023/3761

Skogsstyrelsens medarbetare

Den 31 december 2023 hade Skogsstyrelsen 807 medarbetare, 366 kvinnor och 441 män. Det är cirka 300 färre medarbetare jämfört med 2022 och anledningen är främst att vi inte längre bedriver något större arbetsmarknadsprojekt, men även att det har varit stor restriktivitet för rekryteringar.

Antalet årsarbetskrafter under året var 792. Medelåldern var 48 år (46 år 2022). Se tabell 15:1. Antalet anställda 31 december, exklusive anvisade via Arbetsförmedlingen, var 759 (859 år 2022), varav 350 kvinnor och 409 män.

Tabell 15:1 Anställda, andel kvinnor och män, anställda med kärn- och ledningskompetens

	2023	2022	2021
Antal medarbetare (inklusive anvisade) per 31/12	807	1134	1286
-kvinnor	366	492	513
-män	441	642	773
Antal årsarbetskrafter	792	1087	1161
-kvinnor	332	432	443
-män	460	655	718
Genomsnittsålder	48	46	47
-kvinnor	46	44	45
-män	50	48	47
Medarbetare med kärnkompetens*), procent			
-kvinnor	42	41	39
-män	58	59	61
Medarbetare med ledningskompetens**), procent			
-kvinnor	52	47	42
-män	48	53	58

*) Kärnkompetens – personal med sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde

**) Ledningskompetens – personal med formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer, oberoende av vad ledningsuppgifterna avser

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron under 2023 låg på 3,5 procent, vilket är något lägre än 2022. Se tabell 15:2.

Tabell 15:2 Sjukfrånvaro

	2023	2022	2021
Total sjukfrånvaro, procent	3,5	4,5	4,3
-kvinnor	5,2	5,4	5,1
-män	2,2	3,8	3,8

Långtidssjukfrånvaro (60 kalenderdagar) i förhållande till total sjukfrånvaro, procent	57,8	40,9	32,3
Sjukfrånvaro för åldersgrupp 29 år eller yngre, procent	5,6	5,5	5,7
Sjukfrånvaro för åldersgrupp 30–49 år, procent	3,5	4,8	4,5
Sjukfrånvaro för åldersgrupp 50 år eller äldre, procent	3,3	3,9	3,9

Verksamhetens omfattning

I tabell 15:3, på följande sidor, sammanfattas verksamheten under år 2023 fördelad per verksamhetsområde. Ytterligare information om dessa finns i kapitel 6-14.

Tabell 15.3 Sammanställning av verksamhetens omfattning, tkr

Verksamhetsgrenar	2023	2022	2021
Rådgivning ¹⁾			
Årsarbetskraft, totalt	46	54	56
Årsarbetskraft, män	28	34	35
Årsarbetskraft, kvinnor	18	20	21
Intäkter av anslag	62 703	62 491	60 350
Övriga intäkter	6 005	9 623	7 447
Kostnader	-68 708	-72 114	-67 797
Resultat	0	0	0
Kommunikation			
Årsarbetskraft, totalt	10	10	10
Årsarbetskraft, män	3	2	2
Årsarbetskraft, kvinnor	7	8	8
Intäkter av anslag	18 279	16 738	17 865
Övriga intäkter	113	47	51
Kostnader	-18 392	-16 785	-17 916
Resultat	0	0	0
Ärendehantering och tillsyn ²⁾			
Årsarbetskraft, totalt	103	124	132
Årsarbetskraft, män	62	76	83
Årsarbetskraft, kvinnor	41	48	49
Intäkter av anslag	118 350	141 335	144 259
Övriga intäkter	1 900	1 520	922
Kostnader	-120 182	-142 893	-145 206
Resultat	68	-38	-25
Inventering, uppföljning och utvärdering			
Årsarbetskraft, totalt	23	24	24
Årsarbetskraft, män	13	14	15
Årsarbetskraft, kvinnor	10	10	9
Intäkter av anslag	34 343	42 125	28 664
Övriga intäkter	265	139	257

Kostnader	-34 608	-42 264	-28 921
Resultat	0	0	0
Statistik			
Årsarbetskraft, totalt	5	5	6
Årsarbetskraft, män	3	3	4
Årsarbetskraft, kvinnor	2	2	2
Intäkter av anslag	7 480	7 964	7 995
Övriga intäkter	56	28	16
Kostnader	-7 536	-7 992	-8 011
Resultat	0	0	0
Områdesskydd ⁴⁾			
Årsarbetskraft, totalt	65	81	58
Årsarbetskraft, män	36	46	33
Årsarbetskraft, kvinnor	29	35	25
Intäkter av anslag	511 539	501 892	558 355
Övriga intäkter ³⁾	798	482	403
Kostnader	-512 337	-502 374	-558 758
Resultat	0	0	0
Ekonomiskt stöd inklusive LBP behörig myndighet ⁴⁾			
Årsarbetskraft, totalt	56	26	28
Årsarbetskraft, män	26	9	10
Årsarbetskraft, kvinnor	30	17	18
Intäkter av anslag ³⁾	36 218	29 986	31 392
Övriga intäkter	37 322	16 507	85
Kostnader	-73 540	-46 493	-31 477
Resultat	0	0	0
Geodata			
Årsarbetskraft, totalt	15	14	15
Årsarbetskraft, män	7	7	8
Årsarbetskraft, kvinnor	8	7	7
Intäkter av anslag	23 294	20 265	27 936
Övriga intäkter	1 206	4 746	2 245
Kostnader	-24 500	-25 011	-30 181
Resultat	0	0	0
Policyutveckling och extern samverkan			
Årsarbetskraft, totalt	138	151	140
Årsarbetskraft, män	81	92	83
Årsarbetskraft, kvinnor	57	59	57
Intäkter av anslag	176 484	191 924	173 194
Övriga intäkter	29 354	25 767	22 926
Kostnader	-205 838	-217 691	-196 120
Resultat	0	0	0
Resultat Offentlighetslig verksamhet och kapitalförändring	68	-38	-25
Skogliga tjänster			
Årsarbetskraft, totalt	58	61	60

Årsarbetskraft, män	44	48	48
Årsarbetskraft, kvinnor	14	13	12
Övriga intäkter	64 493	72 964	72 019
Kostnader	-71 207	-71 487	-69 423
Resultat	-6 714	1 477	2 596
Arbetsmarknadsrelaterade tjänster			
Årsarbetskraft, totalt	90	63	64
Årsarbetskraft, män	67	48	58
Årsarbetskraft, kvinnor	23	15	6
Övriga intäkter	54 345	41 806	41 516
Kostnader	-55 033	-41 852	-41 449
Resultat	-688	-46	67
Naturnära jobb			
Årsarbetskraft, totalt	12	290	398
Årsarbetskraft, män	7	191	264
Årsarbetskraft, kvinnor	5	99	134
Intäkter av anslag	0	63 432	94 957
Övriga intäkter	-3 079	111 538	139 019
Kostnader	430	-174 970	-233 976
Resultat	-2 649	0	0
Tjänsteexport			
Årsarbetskraft, totalt	0	0	0
Årsarbetskraft, män	0	0	0
Årsarbetskraft, kvinnor	0	0	0
Övriga intäkter	0	0	55
Kostnader	0	0	-54
Resultat	0	0	1
Resultat Uppdragsverksamhet	-10 051	1 431	2 664
Fastighetsförvaltning			
Årsarbetskraft, totalt	3	3	4
Årsarbetskraft, män	3	3	3
Årsarbetskraft, kvinnor	0	0	1
Intäkter av anslag	1 425	0	0
Övriga intäkter	3 866	9 214	7 207
Kostnader	-5 291	-7 468	-7 372
Resultat Fastighetsförvaltning	0	1 746	-165
Ledning- och stödfunktioner (intern verksamhet)⁵⁾			
Årsarbetskraft, totalt	168	181	166
Årsarbetskraft, män	80	82	72
Årsarbetskraft, kvinnor	88	99	94
Totalt			
Årsarbetskraft, totalt	792	1 087	1 161
Årsarbetskraft, män	460	655	718
Årsarbetskraft, kvinnor	332	432	443

Intäkter av anslag ⁶⁾	990 115	1 078 152	1 144 967
Övriga intäkter ⁶⁾	196 644	294 381	294 168
Kostnader	-1 196 742	-1 369 394	-1 436 661
Resultat	-9 983	3 139	2 474

¹⁾ Här ingår produktion och försäljning av böcker och broschyrer.

²⁾ Här ingår offentligrättslig verksamhet.

³⁾ Här ingår även finansiering med anslag 1:1.

⁴⁾ Återvätningsprojektet har flyttats från Områdesskydd till Ekonomiskt stöd. Jämförelsesiffror för 2022 har uppdaterats.

⁵⁾ Här redovisas årsarbetskraft för ledning och stöd. Kostnader för ledning och stöd är fördelade på operativ verksamhet.

⁶⁾ Summan av intäkter av anslag och övriga intäkter är lika med verksamhetens intäkter i resultaträkningen.

Sammanställningar

Resultaträkning

Resultaträkning (tkr)	Not	2023	2022
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	990 115	1 078 152
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	85 063	226 725
Intäkter av bidrag	3	109 033	66 676
Finansiella intäkter	4	2 548	980
<i>Summa</i>		<i>1 186 759</i>	<i>1 372 533</i>
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-554 714	-683 869
Kostnader för lokaler		-44 928	-48 938
Övriga driftkostnader	6	-565 972	-606 716
Finansiella kostnader	4	-3 600	-2 537
Avskrivningar och nedskrivningar		-27 529	-27 334
<i>Summa</i>		<i>-1 196 742</i>	<i>-1 369 394</i>
Verksamhetsutfall		-9 983	3 139
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m m som inte disponeras		635	2 067
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-635	-2 067
<i>Saldo</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		33 144	34 908
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		2 183	7 942
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	7	0	13 705
Lämnade bidrag	8	-35 327	-56 555
<i>Saldo</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Årets kapitalförändring	9	-9 983	3 139

Balansräkning

Tillgångar (tkr)	Not	2023-12-31	2022-12-31
Immateriella anläggningstillgångar	10		
Balanserade utgifter för utveckling		27 762	29 787
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		932	1 466
<i>Summa</i>		<i>28 694</i>	<i>31 253</i>
Materiella anläggningstillgångar	10		
Byggnader, mark och annan fast egendom		9 142	9 359
Förbättringsutgifter på annans fastighet		412	240
Maskiner, inventarier m m		55 282	52 431
<i>Summa</i>		<i>64 837</i>	<i>62 030</i>
Varulager m. m.			
Varulager och förråd		1 457	1 319
Pågående arbeten		4 001	2 443
<i>Summa</i>		<i>5 457</i>	<i>3 762</i>
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	11	8 492	14 356
Fordringar hos andra myndigheter		17 262	25 288
Övriga kortfristiga fordringar		450	126
<i>Summa</i>		<i>26 204</i>	<i>39 770</i>
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	12	20 220	20 083
Upplupna bidragsintäkter	13	16 113	16 288
Övriga upplupna intäkter	14	2 717	17 187
<i>Summa</i>		<i>39 049</i>	<i>53 558</i>
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	15	411 525	456 030
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	16	51 177	137 808
<i>Summa</i>		<i>51 177</i>	<i>137 808</i>
Summa tillgångar		626 943	784 211

Kapital och skulder (tkr)	Not	2023-12-31	2022-12-31
Myndighetskapital	17		
Statskapital		268	164
Balanserad kapitalförändring		-6 115	-9 254
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	9	-9 983	3 139
<i>Summa</i>		<i>-15 830</i>	<i>-5 951</i>
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	18	5 221	6 842
Övriga avsättningar	19	7 001	112 184
<i>Summa</i>		<i>12 223</i>	<i>119 026</i>
Skulder			
Lån i Riksgäldskontoret	20	92 550	90 725
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	21	21 757	34 386
Leverantörsskulder		30 252	39 394
Övriga kortfristiga skulder	22	405 246	361 781
<i>Summa</i>		<i>549 806</i>	<i>526 286</i>
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	23	43 124	50 089
Oförbrukade bidrag	24	35 874	91 724
Övriga förutbetalda intäkter	25	1 747	3 037
<i>Summa</i>		<i>80 745</i>	<i>144 850</i>
Summa kapital och skulder		626 943	784 211
Ansvarsförbindelser			
Övriga ansvarsförbindelser	26	90 660	0

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Anslagsbenämning (tkr)		Ingående överföringsbelopp 2023-01-01	Årets tilldelning enl regleringsbrev	Om-disponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp 2023-12-31
Utgiftsområde 23								
Areella näringar, landsbygd och livsmedel								
1:1	Skogsstyrelsen							
ap 1	Förvaltningskostnader	16 538	522 764			539 302	546 421	-7 119
1:2	Insatser för skogsbruket							
ap 1	Bidrag till skogsbruket	515	54 673		-515	54 673	45 173	9 500
ap 2	Kostnader för inträngsersättning och vissa civilrättsliga avtal på naturvårdsområdet	158 140	539 700		-158 140	539 700	432 043	107 657
ap 3	Nationellt skogsprogram	859			-859			
ap 4	Naturnära jobb	4 568			-4 568			
Summa 1:2 Insatser för skogsbruket		164 082	594 373		-164 082	594 373	477 216	117 157
Summa utgiftsområde 23		180 620	1 117 137		-164 082	1 133 675	1 023 637	110 038

Redovisning mot inkomsttitel

Inkomsttitel (tkr)		Avser	Belopp
2811	265	Övriga inkomster	635
2312	016	Övriga inkomster av försåld egendom	0

Övriga inkomster avser återbetalda stöd inklusive ränta. Skogsstyrelsen har betalat stöden från icke räntebärande flöde.

Redovisning av beställningsmyndigande

Anslagsbenämning (tkr)	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandens fördelning per år		
				2024	2025	2026
Anslag 1:2 ap 1	90 000	28 455	36 319	26 425	9 675	219
Anslag 1:2 ap 2	40 000	17 357	16 436	12 327	2 465	1 644

1:1 ap 1 - Förvaltningskostnader

Skogsstyrelsen redovisar en anslagsbelastning på 546 421 tkr (2022: 571 413 tkr), vilket innebär en nyttjad anslagskredit på 7 119 tkr (2022: anslagssparande 16 538 tkr).

Skogsstyrelsen har nyttjat hela anslagssparandet från 2022, anslagsmedel har inte dragits in (2022: indragning 12 324 tkr).

1:2 ap 1 - Bidrag till skogsbruket

Skogsstyrelsen redovisar en anslagsbelastning på 45 173 tkr (2022: 32 158 tkr) vilket innebär ett anslagssparande på 9 500 tkr (2022: 515 tkr). Tilldelade medel har ökat inför 2023. Att Skogsstyrelsen inte nått budget för utbetalning av stöd 2023 förklaras bland annat av en lägre tilldelning av medel 2022. Tiden från att en ansökan om stöd kommer in och beviljas till att stödet betalas ut är i genomsnitt över ett år.

Anslagsmedel från 2022 har dragits in med 515 tkr (2022: 1 641 tkr). Skogsstyrelsen har inte rätt att disponera dessa medel 2023 enligt regleringsbrev.

Skogsstyrelsen nyttjar bemyndiganderamen med 14 042 tkr (2022: 6 717 tkr) för natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och med 22 277 tkr (2022: 21 738 tkr) för anläggning och vård av ädellövskog.

Skogsstyrelsen nyttjar del av ram. Nyttjandet är lägre än förväntat på grund av begränsade resurser för rådgivning och handläggning. År 2023 är också första året som de åtgärder som ingått i stödet skogens miljövärden kan beviljas stöd för natur- och kulturmiljövårdsåtgärder.

1:2 ap 2 - Kostnader för inträngsersättning och vissa civilrättsliga avtal på naturvårdsområdet

Skogsstyrelsen redovisar en anslagsbelastning på 432 043 tkr (2022: 423 260 tkr) vilket innebär ett anslagssparande på 107 657 tkr (2022: 158 140 tkr). Anslagssparandet förklaras främst av att eventuella inträngsersättningar för artskyddsärenden inte längre bedöms uppfylla kriterier för anslagsbelastning vid beslut om avslag av tillstånd till avverkning. Tidigare anslagsbelastningar har återförts till posten.

Skogsstyrelsen har använt 1 997 tkr (2022: 1 859 tkr) för arbete med renbruksplaner. Skogsstyrelsen får enligt regleringsbrev använda högst 2 000 tkr.

Anslaget har belastats med kostnader för ersättningar på grund av nekade tillstånd till avverkningar och förbud mot skogsbruksåtgärder (fjällnära skog, artskydd) på 252 629 tkr (2022: 249 028 tkr).

Anslagsmedel från 2022 har dragits in med 158 140 tkr (2022: 89 985 tkr). Skogsstyrelsen har inte rätt att disponera dessa medel 2023 enligt regleringsbrev.

Skogsstyrelsen har utestående åtaganden på totalt 16 436 tkr (2022: 17 357 tkr). Åtagandena 2023 avser i sin helhet naturvårdande skötsel (2022: 15 111 tkr). Skogsstyrelsen nyttjar del av ram. Avtal för naturvårdande skötsel har inte tecknats i den omfattning som planerades för 2023 på grund av begränsade resurser.

1:2 ap 3 - Nationellt skogsprogram

Skogsstyrelsen har inte tilldelats några anslagsmedel på posten 2023. 526 tkr av tidigare utbetalda medel till åtgärder inom regionala program och strategier har återbetalats till Skogsstyrelsen och redovisas mot inkomstitel. Anslagsmedel från 2022 har dragits in med 859 tkr (2022: 1 273 tkr). Skogsstyrelsen har inte rätt att disponera dessa medel 2023 enligt regleringsbrev.

1:2 ap 4 - Naturnära jobb

Skogsstyrelsen har inte tilldelats några medel för 2023. Anslagsmedel från 2022 har dragits in med 4 568 tkr (2022: 17 043 tkr). Skogsstyrelsen har inte rätt att disponera dessa medel 2023 enligt regleringsbrev.

Tilläggsupplysningar och noter

Tillämpade redovisningsprinciper med mera

Belopp är angivna i tkr om inte annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna. Bokföringen följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

Ändrade redovisningsprinciper

Ansvarsförbindelse, artskydd
Eventuella ersättningar i ärenden där Skogsstyrelsen nekat markägare tillstånd att avverka skog med hänvisning till artskydds-förordningen och miljöbalken redovisas som ansvarsförbindelser år 2023. Skogsstyrelsen har tidigare utifrån domar redovisat bedömda kostnader för ersättningar som avsättningar och belastat anslag vid beslut. Under 2023 har Högsta domstolen i ett ärende fastställt att markägare normalt inte har rätt till ersättning av staten utifrån artskydds-förordningen. Ersättningar kan dock utifrån allmänna principer bli aktuella i enskilda fall vid speciella omständigheter. Skogsstyrelsen har i detta läge bedömt att det inte finns grund att belasta anslag vid beslut om avslag av tillstånd till avverkning. Tidigare belastningar har därför återförts 2023.

Fastighetsförvaltning

Intäkter och kostnader inom fastighetsförvaltning redovisas 2023 mot förvaltningsanslaget. Förvaltningen har tidigare utgjort en del av Skogsstyrelsens avgiftsfinansierade verksamhet. I avvaktan på regeringsbeslut om dispositionsrätt till det ackumulerade resultatet från 2022 (4 648 tkr) kvarstår beloppet i den balanserade kapitalförändringen.

Intäkter från Arbetsförmedlingen

Tidigare har intäkter från Arbetsförmedlingen för anvisad personal redovisats som avgiftsintäkt. Då uppdragets utformning har förändrats under

åren bedöms att det inte längre kan ses som avgiftsintäkt. Från och med 2023 redovisas därför intäkten från Arbetsförmedlingen istället som bidragsintäkt.

Periodiseringar

Beloppsgränsen för periodiseringar har höjts från 50 tkr till 100 tkr.

Redovisningsprinciper

Brytdag

Enligt 10§ förordning (2000:606) om myndigheters bokföring ska myndigheter tillämpa en brytdag då den löpande redovisningen för perioden ska avslutas. Brytdagen infaller den 5 januari. Efter brytdagen bokförs främst bokslutstransaktioner som till exempel periodavgränsningsposter.

Belastning av anslag

Ersättningar för biotopskydd belastar anslaget efter att ett biotopskyddsområde beslutats. Ersättningar för naturvårdsavtal belastar anslaget efter att avtal om naturvårdsinsats tecknats. Ersättningar för nekad avverkning i fjällnära skog belastar anslaget efter beslut. Ersättningar för naturvårdande skötsel belastar anslaget när åtgärd har genomförts.

Avgiftsintäkter

Skogsstyrelsen får ta ut avgifter för uppdragsverksamheter inklusive tjänsteexport, enligt förordning (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen. Det ekonomiska målet för avgiftsfinansierade verksamheter är full kostnads-täckning över tid. Avgiftsnivåer är beräknade utifrån tim- eller volympriser. Skogsstyrelsen får disponera samtliga avgiftsintäkter.

Återbetalda stöd

Återbetalning av tidigare utbetalade stöd som väx med skogen, brandstöd, stöd för regionala strategier inom nationellt skogsprogram redovisas mot inkomsttitel. Skogsstyrelsen har inte tilldelats anslagsmedel för dessa 2023.

Gemensamma kostnader

Skogsstyrelsens gemensamma kostnader fördelas utifrån antalet operativa tjänstgöringsdagar som

utförs inom respektive uppdrag eller anslagsfinansierad verksamhet. Denna grund för fördelning gäller såväl nationella gemensamma kostnader som regions-, enhets- och distrikts-gemensamma kostnader. Gemensamma kostnader består av kostnader för Skogsstyrelsens ledning, administration, lokaler, utbildning (som inte går att härleda till operativ verksamhet), förvaltning, verksamhetsutveckling med mera. Detta innebär att de kostnader som redovisas per verksamhetsområde även omfattar de gemensamma kostnaderna.

Anläggningstillgångar

För egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar används beloppsgränsen 1 000 tkr och en bedömd nyttjandeperiod som uppgår till lägst tre år som riktmarke för redovisning som anläggningstillgång. Maskiner och inventarier redovisas som anläggningstillgång när anskaffningsvärdet uppgår till minst ett halvt prisbasbelopp och bedömd nyttjandeperiod uppgår till minst tre år. Ett objekt som understiger det fastställda beloppet men tillhör en fungerande enhet läggs ihop med övriga objekt och definieras som en tillgång. Beloppsgränsen för aktivering av förbättringsutgifter på annans fastighet är 100 tkr. Som grund för beräkning av avskrivningstiden ligger bedömd längd på hyreskontraktet eller bedömd nyttjandeperiod.

Avskrivningstider

Avskrivningstiderna är anpassande efter tillgångarnas nyttjandeperiod. Avskrivning sker från månaden efter leveransmånad.

Följande avskrivningstider gäller för anläggningar:

PC och tillbehör	4 - 5 år
Kopierings- och faxmaskiner	4 år
Minidatorer	5 år
Bilar	4 - 6,7 år
Övriga maskiner och inventarier	4 - 6,7 år
Förbättringsutgift annans fastighet	4 år
Markanläggningar	10 år
Byggnader	20 - 33,3 år
Immateriella tillgångar	4 - 5 år

tidredovisar inte personal som omfattas av VASA-Skogavtalet men personalen ingår i redovisningen av årsarbetskrafter utifrån en beräkning.

För komponenter till byggnader kan avskrivningstiden avvika. Nyinköpta datorer kostnadsförs.

Varulager och förråd

Skogsstyrelsen har ett lager av böcker och broschyrer. Övrigt material lagerförs inte, utan köps in efter behov i verksamheten och kostnadsförs direkt.

Lager av böcker och broschyrer är värderat efter produktionskostnad. Avdrag för inkurans görs efter en individuell prövning av varje produkt. Principen "Först-in-först-ut" gäller vid uttag ur lager.

Pågående arbeten

Pågående arbeten är värderade enligt försiktighetsprincipen. Nedskrivning är gjord efter riskbedömning. Eftersom de slutliga resultaten inte går att förutsäga med rimlig säkerhet redovisas inte upparbetade överskott förrän uppdraget är avslutat.

Fordringar och skulder

Fordringar tas upp till de belopp de beräknas inflyta med. Skulder tas upp till nominellt värde per bokslutsdagen.

Definition operativa

tjänstgöringsdagar

Operativa tjänstgöringsdagar avser anställd personals tidredovisade dagar i kärnverksamheten.

Definition årsarbetskraft

Årsarbetskraft avser tidredovisade dagar för anställd personal enligt avtalen Villkorsavtalet/Villkorsavtalet-T, VASA-Skog, VASA och VISST. Från och med oktober 2020

Intäkter av avgifter och andra ersättningar samt intäkter av bidrag

Information för att förtydliga innehåll och samband mellan tabell 14:2 och resultaträkning med not 2 och 3.

	Intäkter av avgifter och andra ersättningar, tkr	Intäkter av bidrag, tkr	Summa intäkter, tkr
Skogliga tjänster	61 374	3 120	64 493
Arbetsmarknadsrelaterade tjänster (inkl realisationsvinst 38 tkr)	14 779	39 566	54 345
Naturnära jobb	135	-3 214	-3 079
Tjänsteexport	0	0	0
<i>Summa</i> <i>Uppdragsverksamhet</i>	<i>76 288</i>	<i>39 472</i>	<i>115 759</i>
Offentligrättslig verksamhet	438	40	478
<i>Summa avgiftsfinansierad verksamhet</i>	<i>76 726</i>	<i>39 512</i>	<i>116 237</i>
Anslagsfinansierad verksamhet (inklusive realisationsvinst fordon med mera 2 421 tkr)	8 337	69 521	77 858
Summa enl resultaträkning	85 063	109 033	194 095

Styrelsen

Mats Wiberg, ordförande

Rättschef, Statens fastighetsverk
Andra uppdrag: Väg- och trafik
forskningsinstitutet (ledamot)

Erik Fahlbeck, ledamot

Senior rådgivare
Inga andra uppdrag

Eva Håkansson, ledamot

Senior konsult
Inga andra uppdrag

Lotta Möller, ledamot

Lotta Möller AB (ägare och ledamot)

Ingrid Petersson, ledamot

Före detta generaldirektör Formas
Andra uppdrag: Lunds universitet
(ordförande), Ipcon Consulting AB
(ordförande), Expertgruppen för
studier i offentlig ekonomi (ESO)
(ledamot), RISE MNB AB
(ordförande), 2050-Consulting AB
(ordförande), Göteborgs Universitet
(nomineringsperson), Särskild
utredare effektiv
forskningsfinansiering (U 2022:6),
Särskild utredare förnyad
livsmedelsberedskap (N 2022:02)

Lisa Sennerby Forsse, ledamot

Före detta rektor SLU
Andra uppdrag: Formas, Rådet för
Evidensbaserad Miljöanalys
(ordförande), Karolinska Institutet
(vice ordförande i konsistoriet, till
och med 31 maj 2023), KI Holding
och Innovation (ledamot, till och
med 31 maj 2023), Stiftelsen
Skogssällskapet AB (ledamot),
Mistra/SeedBox (ledamot, till och
med 31 maj 2023), SLU
(nomineringsperson), Uppsala
Universitets Akademiförvaltnings
styrelse (ledamot, från och med 1
juni 2023).

Per Simonsson, ledamot

Senior konsult
Inga andra uppdrag

Herman Sundqvist

Generaldirektör Skogsstyrelsen
Andra uppdrag: SUN Advisory
Board & Steering Committee
(ledamot)

Lisa Classon, personalrepresentant

Ordförande, SACO Skogsvård

Magnus Fürst, personalrepresentant

Ordförande, ST Skogsstyrelsen

Styrelsens ersättning från Skogsstyrelsen

	2023	2022
	<i>Ersättning från Skogsstyrelsen (tkr)</i>	
Mats Wiberg, ordförande	91	90
Lisa Sennerby Forsse, vice ordförande	59	59
Eva Håkansson, ledamot	46	45
Lotta Möller, ledamot (från och med 2022-06-01)	51	30
Per Simonsson, ledamot (från och med 2022-06-01)	46	27
Erik Fahlbeck, ledamot (från och med 2022-06-01)	46	27
Ingrid Petersson, ledamot (från och med 2022-09-01)	46	15
Ledande befattningshavare		
Herman Sundqvist Generaldirektör	1 673	1 646

Not 1. Intäkter av anslag		
(tkr)	2023	2022
Egna kostnader	560 069	656 751
Beslutade ersättningar för fjällnära och artskydd	252 629	249 028
Beslutade ersättningar för biotopskydd	149 646	138 163
Avtalade ersättningar för naturvårdsavtal	10 123	16 219
Utbetalda ersättningar för naturvårdande skötsel	17 648	17 990
Summa	990 115	1 078 152
<i>Minskningen i egna kostnader förklaras främst av att Skogsstyrelsen inte tilldelats några medel 2023 för Nationellt skogsprogram och Naturnära jobb.</i>		

Not 2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
(tkr)	2023	2022
Skogliga tjänster	61 374	69 928
Arbetsmarknadsrelaterade tjänster	14 741	30 112
Naturnära jobb	135	111 154
Summa uppdragsverksamhet	76 250	211 194
Frö- och planthandel	438	442
Övriga offentligrättsliga avgifter	119	107
Summa offentligrättsliga avgifter	557	549
Intäkter enligt 4§ Avgiftsförordningen: Främst böcker och broschyrer	2 777	1 583
Fastighetsförvaltning	2 893	9 087
Realisationsvinst försäljning av fordon med mera	2 459	2 190
Övriga intäkter	127	2 122
Summa övrigt	5 479	13 399
Summa	85 063	226 725
<i>Minskningen av posten beror främst på att Naturnära jobb avslutades år 2022. Vidare minskar Arbetsmarknadsrelaterade tjänster på grund av omklassificering av intäkter från Arbetsförmedlingen.</i>		

Not 3. Intäkter av bidrag		
(tkr)	2023	2022
EU Landsbygdsprogrammets kompetensutvecklingsprojekt	2 251	5 411
Arbetsmarknadsrelaterade tjänster	39 566	11 655
Naturnära jobb	-3 214	383
Skogliga tjänster	3 120	3 036
Skogen i skolan	693	1 286
WAMBAF (Water Management in Baltic Forests)	0	519
Grip on Life	9 191	7 534
SMHI - Skogsbruksskador på vägnät med mera	0	1
VINNOVA - Nationellt skogsdata labb med mera	885	944
Länsstyrelsen Jämtland - Renbete i Härjedalen med mera	890	1 361
Länsstyrelsen Värmland - Fornvård med mera	2 131	2 472
Länsstyrelsen Gotland - Bekämpning av almsjuka	2 700	2 725
Naturvårdsverket - Återvätning	35 995	16 277
SIDA - ITP-Program	8 613	5 886
EU MERLIN	542	1 179
Övrigt	5 671	6 007
Summa Intäkter av bidrag	109 033	66 676
<i>Postens ökning förklaras främst av en ökad omfattning av återvättningsprojekt samt omklassificering av intäkter från Arbetsförmedlingen inom Arbetsmarknadsrelaterade tjänster.</i>		

Not 4. Finansiella intäkter och kostnader		
(tkr)	2023	2022
Finansiella intäkter		
Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret	2 459	905
Övriga finansiella intäkter	89	75
Summa finansiella intäkter	2 548	980
Finansiella kostnader		
Ränta på lån hos Riksgäldskontoret	3 151	722
Övriga finansiella kostnader	449	1 816
Summa finansiella kostnader	3 600	2 537
<i>Förändringen i övriga finansiella kostnader förklaras bland annat av periodiseringar av räntekostnader för artskyddsärenden.</i>		

Not 5. Kostnader för personal		
(tkr)	2023	2022
Lönekostnader	369 968	467 209
- varav arvoden	472	364
Arbetsgivaravgifter, premier och pensioner	179 664	210 253
Övriga personalkostnader	5 083	6 406
Summa	554 714	683 869

Not 6. Övriga driftkostnader		
(tkr)	2023	2022
Biotopskydd och naturvårdsavtal inklusive administration	182 217	175 743
Naturvårdande skötsel inklusive administration	25 078	26 008
Intrångsersättningar fjällnära och artskydd	252 185	247 318
Arbetsmarknadsrelaterade tjänster	12 297	10 520
Naturnära jobb	478	37 862
Skogliga tjänster	31 013	31 372
Övrigt	62 702	77 893
	565 972	606 716
<i>Minskningen av posten beror främst på att Naturnära jobb avslutades år 2022.</i>		

Not 7. Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		
(tkr)	2023	2022
EU GRIP on Life	0	13 649
EU LifeElmias	0	56
	0	13 705
<i>Förändringen i posten beror i huvudsak på att Skogsstyrelsen år 2023 inte förmedlat några bidrag från EU i projektet Grip on Life.</i>		

Not 8. Lämnade bidrag		
(tkr)	2023	2022
Lämnade bidrag avser:		
Natur- och kulturvårdsåtgärder (anslag 1:2 ap. 1)	8 126	6 255
Ädellövskogsbruk (anslag 1:2 ap.1)	24 793	19 213
Nationellt skogsprogram (anslag 1:2 ap. 3)	0	8 647
Övrigt (medel från EU med flera)	2 408	22 440
Summa	35 327	56 555
<i>Förändringen i posten beror i huvudsak på att Skogsstyrelsen år 2023 inte tilldelats medel för Nationellt skogsprogram och inte fått bidrag från EU för vidareförmedling i projektet Grip on Life.</i>		

Not 9. Årets kapitalförändring		
(tkr)	2023	2022
Skogliga tjänster	-9 363	1 477
Arbetsmarknadsrelaterade tjänster (inklusive Naturnära jobb)	-688	-46
Tjänsteexport	0	0
Offentlighetsrättsliga avgifter	68	-38
Fastighetsförvaltning och övrig verksamhet	0	1 746
Summa	-9 983	3 139

Förändringen i posten beror främst på lägre resultat inom uppdragsverksamheterna under 2023. Intäkter och kostnader inom fastighetsförvaltning redovisas 2023 mot förvaltningsanslaget och påverkar därför inte årets kapitalförändring.

Not 10. Anläggningstillgångar		
(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Balanserade utgifter för utveckling		
Ingående anskaffningsvärde	142 465	130 386
Årets anskaffningar	4 429	6 706
Årets utveckling i egen regi	5 183	5 373
Årets försäljning/utrangering		
Utgående anskaffningsvärde	152 078	142 465
Ingående ackumulerad av-/nedskrivning	-112 679	-100 669
Årets avskrivning	-11 637	-12 010
Ackumulerad avskrivning årets försäljning/utrangering		0
Utgående ackumulerad avskrivning	-124 316	-112 679
Bokfört värde	27 762	29 787

Följande kostnader i pågående utvecklingsprojekt i egen regi har aktiverats under 2023: Hänsynsuppföljning 2.0 730 tkr, Veritas 1 946 tkr, Hypergene 2 229 tkr, Mina Sidor utveckling (del 2) 278 tkr.

Uven (Nytt Sälgen) 1 107 tkr och Mina sidor utveckling (del 1) 3 322 tkr har tagits i bruk och redovisas i anläggningsreskontran.

(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	9 351	8 961
Årets anskaffningar	0	775
Årets försäljning/utrangering	0	-385
Utgående anskaffningsvärde	9 351	9 351
Ingående ackumulerad av-/nedskrivning	-7 885	-7 738
Årets avskrivning	-534	-531
Ackumulerad avskrivning årets försäljning/utrangering	0	385
Utgående ackumulerad avskrivning	-8 419	-7 885
Bokfört värde	932	1 466

(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Byggnader, mark och annan fast egendom		
Ingående anskaffningsvärde	23 944	37 356
Årets anskaffningar	0	403
Årets utveckling i egen regi	91	193
Årets försäljning/utrangering	-1 229	-14 008
Utgående anskaffningsvärde	22 806	23 944
Ingående ackumulerad av-/nedskrivning	-14 585	-23 044
Årets avskrivning	-226	-467
Ackumulerad avskrivning årets försäljning/utrangering	1 147	8 926
Utgående ackumulerad avskrivning	-13 664	-14 585
Bokfört värde	9 142	9 359
<i>Utveckling i egen regi avser ett uteklassrum på en egen fastighet. Försäljning/utrangering avser överlåtelser till andra myndigheter.</i>		
Taxeringsvärde på byggnader och mark	288 575	304 361

(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	980	851
Årets anskaffningar	298	129
Utgående anskaffningsvärde	1 278	980
Ingående ackumulerad av-/nedskrivning	-740	-688
Årets avskrivning	-126	-52
Utgående ackumulerad avskrivning	-866	-740
Bokfört värde	412	240

(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Maskiner, inventarier m m		
Ingående		
anskaffningsvärde	164 056	159 073
Årets anskaffningar	17 871	15 294
Årets		
försäljning/utrangering	-12 867	-10 311
Utgående anskaffningsvärde	169 060	164 056
Ingående ackumulerad av-/nedskrivning	-111 625	-107 455
Årets avskrivning	-15 007	-14 274
Ackumulerad avskrivning årets		
försäljning/utrangering	12 854	10 104
Utgående ackumulerad avskrivning	-113 778	-111 625
Bokfört värde	55 282	52 431
<i>Utrangering avser främst fordon.</i>		

Not 11. Kundfordringar

(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Nedskrivning av kundfordringar	1 402	1 348

Not 12. Periodavgränsningsposter, Förutbetalda kostnader

(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Förutbetalda hyror	7 604	7 395
Övriga förutbetalda kostnader (licenser, service IT-system med mera)	12 616	12 688
Summa	20 220	20 083

Not 13. Periodavgränsningsposter, Upplupna bidragsintäkter

(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
EU Landsbygdsprogrammet Jordbruksverket	7 845	8 387
EU Interreg KLIVA	0	418
Arbetsförmedlingen inklusive Naturnära jobb	5 871	4 928
Övrigt	2 397	2 555
Summa	16 113	16 288

Not 14. Periodavgränsningsposter, Övriga upplupna intäkter		
(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Försäljning rotposter	1 355	2 100
Arbetsförmedlingen inklusive Naturnära jobb	962	13 940
Länsstyrelsen Skåne	187	957
Övrigt	213	190
Summa	2 717	17 187

Minskningen av posten beror främst på att Naturnära jobb avslutades år 2022.

Not 15. Avräkning med statsverket		
(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
<i>Avräkning mot inkomsttitlar</i>		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot inkomsttitel	-635	-2 067
Redovisning av betalningar, inkomsttitlar	635	2 067
<i>Fordringar/Skulder avseende avräkning mot inkomsttitlar</i>	0	0
<i>Anslag i icke räntebärande flöde</i>		
Ingående balans	471 207	471 216
Redovisat mot anslag	477 216	541 991
Medel till transfereringar mm som betalats till icke räntebärande flöde	-545 000	-542 000
<i>Fordringar/Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde</i>	403 422	471 207
<i>Anslag i räntebärande flöde</i>		
Ingående balans	-16 538	-28 350
Redovisat mot anslag	546 421	571 413
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-522 764	-571 925
Återbetalning av anslagsmedel	0	12 324
<i>Fordringar/Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	7 119	-16 538
<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>		
Ingående balans	1 361	1 705
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-378	-344
<i>Fordran avs semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	983	1 361
<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto</i>		
Ingående balans	0	0
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	635	2 067
Utbetalningar i räntebärande flöde	-545 000	-542 000
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	544 365	539 933
<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto</i>	0	0
Summa	411 525	456 030

Not 16. Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret

(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Behållning räntekonto	51 177	137 808
<i>Beviljad räntekontokredit</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>
<i>Förändringen i posten förklaras bland annat av att förskottsbetalda bidrag minskat under året, att tidigare anslagssparande och anslagskredit nyttjats 2023. Jämförelsesiffran beviljad räntekontokredit 2022 har ändrats på grund av tidigare felskrivning.</i>		

Not 17. Förändring av myndighetskapitalet (tkr)

	Statskapital	Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2022	164	-9 254	3 139	-5 951
Ingående balans 2023	164	-9 254	3 139	-5 951
Föregående års kapitalförändring		3 139	-3 139	0
Årets kapitalförändring	104		-9 983	-9 879
Summa årets kapitalförändring	104	3 139	-13 122	-9 879
Utgående balans 2023	268	-6 115	-9 983	-15 830

Statskapital består av konst från Statens konstråd. Konsten redovisas i anläggningsreskontran och ingår i posten Maskiner, inventarier, med mera.

Not 18. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Ingående balans	6 842	7 797
Årets kostnad	1 452	2 159
Årets utbetalningar	-3 072	-3 114
Utgående balans	5 221	6 842

Not 19. Övriga avsättningar		
(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Avverkningstillstånd, fjällnära skog	0	675
Avverkningstillstånd, artskydd	0	106 214
Biotopskydd	2 297	1 725
Omställningsmedel	4 550	3 570
Avveckling arbetsmarknadsrelaterade tjänster	155	0
Summa	7 001	112 184
<i>Förändringen i posten förklaras av att Skogsstyrelsen från och med år 2023 inte generellt belastar anslag med eventuella ersättningar i artskyddsärenden. Se redovisningsprinciper samt ansvarsförbindelser not 26.</i>		

Not 20. Lån i Riksgäldskontoret		
(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Låneskuld vid årets början	90 725	93 689
Nyupptagna lån	29 166	29 740
Amorteringar	-27 341	-32 703
Låneskuld vid årets slut	92 550	90 725
<i>Beviljad låneram</i>	<i>140 000</i>	<i>140 000</i>

Not 21. Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Arbetsgivaravgifter med mera	9 218	11 960
Utgående moms	1 616	4 012
Övriga skulder till andra myndigheter	10 923	18 414
Summa	21 757	34 386
<i>Förändringen i posten beror främst på minskad omfattning av fakturor från SLU (granbarkborre, GBB inventering, SKA 22).</i>		

Not 22. Övriga kortfristiga skulder		
(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Preliminärskatt	7 601	10 021
Beslutade biotopskydd, tecknade naturvårdsavtal	64 155	64 437
Avverkningstillstånd fjällnära skog	332 188	281 029
Avverkningstillstånd artskydd	0	5 019
Återvätningsavtal	1 216	1 114
Övrigt	86	161
Summa	405 246	361 781
<i>Ökningen i avverkningstillstånd fjällnära skog beror främst på att den beslutade arealen i fjällnäraärenden har varit högre än föregående år och att en större mängd ärenden inte hunnit gå till utbetalning.</i>		

Not 23. Periodavgränsningsposter, Upplupna kostnader		
(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Semesterlöneskuld	34 075	37 323
Upplupen slutlön Arbetsmarknad/Naturnära jobb	1 320	7 190
Lön för arbetsbefriade Naturnära jobb	0	424
Lön arbetsbefriade övriga	0	1 638
Naturvårdande skötsel	550	732
Upplupna löner till följd av nytt löneavtal	4 933	0
Övrigt	2 246	2 782
Summa	43 124	50 089

Not 24. Periodavgränsningsposter, Oförbrukade bidrag		
(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Havs- och vattenmyndigheten - Grip on Life	7 475	9 354
Naturvårdsverket - Grip on Life	7 516	9 396
VINNOVA - Nationellt skogsdata-labb	1 154	823
Naturvårdsverket - Återvätning	10 356	58 657
SIDA - LoCoForest	0	1 477
SIDA-Moldaviska Skogssektorn	856	1 192
Transportstyrelsen - Klimatbonus	718	638
Övrigt från annan statlig myndighet	852	573
EU Grip on Life	1 021	6 453
EU MERLIN	792	1 334
Blekinge, Ronneby kommun	0	476
Skogen i skolan	463	753
Geodata	3 261	0
Övrigt	1 410	598
Summa	35 874	91 724
<i>Förändringen i posten beror främst på ökad användning av bidrag samt återbetalningar av oförbrukat bidrag till Naturvårdsverket inom återvättningsprojektet. I projektet Grip on Life har användningen av bidrag ökat samt att projektet inte erhållit medel från EU under 2023.</i>		
Därav oförbrukade bidrag från annan statlig myndighet	29 356	82 110
Förväntas tas i anspråk:		
- inom tre månader	1 236	9 372
- mer än tre månader till ett år	28 120	62 911
- mer än ett år till tre år	0	9 646
- mer än tre år	0	181

Not 25. Periodavgränsningsposter, Övriga förutbetalda intäkter		
(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Arbetsförmedlingen	467	1 308
Länsstyrelsen Halland	0	538
Naturvårdsverket	866	458
Övrigt från annan statlig myndighet	30	394
Övrigt från externa kunder	384	339
Summa	1 747	3 037

Not 26. Ansvarsförbindelser		
(tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Artskyddsärenden	90 660	0
Summa	90 660	0
<p><i>Förbindelsen avser eventuella ersättningar i ärenden där Skogsstyrelsen nekat markägare tillstånd att avverka skog med hänvisning till artskyddsförordningen och miljöbalken.</i></p> <p><i>Ansvarsförbindelsen bedöms uppgå till 90 660 tkr (341 ärenden). Förbindelsen omfattar ärenden där tiden för ansökan om stämning inte gått ut och ärenden i domstolsprocess. Beloppet baseras på bedömda marknadsvärden för intrång respektive yrkanden i domstol.</i></p> <p><i>Redovisad förbindelse bedöms mycket osäker till belopp och tidpunkter för eventuella infrianden. Ersättningar kan bli betydligt lägre. Skogsstyrelsen bedömer att det utifrån Högsta domstolens dom inte är tydligt under vilka förutsättningar staten ska ersätta markägare. Länsstyrelser kan också besluta om dispenser för åtgärder i skyddade områden och det är oklart i vilken omfattning detta blir aktuellt.</i></p> <p><i>För mer information, se kapitel 15 "Finansiell redovisning och övrig information" samt Ändrade redovisningsprinciper ovan.</i></p>		

Sammanställning väsentliga uppgifter

(tkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Låneram i Riksgäldskontoret					
Beviljad låneram	140 000	140 000	135 000	125 000	110 000
Utnyttjad låneram 31/12	92 550	90 725	93 689	87 429	84 711
Kontokrediter hos Riksgäldskontoret					
Beviljad kontokredit	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Maximalt utnyttjad kontokredit	30 941	2 012	14 627	47 998	32 029
Ränta på räntekonto					
Ränteintäkter	2 459	905	0	0	20
Räntekostnader	0	0	0	-1	-79
Saldo	2 459	905	0	-1	-59
Totala avgiftsintäkter som myndigheten disponerar					
Intäkter av avgifter och andra ersättningar varav disponeras	85 063	226 725	247 727	138 635	134 653
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	144 910	129 211	204 800	110 615	766 625
Beviljad och utnyttjad anslagskredit					
Beviljad anslagskredit	15 679	17 157	33 110	20 452	14 328
Utnyttjad anslagskredit	7 119	0	0	0	0
Anslagssparande					
Anslagssparande	117 157	180 620	138 292	76 780	70 029
Bemyndiganden					
Utestående åtaganden	52 755	45 812	47 487	55 951	41 738
Tilldelad bemyndiganderam	130 000	100 000	85 000	70 000	70 000
Arbetskraft					
Antal årsarbetskrafter totalt	792	1 087	1 161	863	781
därav män	460	655	718	544	498
därav kvinnor	332	432	443	319	283
Medelantal anställda	714	1 182	1 221	927	1 338
därav män	414	722	749	578	919
därav kvinnor	300	460	472	349	419
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 472	1 232	1 212	1 024	1 138
Årets över-/underskott					
Årets kapitalförändring	-9 983	3 139	2 474	-2 392	-14 068
Balanserad kapitalförändring	-6 115	-9 254	-11 728	-9 336	4 732

Skogsstyrelsens årsredovisning 2023

Beslut om årsredovisningen för 2023 har fattats av Skogsstyrelsens styrelse den 15 februari 2024.

Vi bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Mats Wiberg
ordförande

Herman Sundqvist
generaldirektör

Erik Fahlbeck

Eva Håkansson

Lotta Möller

Ingrid Petersson

Lisa Sennerby Forsse

Per Simonsson